

LĀZA 70

APKĀRTRAKSTS

LATVIEŠU ĀRSTU UN ZOBĀRSTU APVIENĪBA
JOURNAL OF THE LATVIAN MEDICAL
AND DENTAL ASSOCIATION

2016 DECEMBRIS Nr. 165

LĀZA valde

Uģis Gruntmanis, M.D.

LĀZA valdes priekšsēdis
7826 Southwestern Blvd.
Dallas, TX 75225, USA
Tel. m. 214-578-0861
E-pasts: ugis.gruntmanis@
utsouthwestern.edu

Zaiga Alksne Phillips, M.D.

LĀZA viceprezidente, kasiere
10040 NE 27th St.
Bellevue, WA 98004-1952, USA
Tel. 425-822 7272
E-pasts: zap@uw.edu

Juris Lazovskis, M.D.

LĀZA sekretārs
206 Leaside Dr,
Sydney, NS B1R 1S6 Canada
Tel. 902 539 7875
E-pasts: juris.lazovskis@nshealth.ca

Kaspars Tūters, M.D.

LĀZA speciāli projekti
72 Woodlawn Ave. W
Toronto, M4V 1G7, Canada
Tel. 416-923 4657
E-pasts: k.tuters@utoronto.ca

Ēriks A. Niedritis, M.D.

LĀZA speciāli projekti
35 Seaman Ave.
Rockville Centre, NY 11570, USA
Tel. 516 678 2487, fax 516-766 7535
E-pasts: erikniedritis@msn.com

Daina Dreimane, M.D.

LĀZA speciāli projekti
3206 23rd St, Lubbock,
TX 79410 USA
Tel. 818 486 0500
E-pasts: ddreiman@fastmail.fm

Gundars J. Katlavs, M.D.

2940 Westchester rd,
Richmond, Va 23225 USA
E-pasts: katlapsg@vcu.edu

Jānis P. Tupesis, M.D.

5806 Old Sauk Rd,
Madison, WI 53708 USA
Tel. 608 265 5806
E-pasts: janistupesis@mac.com

Jānis J. Dimants, Jr., M.D.

2330 Innsbruck Parkway,
Minneapolis, MN 55421-2068 USA
Tel. 763 574 9110
E-pasts: dimants@hotmail.com

Kamena Kaidaka, M.D.

LĀZA biroja vadītāja Latvijā
Augstienes iela 22, Rīga
LV 1024, Latvija
Tel. + 371 29121922
E-pasts: laza@lazariga.lv
www.lazariga.lv
Facebook: LĀZA pasaulē

SATURS

KĀDS BIJIS ŠIS LAIKS LĀZA?	3
GAI DOT LĀZA 70. GADADIENU	4
QUO VADIS, MEDICĪNA TĒVZEMĒ?	8
LĀZA AICINA GATAVOTIES PASAULES LATVIEŠU ZINĀTNIEKU 4. KONGRESAM RĪGĀ	10
CEĻAM VESELĪBĀ NEPIECIEŠAMS TURPINĀJUMS. UN TAS JĀRADA MUMS KOPĀ	11
VIZĪTE NICKLAUS CHILDREN'S HOSPITAL	13
SIMTGADES IESKAŅĀS EIROPAS LATVIEŠU APVIENĪBA AICINA MEDIĶUS TĪKLOTIES	14
PROFESORA ILMĀRA LAZOVSKA MEDICĪNAS FONDA STIPENDIJAS	15
PALDIĒS PAR ATBALSTU!	16
OJĀRA VEIDES STIPENDIJU FONDS	21
NEATSVERAMĀ PIEREDZE	22
LĀZA GRĀMATU KLUBS	22
LATVIJAS MEDICĪNAS FONDA (LMF) 2016. GADA STIPENDIJAS	23
ATBALSTS IZGLĪTĪBĀ – MANA PIEREDZE	24
ANATOMY NEXT	26
LĀZA FACEBOOK	27
STĀVOT STARMEŠA GAISMĀ	28
LĀZA SADARBĪBAS PARTNERI	29
LĀZA 70 GADU JUBILEJAS KONFERENCES 1.07. UN 20.09.	30
BIEDRU NAUDAS UN ZIEDOJUMI LĀZA DARBĪBAI	31
8. LATVIJAS ĀRSTU KONGRESS	32
8. LĀK PRESIMPOZIJS	33
IZVEIDOTA MEDICĪNAS DARBINIEKU ATBALSTA GRUPA KONS	33
LĀZA SVEIC!	34
BŪT AKTĪVIEM!	35
IN MEMORIAM	36
VIKTORS STRAUBS (1918.1.05.–2016.6.09.)	36
LĀZA BIEDRU e-pasta ADRESES	37
ENGLISH SUMMARY	38
APKĀRTRAKSTS	40
EPILOGA VIETĀ	41
LĀZA AICINA!	42

Žurnāls *LĀZA Apkārtraksts* ir Latviešu ārstu un zobārstu apvienības izdevums.

Tas iznāk kopš 1947. gada. Žurnāls iznāk reizi gadā, to bezmaksas saņem LĀZA biedri un atbalstītāji.

Par rakstos pausto informāciju ir atbildīgs raksta autors. Rakstos izteiktās domas var nesaskanēt ar redakcijas viedokli. Žurnālā izmantoti materiāli no LĀZA arhīva, publicitātes foto, kā arī foto no autoru personiskā arhīva. Vāka motīvs no grāmatas Maruta Grasmāne „LATVIEŠA CIMDI”.

Redaktore Kamena Kaidaka, M.D.

Datorgrafika Lita Zvaigznīte

Sagatavots: biedrība *Skaldū raksti*

Tipogrāfija: SIA *ULMA*

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce obligāta.
LĀZA, 2016

KĀDS BIJIS ŠIS LAIKS LĀZA?

Uģis Gruntmanis, LĀZA priekšsēdis

Uģis Gruntmanis. 2016

Šis gads pagājis zibenīgi. Tas bijis darbigš, un no sirds ceru, ka mēs visi esam redzējuši pozitīvas pārmaiņas mūsu kopējā organizācijā! Šī gada laikā esam mēģinājuši ar Jums visiem sazināties un uzzināt Jūsu domas par to, kas LĀZA darāms labāk. Paldies visiem, kas izteica savus ierosinājumus. Taču ieteikumu laiks nav beidzies un nekad nebeigsies, vienmēr no Jums tos gaidīsim.

Visi esam cerību pilni, ka 2017. gads LĀZA būs vēl interesantāks un aizraujošāks. Neticami, bet mūsu LĀZA 2017. gadā paliks 70 gadi! LĀZA savu septiņdesmitgadi atzīmēs XIV Vispārējo latviešu dziesmu un deju svētku laikā Baltimorā 1. jūlijā ar jubilejas konferenci un valdes sēdi. Rīgā LĀZA savu dibināšanas gadskārtu atzīmēs 2017. gada 20. septembrī ar LĀZA konferenci un svētku pasākumiem pirms Latvijas Ārstu kongresa, par ko vairāk šajā žurnālā stāsta Jānis Vētra un kur visi esat aicināti iesūtīt lekciju un stenda referātu tēmas.

Kas paveikts?

✓ Esam sakārtojuši mūsu biedru un atbalstītāju specialitāšu un kontaktinformācijas sarakstus visā pasaulē. Tas būs pieejams visiem aktīviem LĀZA biedriem. Mūsu cerība ir, ka tas palīdzēs sazināties savā starpā, palīdzēs studentiem,

rezidentiem un ārstiem sazināties ar mums, uzdot jautājumus, uzsākt diskusiju. Mums ir adreses un/vai e-pasti 373 kolēģiem visā pasaulē. Tās drīzumā būs visiem LĀZA biedriem pieejamas mūsu mājaslapā. Bet mēs gribētu, lai šī datu bāze būtu precīza, un tādēļ lūdzam Jūs atsūtīt savu e-pasta adresi un vēstuļu adresi saziņai uz mūsu elektronisko pastkasti laza@lazariga.lv.

✓ Esam izveidojuši *Facebook* LĀZA pasaulē lapu, kam seko un aktīvi piedalās diskusijā 448 kolēģi pasaulē.

✓ Esam uzsākuši un turpinājuši sarunas ar kolēģiem rubrikā *Starpeša gaismā*. Tajā rakstījuši ārsti Roberts Ozols, Edgars Grīns, Kaspars Tūters, Alise Grāmatniece, Atis Bārzdiņš, Roberts Feders, Andrejs Avots-Avotiņš, Juris Lazovskis. Šie dzīves stāsti ir bijuši tiešām aizraujoši! Lūdzu, uzrakstiet arī Jūs īsu aprakstu par savu profesionālo dzīvi un sūtiet to uz e-pastu laza@lazariga.lv.

✓ Esam izveidojuši LĀZA grāmatu klubu gan mūsu *Facebook* lapā, gan mājaslapā, kur esat rakstījuši par grāmatām, kas būtiski ietekmējušas Jūs un ieteicamas katram no mums.

✓ Esam izveidojuši medicīnas darbinieku palīdzības servisu KONS. Tas no jūlija mūsu mājaslapā ir pieejams kolēģiem ārpus Latvijas,

kas nonākuši krīzes situācijā. To brīvprātīgi apkalpo LĀZA psihiatri un psihoterapeiti. Liels paldies viņiem par to.

✓ Esam sakārtojuši un sinhronizējuši pieteikšanos dažādām stipendijām mājaslapā www.lazariga.lv. Šogad uz mūsu piešķirto Profesora Ilmāra Lazovska medicīnas fonda stipendiju bija 14 pieteikumi! Par stipendiātiem un to, kā viņiem stipendijas palīdzējušas, plašāk rakstīts šajā *Apkārtrakstā*.

✓ Papildinājām informāciju par LĀZA un tās darbību mājaslapā. Tagad tajā izveidots ērts un vienkāršs veids, kā samaksāt biedra naudu un ziedot LĀZA darbībai sadaļā *Maksājumi* un kā iestāties LĀZA sadaļā *Par LĀZA*. Sadaļā *Jaunumi* var lasīt periodikā publicētos rakstus un notikumu aprakstus, kas saistīti ar LĀZA.

✓ LĀZA ir e-pasta adrese laza@lazariga.lv, kurp varat sūtīt savus jautājumus un ierosinājumus, kā arī liecības par LĀZA vēsturi, kuras glabājas Jūsu arhīvos, bet ko mēs labprāt apkopotu, lai nekas nav aizmirsts no tā, kas reiz bija LĀZA ikdiena, bet tagad ir jau vēsture.

Taču visaktīvāk pēdējās valdes sēdēs (*Skype* LĀZA valdes sēdes notiek katru mēnesi) mēs diskutējām par LĀZA 70 gadu jubilejas konferenci Baltimorā jūlijā, 20. septembra konferenci Rīgā un Latvijas simtgadi.

LĀZA jubilejas gada moto ir „Gūt var dodot” – daļiņa no Raiņa vārdiem, kas, mūsaprāt, raksturo LĀZA kā organizācijas būtību.

Baltimoras konferences diskusiju sarakstu Jūs varat lasīt šajā *Apkārtrakstā*.

Rīgas konferences plāns vēl top, taču skaidrs, ka pirmā daļa būs inovatīvas plenāras lekcijas un apsveikumi, otrā daļa – specialitāšu sēdes (lūdzu, sūtiet savas idejas, kādas tēmas būtu svarīgi izrunāt

šinīs sēdēs) un praktiska studentu/rezidentu apmācība ATLS (*Advanced Trauma Life Support*), locītavu injekcijas un citas procedūras. Vakarā būs pieņemšana LU Lielajā aulā. Konferenci LĀZA organizē sadarbībā ar Rīgas Stradiņa universitāti (RSU), bet svinīgo pieņemšana Latvijas Universitātē – sadarbībā ar LU kolēģiem.

Bet 21. septembrī no rīta atklāsīm LĀZA vēstures ekspozīciju P. Stradiņa Medicīnas vēstures muzejā, kā arī ceram izdot LĀZA vēstures grāmatas 1. daļu.

Ir pagājuši 25 gadi kopš Latvijas neatkarības atgūšanas, daudzi no Jums un Jūsu draugiem vai paziņām ir uzņēmuši Latvijas ārstus, zobārstus,

masās un zinātniekus savās mājās un klīnikās. Mēs, LĀZA, gribam uzzināt un apkopot šo cilvēku vārdus, lai 20. septembrī visi kopā varētu pateikt milzīgu paldies par viņu ieguldījumu. Mēs gribam šos labos stāstus atstāt LĀZA vēstures mantojumā nākamām paaudzēm!

2018. gada 18. novembrī visi kopā svinēsim Latvijas simtgadi. Ir svarīgi mums katram atbildēt, kāds ir un būs LĀZA piensums Latvijai šajā jubilejā. LĀZA devīze ir skaidra: „Visiem spēkiem veicināt veselības aprūpē un zinātnē iesaistīto studentu, rezidentu un ārstu izglītību un sadarbību.”

Lai tas tiešām būtu iespējams tuvākā un tālākā nākotnē, LĀZA valde ir apstiprinājusi Latvijas simtgades

ziedojuma fonda izveidi, un mūsu mērķis ar visu Jūsu atbalstu ir tajā savākt 100 000 \$. Šis fonds pastāvēs mūžīgi, un ik gadu peļņas procenti tiks izlietoti jauno kolēģu atbalstam Latvijā! Pirmie 20 000 \$ jau ir apsolīti, paliek vien 80 000 \$.

Mēs, LĀZA valde, ticam, ka tas ir iespējams... Ja mūsu senči varēja uzvarēt milzīgu pārspēku Latvijas neatkarības cīņās, mēs varēsim izveidot Latvijas simtgades fondu, kas nodrošinās, ka Latvijas jaunie medikāli ir un būs iespēja izglīties pasaules labākajās klīnikās un vest iemācīto atpakaļ uz Latviju!

Paldies Jums visiem no sirds par atbalstu, strādāsim kopā, un viss būs iespējams.

GAIDOT LĀZA 70. GADADIENU

Apvienības mērķi, sasniegumi, zaudējumi un cerības laikmeta maiņās

Rita Grāvere, antropoloģe, P. Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja speciāliste

Rita Grāvere

Latvijas ārstu un zobārstu trimdas organizācijas (LĀZA) vēsture nav šķirama no kopējās 20. gs. latviešu vēstures. Divi 20. gs. pasaules kari Latvijas un latviešu dzīvē ienesa daudz jauna, var pat sacīt, kardināli mainīja līdz tam pastāvošo ierasto dzīves kārtību. Pirmais pasaules karš, tam sekojošās Brīvības cīņas un izcīnītā Latvijas valsts atsauc dzimtenē daudzus jo daudzus pazīstamus un ievērojamus Krievijas impērijā un šur tur ārzemēs izklīdušos un praktizējošos ārstus,

kuri kopsolī ar visu akadēmisko Latvijas inteliģenci izveidoja Latvijas augstskolu – Latvijas Universitāti (LU) un tās sastāvā Medicīnas fakultāti, kas līdz 1940. gada vasarai bija visas jaunās ārstu paaudzes izglītības kalve. Pēc 20 gadiem nākamais Otrais pasaules karš ar sekojošām divām okupācijām noveda pie lielākās daļas latviešu inteliģences, tostarp ārstu, došanās bēgļu gaitās.

Tā laika situāciju vislabāk raksturojis Kaspars Tūters: „Viņi visi pēkšņi bija izsviesti no laivas, un šajos apjukuma apstākļos vajadzēja palīdzēt viens

otram iekāpt glābšanas laivā, lai tiktu līdz otram krastam, vienalga, kur tas būtu.” Lai palīdzētu viens otram, tad arī 1947. gada decembrī Vācijā amerikāņu zonā Eslingenē pēc ārsta Kārļa Apiņa iniciatīvas tika izveidota *Latviešu ārstu un zobārstu apvienība* tās sākotnējā nosaukumā *Latvijas ārstu apvienība trimdā* (LATA). Vācijā sāka iznākt arī apvienības *Apkārtraksta* pirmie numuri. Jaunās apvienības primārais mērķis bija neizkust lielajā bēgļu jūrā, palīdzēt ārstiem un zobārstiem ar dokumentiem, lai iegūtu prakses

Pirmais latviešu bēgļu ārstu kongress trimdā Eslingenē 1947. gadā

Bēgļi Brēmenes ostā pirms Eiropas krasta atstāšanas (priekšā Dr. P. Lapsas ģimene)

Amerikas slimnīcas interni no dažādām valstīm un Dr. P. Lapsa

tiesības. Sākot ar 1948. gadu, ārsti, tāpat kā visi pārējie latviešu bēgļi, meklējot dzīves un prakses iespējas, sāka izklīst pa pasauli. Apmešanās jaunās dzīvesvietās tāpat prasīja izglītības dokumentu atjaunošanu, bet jo īpaši svarīgi bija nepazaudēt sakarus citam ar citu...

„To 15 gadus atpakaļ neviens nevarēja ne sapņot, ka šinī pasaules *Bābelē* būs plaša latviešu ārstu sanāksme,” tā kādā vēstulē Paulam Stradiņam rakstīja prof. Jēkabs Prīmanis.

Amerikā vien 50. gados bija sapulcējušies ap 400 latviešu ārstu. 1958. gadā LĀZA apvienībā skaitījās 605 biedri, 500 no tiem ārsti un 105 zobārsti. Vairāk nekā divas trešdaļas no organizācijas biedriem (376) bija apmetušies uz dzīvi ASV, otra lielākā kopa dzīvoja Zviedrijā, sekoja Austrālija, Kanāda, Anglija, Vācija u.c. valstis. Skaitliski lielāko grupu veidoja ārsti vecumā no 35 līdz 64 gadiem, prāvā skaitā bija arī vecāka gadagājuma (no 55 līdz 59 gadiem) ārsti un zobārsti. LĀZA biedru vidējais vecums svārstījās ap 49,3 gadiem, kas nozīmēja vien to, ka tie visi bija jau sevi realizējuši profesionāļi. Dzīve svešā krastā izvirzīja savus mērķus un uzdevumus. Nepārprotami skaidri tos 1971. gadā 2. Baltijas studiju konferencē uzskaitīja Dr. med. A. Alksnis. „Mēs

esam latvieši, mums jādod mātei, kas mātei pienākas. Bet Amerika ir mūsu sieva, ar kuru mēs ejam caur dzīvi. Jo mēs vairāk to mīlam, jo mūsu dzīves spars ir lielāks. Tā ir realitāte.” Tāpēc arī no Latvijas emigrējušie ārsti aktīvi iekļāvās jaunajā emigrācijas ikdienā, profesionāli izglītojoties un darbojoties jaunajā vidē, vienlaikus saglabājot savas kultūras tradīcijas un pēctecību. Kāda bija šī pirmā trimdas ārstu un zobārstu paaudze, ar kādām problēmām viņiem vajadzēja rēķināties jaunajās mītnes vietās, par to kādā *Apkārtraksta* numurā ar visai zīmīgu nosaukumu *Emigrantu psihiskās problēmas* rakstīja psihiatre Aina Sikсна: „Kas attiecas uz latviešu bēgļiem Rietumu pasaulē, esmu pārliecināta, ka viņi reprezentē augstākā mērā pozitīvu izlasi: viņi ir uzņēmīgi, izglītoti, sociāli relatīvi privilģēti ļaudis.”

Pirmā trimdas ārstu paaudze, dzimusi un izglītojusies brīvajā Latvijā, veidoja latvisko vidi trimdā, rūpējās par jaunatnes latvisko orientāciju un profesionālo izglītību. Viens no līdzekļiem bija izcilu latviešu ārstu palīdzības fondu dibināšana studējošajiem. Taču pēckara laiks uzspieda savu zīmogu, pirmā trimdinieku paaudze gan objektīvu, gan subjektīvu apstākļu dēļ bija pašizolēta (slēgta) latviešu paaudze. Lai gan laikā no 1956. līdz 1958. gadam apvienībā tika uzņemti 94 jauni biedri (63 ārsti un 31 zobārsts), no tās izstājušies bija tikai četri un miruši septiņi kolģēģi, taču ar katru

gadu augošie zaudējumi ārstu un zobārstu vidū raisīja pārdomas par apvienības tālāko likteni. 1958. gada 1. decembrī apvienība saskaitīja 542 biedrus. Šādā pārdomu brīdī 1959. gadā LĀZA valdes priekšsēdis (1947–1967) Kārlis Apinis vērsās pie organizācijas biedriem ar vēstījumu, citējot slaveno Šekspīra uzsaukumu „Būt vai nebūt”: „Mēs šeit palikušie stāvam liktenīgā jautājuma priekšā: cik ilgi vēl – tad mēs pievienosimies aizgājušo pulkam, bet kas notiks ar mūsu radīto LĀZA? Vai tā izbeigs savas gaitas līdz ar mums, vai viņā ieguldītā sēkla būs īstas dzīvības pilna un pastāvēs ilgstošāk nekā atsevišķa cilvēka dzīves posms?” K. Apinis saviem līdzbiedriem lika pārdomāt LĀZA apvienības pastāvēšanas jēgu pagātnē un nākotnē. Nākotnes spēku varēja celt tikai trimdas jaunatne, un ārsti, līdzīgi citām latviešu profesionālajām un kultūras organizācijām, atvēra durvis jaunajai, nu jau otrajai trimdas paaudzei, dzimušai Vācijā vai jaunajās mītnes zemēs, palīdzot gan ar ziedojumiem jaunatnes izglītošanā un audzināšanā, gan ar iespējām publicēties *LĀZA Apkārtrakstā*. Tas deva rezultātus, latviešu izcelsmes jaunie ārsti, ieguvuši lielisku izglītību, sāka ieņemt līdzvērtīgu stāvokli mītnu zemju profesionāļiem.

Vērtējot padarīto 10 iepriekšējos gados, K. Apinis atzina: „Tā (apvienība) radās kā bēgļu organizācija, gadu tecējumā izkristalizējās atziņa, ka mums pirmajā vietā jābūt „latviešu”

LĀZA Ohaijo kops sanāksmē 1962. gadā. Pirmajā rindā vidū – prof. Jēkabs Prīmanis. Pirmais no labās sēž Viktors Straubs (Foto no V. Strauba arhīva)

un tikai otrajā vietā profesionālai. Līdz ar to no slēgtas bēgļu organizācijas, kas agri vai vēl lemta iznīcībai, mēs esam kļuvuši par atklātu „latviešu” organizāciju un atvēruši savas organizācijas durvis jaunajai latviešu paaudzei, t.i., tiem latviešu jaunekļiem un jaunavām, kas profesionālo izglītību medicīnā vai zobārstniecībā iegūs tagad brīvā pasaulē.” Līdzīgu viedokli puda J. Āboliņš, vērtējot Zviedrijas kopas darbību, kurā veco un jauno problēma nebija akūta, šeit jau dominēja jaunie, t.i., kas pašreiz studē vai tikko beiguši augstskolu Zviedrijā. Apvienība turpināja dzīvot un pat uzrādīja lielāku aktivitāti nekā pirmajos 10 gados, jo „mūs saista latviskā pazišanās un satikšanās nepieciešamība”.

Iespējams, tas bija pārāk optimistisks viedoklis, jo tieši šī otrā trimdas paaudze, trāpīgi trimdiniekiem pašiem nosauktā par garīgiem „divdabjiem”, izmantoja pēc Staļina nāves pavērušos iespēju apmeklēt dzimteni un ienest trimdas dzīvē citu, laikmetīgāku latviskuma jēdzienu, kam bija maz kopīga ar sākotnējo no dzimtenes atvesto latvietību. Taču bija arī otra tendence, kas padziļināja jau tāpat visai nopietno 60. gadu beigu un 70. gadu sākuma krīzi LĀZA biedru rindās. Daļa jauno ārstu, baudījuši augstvērtīgu profesionālo izglītību, vairs nesaredzēja sevi latvietībā, un viņiem piebiedrojās lielākā daļa jau turīgo ASV biedru, kas stipri nosliecās amerikāniskā. Vismaz šādi šo krīzi savulaik ieskicēja paši LĀZA darbinieki: „70. gados izskatījās, ka šī organizācija ir palikusi lielāko tiesu tikai par „atmiņu apvienību”, kurā Latviju atstājušie ārsti uzturēja kontaktu viens ar otru, bet jaunie mediķi nesaredzēja sev nekādu nākotni.” (K. Tūters, 1997) Kļuva skaidrs – lai LĀZA varētu sekmīgi darboties, tā jāpārveido. Apvienības jaunais priekšsēdis (1969–1976) Arveds Valdemārs Alksnis tad arī ķērās pie „snaudošās” organizācijas pārorganizēšanas. Atklājot III LĀZA kongresu Losandželosā 1970. gadā, viņš uzsvēra: „Mums, emigrantu paaudzei, nav par ko kaunēties.

Pirmais vispasaules latviešu ārstu kongress Rīgā 1989. gadā. Ziedu nolikšana pie Brīvības pieminekļa. No kreisās: Kristaps Zariņš (ASV), Bertrams Zariņš (ASV), Kristaps Keggi (ASV) un Viktors Kalnbērzs (Latvija)

Lai arī vairāk nekā 10 gadus bijām izolēti un nevarējām sekot medicīnas progresam, īsā laikā panācām nokavēto un ne ar ko neatšķiramies no mūsu kollēgām. Ja mēs, vidējā un vecākā paaudze, esam lepnī, ka esam varējuši noturēties vienā līmenī ar pasaules mediķiem, tad mūsu jaunā paaudze ar to nav apmierinājusies, un daudzi tās pārstāvji ir ārstnieciskās pētniecības pirmajās rindās, pateicoties apdāvinātībai un strādīgumam.”

Tomēr vēl 80. gadu sākumā bija jūtamas krīzes sekas, krasī samazinājās biedru skaits (296 salīdzinājumā ar 557 biedriem 1976. gadā), tomēr drīz pēc tam, kā atzina K. Tūters, „sākās jauns posms. Daži no mūsu biedriem uzsāka sakarus ar Latvijas kolēģiem, kaut gan uz to skatījās ar aizdomām tāpat kā no Latvijas puses, tā no rietumu puses, saskatot tur kaut kādu politisko motivāciju. Šī paranoja beidzās, kad sabruka Padomju Savienība”. Taču vēl pirms šī vēsturiskā notikuma, jau 80. gadu otrajā pusē, mainoties politiskajai situācijai Padomju Savienībā, Latviešu ārstu un zobārstu apvienība ieguva jaunu elpu (enerģiju), un pēdējās desmitgades darbībā (1988–1998) visraksturīgākā bija likumsakarīga tuvināšanās Latvijai, jo palīdzības sniegšana

dzimtenei starp citiem virzieniem ir kļuvusi par noteicošo un dominējošo tendenci.

„Mēs esam jaunā vēsturiskā posmā, un mums ir jāturpina pielāgot apvienības darbību un mērķus pašreizējiem apstākļiem,” rakstīja K. Tūters.

LĀZA apvienība izvirzīja sev jaunu mērķi – būt tiltam starp latviešu ārstiem Rietumos (ārzemēs) un Austrumos (dzimtenē). Kā pirmie vēstneši šai sadarbībai bija 1987. decembrī Rīgā notiekošais 5. PSRS Traumatoloģijas un ortopēdijas kongress, uz kuru prof. Viktors Kalnbērzs uzaicināja Latvijā dzimušos amerikāņu kolēģus Bertramam Zariņam un Kristapu Keggi. Taču augstākais sasniegums bija 1989. gada jūnijā notikušais Pirmais vispasaules latviešu ārstu kongress. Atjaunojoties Latvijas valstij, vēl jo skaidrāk bija redzams, ka nākamie 50 gadi, atkal citēsim K. Tūteri, „ved mūs atpakaļ uz dzimteni – nostabilizēt efektīvu sadarbību starp ārzemju kolēģiem un iestādēm un Latvijas veselības aprūpētājiem”. Kaspars Tūters pārņēma no Bertrama Zariņa LĀZA vadības stafeti 1993. gadā un turēja to līdz 1997. gadam. 1998. gada jūnijā LĀZA ierīkoja savu informācijas biroju Rīgā, un martā nu jau Rīgā gaitu

Kristapa Keggi runa 6. Latvijas ārstu kongresā 2009. gadā

uzsāka LĀZA Apkārtraksts. Jaunais nesēns pārvēlētais LĀZA priekšsēdis (1998–2015) ginekoloģijas un dzemdniecības speciālists Mineapolē *Dr. med.* Jānis Dimants, sākot savu darbību, par turpmāko prioritāti atzina gādību par Latvijas jauno paaudzi un demogrāfijas problēmas. 17 viņa vadības gados izveidojās cieša sadarbība ar Latvijas kolēģiem, realizējot visdažādākos sadarbības veidus, sākotnēji palīdzot ar dāvinājumiem veselības iestādēm, veidojot elektronisko bibliotēku Stradiņa slimnīcā, organizējot starptautiskos simpozijus un kongresus,

līdz izkristalizējās turpat labākais no veidiem – izcilu ārstu stipendiju pasniegšana Latvijas medicīnas studentiem un rezidentiem. Tiesa gan, daudzi no stipendiātiem Latvijā neatgriezās un kuplināja LĀZA rindas jau ārzemēs. Savukārt LĀZA apvienībā iestājās virkne Latvijas ārstu. J. Dimanta realizētā LĀZA politika aptvēra palīdzību gandrīz visos veselības aprūpes veidos Latvijā, organizējot apaļā galda diskusijas ar Latvijas kolēģiem, kā arī vairākus latviešu ārstu pasaules kongresus.

Kristaps Zariņš un LĀZA ex priekšsēži Jānis Dimants, Bertrams Zariņš un Kaspars Tūters Rīgā 2010. gadā

„Ši ir jau trešā paaudze kopš 1947. gada, kas uztur latvisku vidi, profesionālas saites ar Latviju – kolēģi piedalās konferencēs, semināros, sanāksmēs...” uzsver Jānis Dimants.

2015. gadā ievēlētā jaunā valde ar Uģi Gruntmani priekšgalā apliecina jaunas tendences gan apvienības biedru sastāvā, gan jauna posma sākumu šīs organizācijas dzīvē. Roku rokā ar ārpus Latvijas dzimušiem biedriem apvienībā darbojas arī Latvijā dzimušie un izglītojušies ārsti. Pirmajai trimdas ārstu paaudzei atkārtosim A. Alkšņa vārdus „Amerika bija sieva”, toties, citējot Ērika Niedriša sacīto šogad, LĀZA stipendijas pasniedzot: „Esmu dzimis Amerikā. Amerika ir mana Dzimtene, Latvija – tēvamājas – Tēvzeme.”

Tāpēc arī likumsakarīgi, ka jaunā LĀZA valde par savu galveno mērķi uzskata veicināt sadarbību ar Tēvzemes ārstiem un starp Latvijas izcelsmes kolēģiem visā pasaulē. Lai to paveiktu, LĀZA jāveido kā platforma diskusijām, ko varētu veikt modernizētā LĀZA mājaslapā. Zīmīgi, ka 70. gadadienas priekšvakarā valdes loceklis Juris Lazovskis izvirzīja devīzi: „Visiem spēkiem veicināt veselības aprūpē un zinātnē iesaistīto studentu, rezidentu, ārstu un zobārstu izglītību un sadarbību!” Lai piepildās!

Literatūra

Alksnis A. LĀZA III kongress Losandželosā. LĀZA Apkārtraksts, 1970. Nr. 97.
Siksna A. Emigrantu psihiskās problēmas. LĀZA Apkārtraksts, 1971. Nr. 100.
Tūters K. Latviešu ārstu un zobārstu apvienības 50 gadu pastāvēšanas vēsture. LĀZA Apkārtraksts, 1997. Nr. 143, 6–7.lpp.
Muižnieks A. Quo vadis, LĀZA? LĀZA Apkārtraksts, 2001. Nr. 150
Pozemkovska M. Paliekošais un aizejošais. LĀZA–65. LĀZA Apkārtraksts, 2012. Nr. 161;
Dimants J. Mēs esam uz pareizā ceļa. LĀZA Apkārtraksts, 2013. gads.
Lazovskis J. LĀZA valdes darba virziens – biedru apzināšana. LĀZA Apkārtraksts, 2015. Nr. 164.

Rakstā izmantoti foto no LĀZA arhīva.

QUO VADIS, MEDICĪNA TĒVZEMĒ?

Publikācija laikrakstā **Laiks** Nr. 11, 2016.

Kā Latvijas valsts rūpējas par savu pavalstnieku veselības aprūpi un kā par savu veselību rūpējas paši pavalstnieki – tāds bija sarunu loks kārtējā, nu jau astotajā pēc kārtas Latviešu ārstu un zobārstu apvienības (LĀZA) rīkotajā apaļā galda diskusijā kopā ar laikrakstu *Laiks* 2015. gada nogalē. Diskusija bija publicēta laikraksta *Laiks* Nr. 11, bet tradicionāli – tā ir arī *Apkārtraksta* slejās. Kā parasti, apaļo galdu ierosināja un vadīja Dr. Jānis Dimants no Mineapoles, un arī šoreiz tā notika viesmīlīgajās Benjamiņa nama jeb *Europe Royal hotel* telpās. Sarunu pierakstīja laikraksta *Laiks* redaktore Ligita Kovtuna. Gandrīz gads pagājis no šīs sarunas, bet jautājums aktuāls vēl arvien: *Quo vadis, medicīna Tēvzemē?* Nākamā apaļā galda diskusija par reformām veselības aprūpē notiks 15. decembrī, un tā būs publicēta laikraksta *Laiks* janvāra numurā.

Ligita Kovtuna

Jānis Dimants

Līga Kozlovskā

Atklājot apaļā galda diskusiju, **Jānis Dimants** teica: „Iepriekšējās sarunas notika par man tik tuvu demogrāfijas tēmu, šoreiz runāsim par veselības aprūpes pieejamību – daudz vairāk ietverošu, gandrīz bezgalīgu tēmu, kam risinājumi tiek meklēti nemitīgi un smagi. Šoreiz mūsu vidū ir Latvijas lauku ģimenes ārste Līga Kozlovskā, viņa vada arī Lauku ģimenes ārstu asociāciju, ir Latvijā pazīstama, spēcīga personība, kurā ieklausās. Gribētu, lai viņas teikto sadzird arī kolēģi ārpus Latvijas – varbūt var sanākt lietišķa diskusija un sadarbība. Katrā ziņā man rūp, pat varu teikt – sāp kolēģu problēmas Latvijā, un no sirds vēlos, lai mēs varētu būt nodēriģi to risināšanā.”

Līga Kozlovskā: Ar latviešu ārstiem ārzemēs jutos cieši saistīta, turklāt vairāk nekā desmit gadus esmu darbojusies 3x3 nometnēs. Pēdējos gados gan iznāk mazāk laika, jo ģimenes ārsta darbs Latgalē, asociācijas vadīšana un pedagoģiskais darbs aizņem pārlieku daudz... Tātad par veselības

aprūpes pieejamību Latvijas laukos – gana sarežģīta tēma, par ko jārunā vairākos aspektos. Pirmais – sauksim to par ģeogrāfisko. Latvijas lauku infrastruktūra ir tieši tāda, kāda tā ir, un bieži vien problēma ārsta apmeklēšanai ir atkarīga no sabiedriskā transporta. Ja pašam nav sava auto, jāreķinās ar satiksmes autobusu, par ko, saprotams, jāmaksā. Te arī otrs aspekts – finansiālais. Par ģimenes ārsta apmeklējumu lauku pacientam jāpiemaksā nedaudz – 1,42 eiro, taču, ja nepieciešami speciālistu apmeklējumi un konsultācijas, vai nu jāgaida garās rindās, vai jāmaksā no paša naudas līdzekļiem, kas bieži vien ir ierobežoti.

Ligita Kovtuna: Un te jāmin šis vārds – kvotas, ko mūsu lasītājiem derētu izskaidrot.

Līga Kozlovskā: Kvota ir valsts finansēts ārsta speciālista apmeklējums, un to skaits valstī ir ļoti ierobežots – atbilstoši veselības finansējumam.

Kamena Kaidaka (LĀZA biroja vadītāja Latvijā, bijusī žurnāla *Latvijas Ārsts* galvenā redaktore): Atzīmēšu, ka šo „kvotu sistēmu” Latvijas Tiesībsargs Juris Jansons jau 2014. gadā nosauca par antikonstitucionālu, proti, kvotu noteikšana veselības aprūpē ir pretrunā ar LR Satversmi, jo tiek pārkāpta tiesiskā vienlīdzība. Pilnīgi piekritu Uģim Gruntmanim, kurš intervijā avīzei *Laiks* (2015. gada Nr. 47 – L. K.) aicināja Latvijas politiķus un valdību pateikt godīgi – veselības aprūpe par valsts līdzekļiem nav pieejama vajadzīgā apjomā! Savukārt veselības ministrs Guntis Belēvičs (demisionēja 10.06.2016. – K.K.) tai pašā 2014. gadā, vēl nebūdams ministra amatā, atzina, ka veselības aprūpe ir „bedrē”. Varam vien vēlēties, lai Latvijā bieži nemainītu veselības ministrus, lai ikviens varētu izpildīt savus solījumus!

Līga Kozlovskā: Un arī mūsu, ārstu organizācijām jābūt konsekventām savās prasībās. Pirms dažiem gadiem izvirzījām prasību, ka veselības aprūpei jābūt 5% no iekšzemes

kopprodukta (IKP), tagad šis cipars ir nez kur „pazudis” (šobrīd veselības aprūpei atvēlēti nepilni 3% no IKP – L.K.). Un vēl – arī es pilnīgi piekritu tam, ko pieminētajā intervijā teica U. Gruntmanis, – ārsta prāts un pieredze ir atstāti novārtā, priekšplānā izvirzītas tehnoloģijas. Piemērs – datortomogrāfijas, kuru skaita ziņā esam 4. (!) vietā pasaulē. Dārgs izmeklējums, ar ko īstenībā nodarām daudz ļauna. Piemēram, Anglijā uz šo radioloģisko izmeklējumu nosūta

apmēram 5% gadījumu, mūsu valstī – vismaz 50%. To taču var atļauties tikai ļoti bagāta valsts! Esmu stingri pārliecināta: vairāk jādomā par ārstu, nevis tehnoloģijām. Ārsts padara galveno darbu, reālo darbu, īstenībā – bieži vien varoņdarbu.

Kamena Kaidaka: Sabiedrībā ārstu un māsu prestižs ir zems. Bieži vien, pārlietu bieži, mūsu ārsti ir uz izdegšanas robežas, sava veselība atstāta novārtā. Bet sociālajos tīklos

lasām par „dakteriem – slakteriem”, no kuriem cieš nabaga pacienti. Smagi un nepatīkami atzīt, bet te notiek gānīšanās un rīdīšana. Kādas sociālās garantijas saņem Latvijas ārsti un māsas? Kāds ir ārstu, tostarp augstas raudzes speciālistu, atalgojums valsts sektorā? Augstas raudzes speciālistam ir jābūt labi atalgotam.

Ligita Kovtuna: Runājot par „nabaga pacientiem”, – kā zināms,

Dace Rezeberga

Māra Libeka

Kamena Kaidaka

valsts nodrošina bezmaksas mamogrāfiju un dzemdes kakla skrīninga izmeklējumu vēža diagnostikai. Mani novērojumi liecina, ka to izmanto nožēlojami maz Latvijas sievietes.

Dace Rezeberga (profesore, Rīgas Dzemdību nama galvenā ginekoloģe): Mamogrāfiju veic 30%, bet dzemdes vēža skrīningu 21% sievietes, kurām turklāt tiek nosūtītas īpašas vēstules – uzaicinājumi... Nesen Latvijā viesojās Lielbritānijas medicīnas eksperti, kas atzina, – ar tiem resursiem, kādi ir jūsu rīcībā, tiek veikts liels un labs darbs! Eiropas labākā līmeņa darbs!

Māra Libeka (laikraksta *Latvijas Avīze* žurnāliste, specializējas medicīnas jautājumos): Turklāt Rīgā šis procents ir mazāks nekā vidēji valstī. Tātad nevaram „vainot” arī ārstes Līgas Kozlovskas pieminēto „ģeogrāfisko aspektu”. Ir jārunā par pašas sievietes apziņu un atbildību.

Ligita Kovtuna: Klinikā ARS mamogrāfiju bez maksas var veikt arī

svētdienās. Pati biju! Šo sarunu par paša atbildību mēs varētu turpināt gari un plaši, aicinot godīgi atbildēt sev pašam – cik atbildīgi ikdienā izturamies pret savu veselību, kas pirmām kārtām ir pašu rokās, – par ēšanas un dzīvesveida paradumiem, vajībām un aizspriedumiem utt. Bet, vai te nebūtu vietā parunāt arī par jauno mediķu, valsts izskoloto mediķu atbildību – jautājumu, kas šobrīd Latvijā tiek plaši apspriests presē. Proti, Latvijas laukos katastrofāli trūkst ārstu...

Līga Kozlovskā: Jā, piemēram, Vidzemē no 190 lauku ģimenes ārstiem 25% ir pensijas vecumā. Vidējais ārstu vecums te ir 57 gadi, tātad pēc pieciem gadiem viņiem laiks doties pelnītā pensijā. Kāda var būt runa par medicīnas pieejamību, ja nebūs ārstu?! Varbūt jāatgriežas pie tās „vecās kārtības”, kad ārstam pēc studiju pabeigšanas vajadzēja obligātos gadus nostrādāt laukos. Pati savulaik tiku nosūtīta uz Balviem, kur praktizēju un dzīvoju joprojām, turklāt jutos laimīga. Ir gan viens

nosacījums – jābūt motivācijai! Un motivē infrastruktūra, vide, protams, arī atalgojums, kam, manuprāt, ir jābūt vismaz ar koeficientu 3. Šobrīd netaisnība attiecībā uz lauku ārstiem ir ļoti liela – mums neapmaksā ceļā pie pacienta pavadīto laiku. Manā dzimtajā novadā – Katlešos, Žiguru pagastā, pie pašas Krievijas robežas, – māja no mājas atrodas 5–6 km attālumā, apkārt „mūža meži”, bet ikvienam, uzsveru – ikvienam cilvēkam ir jāsaņem medicīniskā aprūpe. Un lauku ģimenes ārsti dara visu: veic „mazo ķirurģiju”, gan primārās ginekoloģiskās apskates, gan skalo ausis. Es esmu par to, lai jaunie kolēģi apgūtu ārsta darbu visā pilnībā, lai nepazustu ārsta domāšana, tverot savu pacientu kopumā. Starp citu, piemēram, Portugālē pierobežas ārsti saņem piecas reizes lielāku atalgojumu nekā Lisabonā. Bet paralēli tam – tomēr jābūt zināmām attiecībām ar valsti, jo par valsts naudu jaunais ārsts ir skolots.

Kamena Kaidaka: Esmu kategoriski pret jauno speciālistu piespiedu nosūtīšanu uz laukiem! Tas nav risinājums, respektīvi, tas ir risinājums no katastrofāla redzespunkta. Parēķināsim – cilvēks pēc sešu gadu studijām plus rezidentūras jau ir diezgan cienījamos gados, parasti tad jau ir izveidota ģimene, ir savs nākotnes redzējums. Protams, ir jāmeklē veidi, kā jaunus ārstus piesaistīt laukiem, taču tas jā dara kompleksī.

Jānis Dimants: Bet tas varētu būt labs mēģinājums sākt risināt, labi, vismaz īslaicīgi?

Kamena Kaidaka: Mēs zinām, ka „nekas nav pastāvīgāks par pagaidu risinājumu”!

Dace Rezeberga: Ir sajukusi lietu normālā kārtība. Manas galvenās bažas šobrīd – nav ārstu, kas strādā stacionāros, jo... tas skaitās neprestiži, gluži tāpat kā strādāt laukos. Ir tomēr vairāk jādomā par jauno speciālistu audzināšanu, no to jauniešu puses, kuri mācās par valsts naudu, jābūt atbildībai.

Dzemdību namā rezidentiem esmu apsolījusi maksāt stažieru vietas, un – ko domājat! – nav pieteicies neviens. Bet kur vēl labāku prakses vietu! Uzskatu, ka jāmaina „spēles noteikumi” jau attiecībā uz tiem jaunajiem mediķiem, kas šogad stāsies rezidentūrā par valsts naudu, – jāparedz, ka viņiem trīs gadi jānostrādā stacionārā. Citās valstīs notiek ārstu rotācija ar mērķi pilnīgot un paaugstināt viņu profesionalitāti.

Līga Kozlovskā: Arī es neesmu ar mieru, ka Latvijas valsts par savu naudu apmāca medicīnas studentus ārzemēs un privātpraksēs! Un valstij jāraugās, lai vairāk tiktu maksāts tur, kur ir grūtāk. Pricējās, ka beidzot valsts nauda nonāk mediķu algām, nevis slimnīcu uzturēšanai.

Māra Libeka: Mediķu trūkums laukos vēl arī novedis pie tā, ka cilvēki pārlietu sākuši uzticēties „Rīgas autoritātēm”, kas īstenībā nemaz nav nekādas autoritātes, tikai „vervē” pacientus savām privātpraksēm. Man pašai nācās sastapties ar gadījumu, kad laukos „praktizēja” kāds „professors”, kas šo titulu ieguvis jau sen un ne jau par aktuāliem nopelniem. Ir tāds process „resertifikācija” jeb sertifikātu atjaunošana, par ko būtu jāatbild Latvijas Ārstu biedrībai, diemžēl tās attieksme ir, maigi izsakoties, pavirša. Visas šīs sistēmiskās problēmas bieži vien noved pie tā, ka ārsti pacientu „neredz kopumā”, piemēram, „aizmirst”, ka, izrakstot antibiotikas, ir jādod arī tā sauktie probiotiķi, ka pēc nopietnas operācijas smagais darbs tiek sabojāts, nepievēršot uzmanību pilnvērtīgai rehabilitācijai.

Dace Rezeberga: Pilnīgi piekritu! Pacientam, kas nonāk medicīniskā iestādē, ir tiesības gaidīt, lai viņam sniedz pilnīgu medicīnisko aprūpi. Vēl vēlos runāt par kvalitātes aspektiem, kas diemžēl arī netiek pienācīgi novērtēti. Nepietiek ar to vien, ka dokumentos ir fiksēts, kādus pakalpojumus sniedzam, bet arī tam, kādai jābūt to kvalitātei. Pavisam

konkrēts priekšlikums, kas attiecas uz to, lai tiktu lietderīgi izmantots ārsta speciālista potenciāls. Manā profesijā – ginekoloģijā – tas saistās ar to, ka veselības aprūpes sistēmā „jāienāk” vecmātei. Šai profesijai jāatgūst tā loma, kāda tā ir citur pasaulē. Proti, vecmāte nodarbojas ar veselām grūtniecēm un dzemdētājām. Šobrīd visas tiek „novirzītas” tikai pie ginekologa, kam jābūt ne vairāk un ne mazāk kā tiešās pieejamības ārstam. Ģimenes ārsts savukārt nosaka, vai grūtniecei jāvēršas pie ārsta vai pie vecmātes. Jo vecmāte var nodarboties gan ar krūts ēdināšanas veicināšanu, gan ar skrīningu un kontracepciju, tātad – ar pirmās aprūpes līmeni. Ja ginekologu potenciālu izmantotu racionāli, varētu padarīt lielas lietas. Vajadzīga tik vien kā griba. Un atslēgas vārds ir – kvalitāte.

Līga Kozlovskā: Šajā ziņā daudz ko teikt būtu arī onkologiem – viņu potenciāls pārlietu tiek aizņemts ar t.s. „vieglajiem gadījumiem”, piemēram, mastopātijām. Vienu vārdu sakot – speciālistiem ir jāpilnveidojas un viņiem jābūt iespēja pilnveidoties. No valsts puses – ir stingri jānodala valsts apmaksātie un privātie pakalpojumi. Un nopietni jāpārskata to cenas jeb tarifi. Piemēra pēc – par cilvēka atdzīvināšanu noteikta maksa 9,26 eiro...

Jānis Dimants: No sirds novēlu Latvijas kolēģiem izturību. Un labākus laikus.

LĀZA aicina gatavoties Pasaules Latviešu zinātnieku 4. kongresam Rīgā

Lai veiksmīgāk organizētu Pasaules Latviešu zinātnieku 4. kongresu Rīgā (vieta: Latvijas Nacionālā bibliotēka un Latvijas Nacionālais teātris; laiks: 2018. gada 18.–21. jūnijs) un apzinātu iespējamās kongresa darba sekcijas, iespējamās dalībniekus un lektoros, Latvijas Zinātņu akadēmija (LZA) veido ārzemēs strādājošu Latvijas izcelsmes zinātnieku datu bāzi. Viņi var būt LZA ārzemju locekļa statusā un var arī pagaidām nebūt. Lūdzam apzināt savus kolēģus un draugus, kuri atbilst šim statusam un lūgt viņus uzrakstīt šādu informāciju (teksta paraugs – tālāk) un nosūtīt chem@lza.lv

Vēlamais termiņš: 2016. gada beigās. Informācija arī www.lza.lv
Please send you information to Latvian Academy of Science for upcoming congress in June of 2018 if you consider your self a scientist (basic/clinical/translational).
KBMZN priekšsēdētājs: Pēteris Trapencieris

Zinātniskā sekretāre: Daina Daija, tālr. +371 67220725 chem@lza.lv

Informācija LZA datu bāzei

1. Zinātnieka vārds un uzvārds (ja nepieciešams, arī svešvalodā), dz. gads
2. Kopš kura gada uzturas ārzemēs un kurā valstī strādā tagad

3. Zinātniskā institūcija vai augstskola, kurā strādā, vai cita darbavieta

4. Zinātniskais grāds

5. Darbības jomas un zinātniskās intereses; būtiskākie sasniegumi zinātnē (8–10 rindīņas)

6. Svešvalodas, kuras pārvalda, vai runā latviski

7. Mājaslapa, kurā atrodama papildu informācija, ja tāda ir

8. Kontakti, e-pasts, telefons, adrese

9. Vai ir apsvēris iespēju piedalīties PLZ IV kongresā 2018. gada 18.–21. jūnijā un vai vēlētos referēt (par kādu tēmu)

CEĻAM VESELĪBĀ NEPIECIEŠAMS TURPINĀJUMS. UN TAS JĀRADA MUMS KOPĀ

Anda Čakša, Latvijas veselības ministre

Foto: Jānis Deīnats

Anda Čakša

Veselības nozare šodien ir izšķirošu pārmaiņu priekšā, gan starptautiski eksperti, gan mēs paši esam uzstādījuši savai veselības sistēmai neaptiekamas diagnozes, kuras prasa konkrētu ārstēšanu, ar plāksteriem un nomierinošiem līdzekļiem šodien vairs nepietiks. Taču, kā mēs to zinām no medicīnas, veiksmīga rezultāta sasniegšanai nepieciešama ir arī paša slimnieka iesaiste. Līdzīgi kā ikkatrā situācijā, kad ir jāpieņem būtiski lēmumi, ir vērts rūpīgi izanalizēt iespējamus attīstības scenārijus, uzklaut dažādus viedokļus, diskutēt un nepieciešamības gadījumā arī pastrīdēties augstāka mērķa labā – labākā risinājuma panākšanai.

Mūsu uzdevums ir visiem skaidrs un vienots – veikt pārmaiņas veselības aprūpes sistēmā, lai palielinātu iedzīvotāju veselīgi nodzīvoto mūža gadu skaitu un nodrošinātu visiem Latvijas iedzīvotājiem vienlīdzīgi pieejamus no valsts budžeta līdzekļiem apmaksātus kvalitatīvus veselības aprūpes pakalpojumus. Par

to, ka šie mērķi daudzu gadu garumā tā arī nav sasniegti, nešaubās neviens no mums, tāpat kā par to, ka jebkuras pārmaiņas ir grūtas un ne vienmēr visiem patīkamas.

Šodien Latvijas iedzīvotāju paredzamais mūža ilgums un paredzami veselīgi nodzīvotie dzīves gadi visai būtiski atpaliek no vidējiem Eiropas Savienības dalībvalstu rādītājiem, novēršamās mirstības rādītāji diemžēl ir būtiski augstāki nekā citās ES dalībvalstīs. Veicot Latvijas veselības aprūpes sistēmas izvērtējumu, ne tikai mēs paši, bet neatkarīgi starptautiski eksperti ir atzinuši, ka valdības izdevumi šā brīža apmērā (zem 10 %) ir nepietiekami, lai veselības aprūpes sistēma pildītu savus pamatuzdevumus – nodrošinātu sabiedrības veselību, aizsargātu no finanšu riskiem saslimšanas gadījumā un nodrošinātu iedzīvotāju apmierinātību ar veselības aprūpi. Pasaules Veselības organizācijas rekomendācijas Latvijai ir skaidras – piešķirt veselības aprūpes nozarei finansējumu vismaz 12% apmērā no valsts kopējā budžeta (šobrīd 9,8%). (1. attēls.)

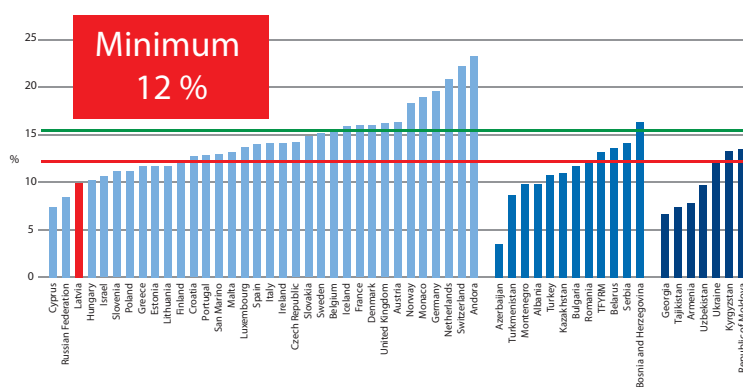
Gan no pacientiem, gan no ārstniecības personām arvien pieaugošs ir pieprasījums pēc risinājuma tām problēmām, kas veselības nozarē nesākās ne šogad, ne pirms pāris gadiem. Tāpēc ar cerību skatīties nākotnē ļauj mūsu apņemšanās, kas nostiprināta ar valdības pieņemto lēmumu par veselības nozares finansējumu – valsts finansēta universālā apdrošināšana. Paša modeļa izvēle, bez šaubām, nav nekāda reforma. Svarīgākais atkarīgs no solījuma – 2018. gadu pasludināt par veselības reformu gadu, atrodot tam atbilstošu finansējumu. (2. attēls.)

Izvēle par labu modelim, kas kalpos par mugurkaulu mūsu kopīgo mērķu sasniegšanai, ir notikusi. Nākamais būtiskais pārmaiņu posms ir apņemšanās iepirkt valsts pakalpojumus nevis pēc līdzšinējām tradīcijām, bet pēc skaidri definētiem kritērijiem, proti – pakalpojumu stratēģiskā pirkšana.

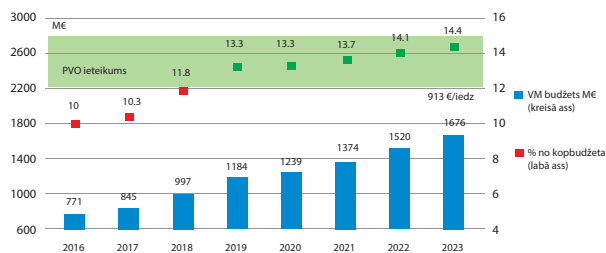
Valsts, pamatojoties uz nepieciešamību pēc veselības pakalpojumiem, izvērtējot nepieciešamo apjomu un kvalitāti, nosaka,

Valsts veselības aprūpes garantēto pakalpojumu finansējuma palielinājums ir politisks lēmums

Valsts budžeta izdevumi veselības aprūpei Eiropas reģiona augsta, vidēji augsta un vidēji zema ienākuma valstīs

1. attēls

2. attēls

kādus pakalpojumus, cik lielā apjomā un kādā komplektācijā pasūtīs ārstniecības iestādēm. Tas sevī ietver arī visu valsts noteikto tarifu pārskatīšanu, kas balstīta uz reālām izmaksām, kuras nepieciešamas noteiktas kvalitātes sasniegšanai ārstniecībā, diagnostikā vai rehabilitācijā. Pakalpojumu stratēģiskā iepirkšana ir vienīgais virziens, kas ļaus strādāt, orientējoties uz rezultātu – gan iestādei, gan pacientam, skaidri definējot, kura slimnīca vai ambulatorā iestāde uzņemas vairāk nekā kāda cita, kura patiešām spēj nodrošināt to pakalpojumu, ko apņēmusies, un kā viens vai otrs pakalpojums tiek izpildīts, proti, vai pacients no sistēmas aiziet veselāks vai kļūst par kāda cita speciālista pastāvīgo klientu tāpēc, ka iepriekš ārstēšana nav notikusi īstajā vietā ar tādiem paņēmieniem, kas nepieciešami. Valstij jānosaka pareizs balanss starp pakalpojumu nepieciešamību un piedāvājumu, ņemot vērā reģionālo izvietojumu un pakalpojumu pieejamību.

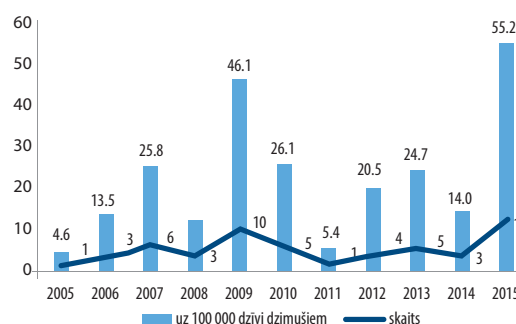
Saistībā ar Eiropas Savienības struktūrfondu mērķtiecīgu ieguldīšanu veselības nozares attīstībā pašlaik tiek izstrādātas veselības aprūpes tiklu vadlinijas un vienotas kvalitātes nodrošināšanas sistēmas prioritārajās veselības aprūpes jomās – sirds un asinsvadu, onkoloģijas, perinatālā un neonatālā perioda un psihiskās veselības – pieejamības un kvalitātes uzlabošanas nolūkā visos veselības aprūpes līmeņos. Tas ir ārkārtīgi nozīmīgs dokuments, jo tiek identificēti un novērtēti veselības sistēmas galvenie trūkumi un to cēloņi. Pateicoties šim veselības aprūpes sistēmas izvērtējumam, būs iespējams pamatoti izveidot veselības pakalpojumu sniedzēju kartējumu, nosakot reģionālo, lokālo u.c. līmeņu ārstniecības iestāžu sniegto pakalpojumu klāstu.

Tādejādi abi iepriekš minētie elementi – stratēģiskais iepirkums un finansēšanas modelis – ved pie trešā, iespējams, sarežģītākā – nozares pārvaldības. Šajā ziņā veselības aprūpes darba organizācija un efektivitāte neatšķiras no jebkura cita uzņēmuma pārvaldības. Nacionālajam veselības dienestam jāpilda ne vien līdzekļu administrēšanas funkcija, bet tā vietā jāklūst par stratēģisko partneri līgumorganizācijām – analizējot paveikto, lai jau nākamās līgumus varētu slēgt tā, lai līdzekļu izlietojums ar katru gadu kļūst arvien efektīvāks. Šo soļu ietvaros tiks sākti vienotas kvalitātes nodrošināšanas sistēmas veselības aprūpes jomā izstrāde un ieviešana, kuras ietvaros tiks noteikts valstī izvirzāmo prasību, pasākumu kopums un institucionālais ietvars, kas ilgtermiņā nodrošinās

kvalitatīvu, drošu un uz pacientu vērstu veselības aprūpes attīstību, veicinot sabiedrības veselības rādītāju uzlabošanu.

Sākot darbu pie veselības aprūpes pakalpojumu tarifu un samaksas nosacījumu pārskatīšanas, kā prioritātes ir izvirzītas dzemdniecība un ginekoloģija – ārkārtīgi svarīgas specialitātes, kas ir visa pamatā mātes un bērna aprūpē. Pašlaik saskaramies ar ārkārtīgi lielu speciālistu trūkumu valsts iestādēs, vienlaikus redzot visnotaļ trauksmainus datus mātes un bērna mirstības jomā.

Pēc Slimību profilakses un kontroles centra datiem redzams, ka pēdējo 10 gadu laikā mātes mirstības rādītājs Latvijā ir ļoti viņveidīgs un tam nav noteiktas tendences samazināties, toties pēdējā gada laikā varam runāt par ievērojamu pieaugumu. (3. attēls.)

3. attēls

Tā kā Latvijā kopējais dzemdību skaits ir neliels un viens gadījums ievērojami iespaido kopējo rādītāju, starptautiskajās datu bāzēs pieejamie rādītāji parasti ir summārie par vairākiem gadiem. Pēdējo piecu gadu griezumā vidējais MMR (mātes mirstības rādītājs) Latvijā ir 23,95 uz 100 000 dzīvi dzimušo, tas divkārt pārsniedz Eiropas reģiona vidējo rādītāju (11,85). Tieši tāpēc šim jautājumam ir jāpievērš ievērojama uzmanība. Un ne tikai speciālistu atalgojumu kontekstā, bet jo nopietnāk, tieši runājot par kvalitātes prasībām, kādām ir jābūt slimnīcās, kurās ir dzemdību nodaļas, lai mēs varētu būt droši par to, ka Latvijas sievietes ir drošās rokās.

Vēl šajā gadā izdevies sākt projektus, ar kuriem ļoti lepojāmies. Kopīgi ar onkoloģijas vadošajiem speciālistiem izstrādāta jauna kārtība, lai pacientiem ar pamatotām aizdomām par iespējamu onkoloģisku saslimšanu primāri veicamie diagnostiskie izmeklējumi tiktu nodrošināti iespējami ātrā laikā, proti, no aizdomu rašanās brīža pacients 10 dienu laikā saņems to izmeklējumu kopumu, lai varētu secināt – satraukumiem pamata nav vai arī steigšus jāveic tālākie izmeklējumi un jāsāk ārstēšana.

Nākamajā gadā onkoloģijas jomai – diagnostikai, speciālistu konsultācijām, ārstēšanai (gan ambulatorai, gan stacionārai), kā arī kompensējamo medikamentu nodrošinājumam – tiks novirzīti papildu 12,2 miljoni eiro. Tas būs lielākais papildu novirzītais finansējums onkoloģisko pacientu ārstēšanai, kāds ir bijis pēdējos gados.

Arī nākamie soļi onkoloģisko pacientu veselības aprūpes uzlabošanai ir tikpat konkrēti. Tiek izstrādāts Onkoloģijas rīcības plāns 2017.–2020. gadam. Tiks organizēta vēža skrīninga programmas pilnveide; agrīna diagnostika un pacientu laikus sāktas ārstēšanas un rehabilitācijas uzlabošana biežākajās ļaundabīgo audzēju lokalizācijās, lai vēzis Latvijā vairs nebūtu nāves spriedums, bet ārstējama slimība kā citur Eiropā.

Taču paralēli hronisku problēmu risināšanai nozarē mums ir jādomā par stabilu pamatu likšanu nākotnei. Un šeit ir jārunā par ģimenes ārstiem un rezidentiem, un vēlams, lai tas būtu saistīti. Tieši tādēļ, lai uzlabotu situāciju medicīnas cilvēkresursu jomā un tā palielinātu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamībai iedzīvotājiem, tika rasta iespēja

2016./2017. studiju gadā par valsts līdzekļiem apmācīt vēl 30 rezidentus. Tāpēc 2016./2017. studiju gadā par valsts naudu tiks apmācīti 230 rezidenti. Daļa no tiem būs tieši ģimenes ārsti, kas ir mūsu veselības aprūpes pamatā, jo tieši šie speciālisti ir pirmie, kurus satiek iedzīvotājs brīdī, kad viņam nepieciešama palīdzība!

Nobeigumā vēlos uzsvērt, ka mūsu kopīgais sasniegtais rezultāts ir viens – veselības aprūpei ir jāklūst pieejamāki – jāmazina rindas uz ārstniecības pakalpojumu saņemšanu, jāveicina caurskatāmība līdz ar e-veselības sistēmu ieviešanu, jānodrošina konkurētspējīgs atalgojums veselības aprūpes sektorā nodarbinātajiem. Taču tas iespējams tikai tad, ja raugāties uz ilgtermiņa ieguvumiem, nevis koncentrējamies uz nevēlēšanos piedzīvot pārmaiņas.

Ja saprotam, ka mūsu darbību rezultātam jābūt pacienta labākai veselībai. Tāpēc es ceru, ka tuvākajā nākotnē mēs būsime radījuši tādu sistēmu, kas neliks mums zaudēt jaunus speciālistus pievilcīgāku darba apstākļu dēļ, kādi ir ārzemēs. Man šodien ir grūti pārņemt kādam mediķim, kurš izlēmis par Latvijas pamešanu. Taču, kamēr vien ir apziņa, ka atgriešanās ir iespējama, viss var mainīties. Zināmā vecumā apvēršņu paplašināšana un jaunas pieredzes iegūšana ārzemēs dod augsni attīstībai un nāk par labu gan pašam speciālistam, gan videi, kurā viņš atgriezīsies. Tāpēc šobrīd vissvarīgākais ir nostādīt vilcienu atpakaļ uz sliekšni, lai tas, kaut lēnām, bet turpina savu ceļu. Tā, lai nākamajā pieturā nebūtu vairāk to, kas izkāpj, nekā to, kas iekāpj.

VIZĪTE NICKLAUS CHILDREN'S HOSPITAL

Liene Dambiņa, Bērnu slimnīcas fonda valdes priekšsēdētāja

Ar LĀZA atbalstu 2016. gada decembrī *Bērnu slimnīcas fonda* vadītājai Lienei Dambiņai bija iespēja viesoties *Nicklaus Children's Hospital* (NCH) Maiami, kas ir viena no lielākajām bērnu slimnīcām Floridas štatā.

Pateicoties *Nicklaus Children's Hospital Foundation* pārstāvju *H. Robaina, P. Bonacossa* un Hematoonkoloģijas nodaļas vadītāja *M.D., F.A.A.P. Ziad A. Khatib* viesmīlībai, vizītes laikā tika apskatītas gan ārstniecības telpas, gan telpas, kas veidotas pacientu ērtībām. Ļoti daudz slimnīcas vides uzlabošanā un ārstniecības iespēju pilnveidošanā ir ieguldījis slimnīcas fonds, kas organizē dažādas labdarības iniciatīvas un gada laikā slimnīcai ziedojumos piesaista aptuveni 20 miljonus USD.

Bērnu slimnīcas fonda uzdevumi un jau paveiktie darbi ļoti līdzinās NCH īstenotajiem projektiem, piemēram, abās bērnu slimnīcās, pateicoties ziedojumiem, ir veikti nodaļu remonts, sarūpēts aprīkojums, izveidotas rotaļu istabas nodaļās. Arī NCH pavisam nesen renovēta Hematoonkoloģijas nodaļa, un gan telpu plānojums, gan iekārtojums ir ļoti līdzīgs Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas jaunajai Hematoonkoloģijas nodaļai. NCH ļoti attīstīts ir mūsdienu tehnoloģiju klāsts, tostarp telemedicīnas centrs, kur ir plašas iespējas saņemt speciālista konsultāciju attālināti. Telemedicīnas

centram ir sadarbība ne tikai ar ASV slimnīcām un ārstu praksēm, bet arī ar Dienvidamerikas valstīm un Ukrainu. Praktiski tas nozīmē, ka jebkurā diennakts laikā slimnīca nodrošina speciālista konsultāciju, tā ietaupot pacientiem gan laiku, gan ceļa izdevumus. Viesošānās laikā pārrunājot *Bērnu slimnīcas fonda* paveikto, bija prieks saņemt kolēģu komplimentus un mūsu darba novērtējumu un vēlreiz pārliecināties, ka, pat salīdzinot ar vienu no labākajām bērnu slimnīcām ASV, jau tagad Latvijā ar sabiedrības atbalstu ir izdevies radīt patīkamu un draudzīgu vidi slimnīcā un būtiski uzlabot veselības aprūpes iespējas bērniem.

BKUS slimnīcas Hematoonkoloģijas nodaļa Rīgā. 2016

SIMTGĀDES IESKAŅĀS EIROPAS LATVIEŠU APVIENĪBA AICINA MEDIĶUS TĪKLOTIES

Elīna Pinto, Eiropas Latviešu apvienības valdes locekle, referente politikas jautājumos

Elīna Pinto – Luksemburgas-Latvijas asociācijas valdes locekle,
Kristaps Grasis – ELA prezidija priekšsēdētājs un
Inguna Grietiņa – Latviešu biedrības Īrijā valdes priekšsēdētāja, Latvijas Saeimā

Augot Latvijas cilvēku skaitam Eiropā un savās mītnes zemēs gūstot arvien plašāku pieredzi, zināšanas un kontaktu tīklus, aug arī savstarpējās sadarbības iespējas un mūsu potenciāls Latvijas izaugsmei – zinātnības, ierosmju, labās prakses piemēru veidā.

Saistībā ar to arvien aktīvāku darbu veic Eiropas Latviešu apvienība (ELA). Tā pulcē nu jau 21 latviešu biedrību 17 Eiropas valstīs un darbojas nolūkā sekmēt, no vienas puses, Eiropā dzīvojošo Latvijas cilvēku un organizāciju savstarpējo sadarbību, latviskās izglītības un kultūras uzturēšanu diasporā, bet, no otras puses, – veicināt aktīvu latvietību, līdzdalību Latvijas norisēs un stiprināt mūsu kopienu balsi un sadzirdamību Latvijā – valdībā, Saeimā, sabiedrībā.

ELA darbu caurvij pamatprincips, ka katrs latvietis ir vērtība Latvijai, lai kur arī atrastos. Tāpēc ELA 2016. gadā ir aizsākusi darbu dažādu nozaru profesionāļu tīklu veidošanai Eiropā. Šīs iniciatīvas mērķis ir radīt un stiprināt neformālās – gan draudzības, gan profesionālās sadarbības – saiknes starp tiem latviešiem, kuri savu profesionālo gājumu veido ārpus Latvijas. Turklāt ar skatu uz Latvijas Simtgadi tīklošanās ietvaros

iecerēts veidot kopīgus pasākumus un pieredzes apmaiņas iniciatīvas, kas varētu stiprināt Latvijas izaugsmi un Latvijā padziļināt izpratni par starptautiskajām aktualitātēm konkrētajās jomās. Šāds darbs jau norit ar finanšu jomas ekspertiem, starptautisko organizāciju ekspertiem un aizsākas arī ar radošo profesiju pārstāvjiem.

ELA mudina šādu tīklošanos aktīvi veidot arī Eiropā dzīvojošo Latvijas mediķu lokā. Jūsu darbs ir augstas cieņas vērts, un milzīgs inteligences potenciāls Latvijai, kura saskaras ar milzīgām grūtībām veselības aprūpes jomā. ELA šogad veiktajā pētījumā par Eiropā dzīvojošo Latvijas piederīgo pilsonisko līdzdalību¹ izcēlās interesants aspekts: gandrīz 50% Eiropā dzīvojošo latviešu kā lielāko draudu Latvijai vidējā termiņā norādījuši tieši veselības aprūpes un sociālās sistēmas nesakārtotību. Tas ir augstāks rādītājs nekā bažas par ekonomikas stagnāciju un ģeopolitiskiem apdraudējumiem.

Kopš šās vasaras ELA ir ciešā saziņā ar LĀZA valdi un Rīgas biroju par veidiem, kā no ELA puses varētu atbalstīt Eiropā dzīvojošo no Latvijas izbraukušo mediķu savstarpējos

kontaktus un sadarbību ar amata brāļiem Latvijā, kā arī vienota – ārzemju pieredzē sakņota – redzējuma veidošanu par Latvijas veselības aprūpes, medicīnas studiju un prakses, kā arī citu ar jūsu darbu saistīto jomu uzlabojumiem, īpaši ceļā uz Latvijas simtgadi.

Šajā nolūkā drīzumā jūs aicināsim uz tīklošanās vakariem – sākotnēji Zviedrijā Stokholmā 17. februārī un Vācijā Eslingenes dziesmu svētku laikā 17. jūnijā, kā arī **aicinām atsaukties** (e-pasts: ela@latviesi.com) ikvienu no jums, kam būtu interese dalīties savā pieredzē, atziņās vai piedāvāt konkrētas praktiskas iniciatīvas sasaistē ar Latviju.

Turklāt vasarā – 2017. gada 28.–30. jūlijā – ELA paspārnē uz prāmja Rīga–Stokholma–Rīga notiks pirmais Eiropas Latviešu kongress², kas ir būtisks jauns forums, kurā satikt gan citus diasporas mediķus, gan plašākas diasporas aprindas un Latvijas valsts pārstāvjus, un vienoties kopējā vēstījumā par Latvijas izaugsmes priekšnoteikumiem dažādās nozarēs.

Šis kongress būs satvars kopīgai balsij, kopīgam devumam un kopīgai rosībai no Eiropā dzīvojošo Latvijas cilvēku puses. Tajā ir iespēja paredzēt nozīmīgu lomu arī mediķu domapmaiņai, priekšlikumiem un atziņām. Paustas šajā satvarā, šīs atziņas atradīs dzirdīgas ausis valdībā un iegūs to izpildes rūpīgu uzraugu ELA apveidā.

ELA ieskatā gan mums pašiem – Latvijas cilvēkiem Eiropā –, gan arī Latvijai ir būtiski apzināties to milzīgo vērtību, kas slēpjas katrā gudrā un darbīgā cilvēkā, kas Latvijas vārdu nes ārpus tās robežām.

Kontaktiem: ela@latviesi.com;
+352 691 981 524

1 http://www.ela.lv/site_jaunumi_230.html

2 http://www.ela.lv/site_jaunumi_236.html

PROFESORA ILMĀRA LAZOVSKA MEDICĪNAS FONDA STIPENDIJAS

Ēriks Niedrītis, LĀZA valdes loceklis, Prof. Ilmāra Lazovska Stipendiju fonda vadītājs

Foto: Jānis Brencis

Profesora Ilmāra Lazovska medicīnas fonda 2016. gada stipendiāti Arnita Baklašova, Roberts Rumba, Rita Turkina, Rūdolfs Vilde, Marija Litviņenko, Helēna Dauvarte un Lauma Putniņa kopā ar fonda vadītāju, LĀZA valdes locekli Ēriku Niedrīti, ārsti Edīti Lazovsku un viņas mazmeitām Annu un Helēnu. Adele Grasmane stipendiju pasniegšanas dienā nebija Latvijā

Šo vasaru 26. jūlijā Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejā Rīgā jau divpadsmito gadu Latviešu ārstu un zobārstu apvienības Profesora Ilmāra Lazovska Stipendiju fonds piešķir astoņas stipendijas Latvijas medicīnas augstskolu studentiem.

Pavasārī stipendiju komiteja – LĀZA biroja vadītāja Kamena Kaidaka, Edīte Lazovska, Juris Lazovskis un Mārtiņš Vesperis no Medicīnas vēstures muzeja – intervēja stipendiju kandidātus un, sazinoties ar Ēriku Niedrīti Ņujorkā (Prof. Ilmāra Lazovska Stipendiju fonda vadītāju), izvēlējās vislabākos kandidātus. Šogad kandidāti bija ļoti stipri un bija grūti atrast labākos. Tāpēc tika piešķirtas četras pilnas stipendijas par 1000 USD un četras veicināšanas stipendijas par 250 USD.

Pilnās stipendijas šogad ieguva: Helēna Dauvarte (Rīgas Stradiņa universitāte/RSU), Adele Grasmane (RSU), Roberts Rumba (RSU) un Rūdolfs Vilde (RSU). Veicināšanas stipendijas saņēma Arnita Baklašova

(Latvijas Universitāte/LU), Marija Litviņenko (RSU), Lauma Putniņa (RSU) un Rita Turkina (LU).

Muzeja lielajā zālē bija daudzviesu – LĀZA pārstāvji, studenti, studentu ģimenes locekļi un viesi. Svinīgi tika pasniegti stipendiju sertifikāti par atbalstu medicīnas studijām. Ēriks Niedrītis uzrunāja klātesošos un pastāstīja, kā stipendiju fonds tika dibināts ASV, lai godinātu ārsta Ilmāra Lazovska (1931–2003) piemiņu. Fonds jau tagad ir piešķīris 47 stipendijas medicīnas studentiem, pateicoties ASV un Kanādas ārstu un zobārstu ziedojumiem, kā arī piešķīrumam no Ojāra Veides Stipendiju fonda Kanādā. Emma Groduma (1916–2007), Medicīnas fakultātes profesore Saskatčevanas universitātē Kanādā, ziedoja līdzekļus viņas brāļa Ojāra Veides piemiņai. Ojārs Veide kā jauns medicīnas students Latvijā krita Otrajā pasaules karā, cīnoties par Latvijas brīvību. Šo fondu vada LĀZA valdes loceklis Kaspars Tūters (Toronto, Kanādā).

„Jūs esat mums svarīgi,” – teica Veselības ministrijas valsts sekretāra vietniece Egita Pole, sveicot astoņus topošos un jaunus ārstus, un mudināja neaizmirst tās laba ārsta pamatgudrības, ko savulaik mācīja profesors Ilmārs Lazovskis – runāt ar pacientu, dzirdēt viņu un vienmēr palīdzēt ar savu padomu. Rīgas Stradiņa universitātes asociētā profesore Eva Striķe saviem studentiem novēlēja nezaudēt to degsmi, kas šobrīd ir viņu acīs, un atcerēties, ka stipendiāti izvēlējušies profesiju, kurā mīlestības pret darbu nekad nevar būt par daudz. Edīte Lazovska silti sveica visus stipendiātus, bet sava dzīvesbiedra Ilmāra Lazovska mūža lielo veikumu – grāmatu *Kliniskie simptomi un sindromi* – dāvāja Robertam Rumbam, kas par savu nākotnes ceļu izvēlējies ķirurģiju. Ikviens stipendiāts, kā arī Fonda vadītājs un Lazovska kundze saņēma no LĀZA biroja vadītājas dāvanā grāmatu par izcilo latviešu gastroenterologu, profesora Ilmāra Lazovska kolēģi Nikolaju Skuju.

Tad sekoja fotografēšanās un visi tika aicināti pie bagāta kafijas galda. Publika ilgi kavējās sirsnīgās sarunās ar topošiem ārstiem un čakliem jaunās paaudzes latviskuma kopējiem. Prieks bija satikt tik daudzus patīkamus patriotiski noskaņotus jauniešus!

2017. gadā profesora Ilmāra Lazovska stipendijas tiks pasniegtas 2017. gada 20. septembrī Rīgā LĀZA 70 gadu jubilejas svinību laikā.

Aicinām visus, kas saistīti ar medicīnu, uz mūsu 70 jubilejas pasākumiem Baltimorā 2017. gada 1. jūlijā un Latvijā 20. un 21. septembrī.

PALDIES PAR ATBALSTU!

Šogad un arī turpmāk *Apkārtraksta* lasītāji kaut neklātienē varēs iepazīties ar Profesora Ilmāra Lazovska medicīnas fonda stipendiātiem. Savu vēstījumu par to, kā izmantots atbalsts, sniegs arī Ojāra Veides fonda stipendiju saņēmēji, kā arī LMF stipendiāti.

Helēna Dauvarte

Kopā ar māmiņu un Ēriku Niedriti

Esmu Rīgas Stradiņa universitātes 5. kursa studente. Šā gada jūlijā man bija tas gods saņemt LĀZA sniegto prof. Ilmāra Lazovska stipendiju. Ceremonija bija ļoti skaista un patīkama – sveicēji bija tik sirsnīgi! Pricējās arī par saviem kolēģiem, kuri saņēma šo stipendiju, jo divi no viņiem – Rūdolfs Vilde un Marija Litviņenko – ir mani grupas biedri. Medicīnā mani vairāk interesē tieši gastroenteroloģijas un nutrīcijas nozare, par ko pastiprināti interesējos, veicot zinātniskos pētījumus un rakstot rakstus. Gūstu pieredzi, apmeklējot dažādas konferences un sēdes šajā nozarē, jo, manuprāt, būtiski ir apgūt ne tikai pamata zināšanas, bet arī papildus interesēties par jomu, kas interesē. No šā gada sāku voluntēt Rīgas Austrumu klīniskajā universitātes slimnīcā Gastroenteroloģijas, hepatoloģijas un nutrīcijas klīnikā, kur piedalos pacientu apskates sanāksmēs, ievācu pacientu anamnēzi un iepazīstos tuvāk ar šo nozari. Šogad turpinu zinātnisko darbību, gan papildinot ar jauniem datiem iepriekšējos pētījumus, gan veicot jaunus. Šo visu daru ar prieku, jo uzskatu, ka dzīvē jādara tas, kas dara laimīgu.

Stipendija man bija nepieciešama studiju procesam – kā ikdienas tēriņiem saistībā ar mācībām, tā dalības maksai par dažādām konferencēm, sēdēm un pieredzes gūšanai. Kad uzzināju, ka man ir piešķirta stipendija, biju ļoti patīkami pārsteigta, jo nenojautu, ka saņemšu tik lielu summu. Ilgi domāju, par to, kur ieguldīt stipendiju. Nonācu pie slēdziena, ka vērtīgi būtu ieguldīt savā izglītībā un nākotnē, iegūstot pieredzi kādā no ārzemju slimnīcām. Sazinājos ar vairākiem ārstiem no ASV, lai uzzinātu vairāk par voluntēšanas iespējām tur. Tā kā daudzi latvieši strādā ASV, komunikācija bija ļoti laba, ārsti ir patiesi atsaucīgi! Uzzināju daudz jauna un noderīga. Pašlaik stipendiju netērēju, jo plānoju savu braucienu uz

ASV, lai pilnveidotu savas zināšanas. Ļoti ceru, ka vasaras laikā izdosies realizēt šo prakses iespēju. Manuprāt, tas ir liels pagodinājums – saņemt šādu stipendiju, jo tādējādi secinu, ka mani sasniegumi tiek novērtēti. Esmu pateicīga stipendijas komisijai, ārstiem, kas rakstīja man rekomendācijas, un visiem, kas mūs sveica! Īpaši pateicīga esmu savai ģimenei, kas mani ir vienmēr atbalstījusi un iedrošināja mani pieteikties stipendijai.

Adele Grasmane

RSU Molekulārās ģenētikas zinātniskajā laboratorijā

Esmu Rīgas Stradiņa universitātes Medicīnas fakultātes 5. gada studente. Sevi raksturotu kā centīgu, zinātkāru, atsaucīgu, vieglu komunikācijā. Vienmēr visus uzskatos darbus paveicu līdz galam. Paralēli mācībām strādāju par stundu pasniedzēju RSU Bioloģijas un mikrobioloģijas katedrā, pasniedzot 1. kursam bioloģiju un ģenētiku. Darbs ar studentiem man sagādā prieku un iedvesmo, esmu ieguvusi nenovērtējamu pieredzi. Brīvajā laikā ārpus medicīnas studijām un zinātnisko darbu izstrādes nodarbojos ar sportu un lasu grāmatas.

Stājoties RSU Medicīnas fakultātē, jau biju izvirzījusi sev mērķi kļūt par ginekologu, dzemdību speciālisti. Pašlaik aktīvi strādāju pie sava sapņa īstenošanas. Manas zinātniskās intereses ir saistītas ar ginekoloģisko endokrinoloģiju un ģenētisko faktoru lomu hormonālo traucējumu attīstībā, tāpēc šobrīd piedalos pētnieciskā darba izstrādē par policistisko olnīcu sindromu ginekoloģes Lāsma Līdaka vadībā.

Pateicoties LĀZA atbalstam, šogad man bija iespēja apmeklēt starptautisku jauno pētnieku konferenci *Young European Scientist (YES) meeting*, kas notika

15.–18. septembrī Porto, Portugālē. YES konferencē bija iespēja noklausīties pasaules vadošo zinātnieku un ārstu lekcijas, kā arī personiski viņiem uzdot sevi interesējošus jautājumus. Tika iegūtas jaunas zināšanas fetālajā ķirurģijā, aptaukošanās patoģenēzē, cilmes šūnu izpētē u.c. Ne mazāk svarīga bija arī pieredzes apmaiņa ar citu valstu medicīnas studentiem, kas prezentēja savus zinātniskos darbus dažādās jomās, arī ginekoloģijā. Konferences laikā apmeklēja *workshop*, kur tika mācīti laparoskopijas pamati, sporta medicīnas un sporta ginekoloģijas aktualitātes.

Turpmāka profesionāla attīstība nebūtu iedomājama bez angļu valodas zināšanām. Diemžēl skolā man nebija iespēja iemācīties angļu valodu pietiekamā līmenī, tāpēc iepriekšējā gadā sāku apmeklēt angļu valodas kursus. LĀZA stipendija ļāva man turpināt angļu valodas pilnveidi. Kursi turpināsies līdz 2017. gada jūnijam, līdz ar to vēl visa stipendija nav izlietota.

Vēlējos pateikt lielu paldies LĀZA par ieguldījumu Latvijas medicīnas studentu izaugsmē un par doto iespēju pilnveidoties.

Roberts Rumba

Šaņemot Edītes Lazovskas dāvinājumu – grāmatu *Kliniski simptomi un sindromi*

Labdien un sveiciens visiem LĀZA biedriem! Mans vārds ir Roberts Rumba, un esmu viens no Profesora Ilmāra Lazovska medicīnas fonda stipendijas ieguvējiem 2016. gadā. Īsumā par mani – nāku no Bēnes, maza ciemata Dobeles rajonā. Jau kopš bērnības ārsta profesija man likās ļoti interesanta daļēji tāpēc, ka pašam nācās vairākkārt ar ārstiem sastapties. Mācoties 8. klasē, bija skaidrs – kļūšu par ārstu. Nonācis trešajā kursā, es sapratu, ka ķirurģija mani interesē visvairāk un ka šī nozare jāiepazīst tuvāk, lai saprastu, vai tā būs piemērota man. Jo vairāk iepazīnu, jo vairāk bija skaidrs – būšu ķirurgs.

Runājot par manām gaitām vasarā, jāsaka, ka šī profesionālās pieredzes ziņā bija vērtīgākā vasara mana dzīvē. Burtiski nākamajā nedēļā pēc izlaiduma sāku strādāt Jūrmalas slimnīcā par ārstu stažieri Neatliekamās

palīdzības un Ķirurģijas nodaļās. Vasara slimnīcā ir darbīgs laiks, tāpēc arī sanāca redzēt un iemācīties ļoti daudz. Piedalījos neskaitāmās operācijās, palīdzējām daudziem pacientiem. Tāpēc arī ir liels gandarījums, ka pavadīju vasaru šādi. Jāsaka liels paldies Jūrmalas slimnīcas personālam par šo iespēju strādāt un mācīties pie pleca ar lieliskiem cilvēkiem ļoti patīkamā darba vidē. Šo kā savu pirmo diplomēta ārsta pieredzi es noteikt neaizmirsīšu. Vēl viens labs notikums manā vasarā bija tas, ka ieguvu budžeta vietu tālākām studijām rezidentūrā ķirurga specialitātē, un pašlaik strādāju par ķirurģijas rezidentu Stradiņa slimnīcā.

Šaņemto stipendiju plānoju izmantot, lai nākamā gada augustā dotos uz Pasaules Ķirurģijas kongresu, kas piecu dienu garumā norisināsies Bāzelē. Šobrīd ar kolēģiem veicam pētījumu, kuru, cerams, varēsīm prezentēt kongresā, lai varētu aktīvi piedalīties zinātniskajā programmā. Šādu iespēju tiešām nevaru laist garām, ņemot vērā kaut vai to, ka šoreiz kongresa norises vieta atrodas tik tuvu Latvijai. Domāju, ka tā būs vēl viena ļoti vērtīga pieredze un pamats tālākai izaugsmei.

Gribu pateikties LĀZA, Profesora Ilmāra Lazovska medicīnas fondam un atlas komisijai par man piešķirto atbalstu! Tas, ka tiku izvēlēts, ir tiešām liels gods un lepnums gan man pašam, gan manai ģimenei. Pateicoties šim atbalstam, varu turpināt savu ceļu preti izcilībai ķirurga profesijā un sasniegt arvien jaunus augstumus.

Rūdolfs Vilde

Kopā ar ģimeni un Ēriku Niedrīti, šaņemot LĀZA stipendiju

Godātie LĀZA biedri visā pasaulē!

Esmu Rūdolfs Vilde un studēju Rīgas Stradiņa universitātes Medicīnas fakultātes 5. kursā. Šajā vasarā man bija tas gods kļūt par Profesora Ilmāra Lazovska medicīnas fonda stipendiātu un sarīkojumā Medicīnas vēstures muzejā šaņemt to no cienījamā ārsta Ērika Niedrīša. Par jauko pasākumu vēlos pateikties rīkotājiem un arī visiem sveicējiem no LĀZA, manas Rīgas Stradiņa universitātes un Veselības ministrijas.

Medicīnā mani īpaši saista iekšķīgās slimības, ar ko tad arī esmu iecerējis saistīt savu profesionālo darbību nākotnē. To, ka vēlos būt ārsts, nolēmu jau sen, šķiet, piecu gadu vecumā, jo tieši tā ir rakstīts manā pirmsskolas beigšanas apliecībā. Arī to, ka interesē internā medicīna, sapratu diezgan agri – vidusskolas laikā sapņoju par to, ka reiz būšu gastroenterologs, bet pēdējos gados universitātē tomēr vairāk interesē kardioloģija, kurā izstrādāju savu pētniecisko darbu, un endokrinoloģija. Šo jomu konferences arvien cenšos apmeklēt. Arī pats esmu piedalījies RSU Starptautiskajā studentu konferencē un gatavojos tai arī nākamajā gadā.

Mācību gads rit straujiem soļiem, jāteic, ka plānojums ir saspringtāks nekā iepriekšējā gadā, tomēr apgūstamie cikli pārsvarā ir interesanti, un arī ziemas agrā atnākšana apnikumu un nogurumu sev līdzī nav atnesusi.

Daudziem studentiem, arī man, aktivitātes aiz skolas un slimnīcas durvīm nebūt nebeidzas. Šī gada valdē pildīju viceprezidenta ārlietas pienākumus Latvijas Medicīnas studentu asociācijā (LaMSA). Tas bija patiesi interesants gads, kurā īpaši nācās iesaistīties darbā ar politiskām iniciatīvām gan mūsu Veselības ministrijā, gan *policy making* aktivitātēm Eiropas līmenī kopā ar citu valstu

medicīnas studentu organizācijām. Ne mazāk svarīgi man ir atrast laiku lietām, kas gluži vienkārši sniedz prieku – dziedāšanai korī, izbraucieniem pa Latviju un arī citām zemēm, dalībai ārzemju un arī vietējo jauno studentu mentorēšanas programmā, arī vienkārši grāmatu palasīšanai, teātra vai kino izrādei.

Jau tagad stipendija ir noderējusi dalībai IFMSA (*International Federation of Medical Students Associations*) Ģenerālajā asamblejā, kuras izklāsts gan prasītu atsevišķu rakstu. Tomēr lielākā daļa summas tiks veltīta ārpuskolas un papildu izglītībai. Esmu iecerējis piedalīties starptautiskajās studentu un internās medicīnas nozaru zinātniskajās konferencēs, lai prezentētu savu zinātnisko darbību starpvalstu konkurencē un novērtētu savu sniegumu, redzētu, ko savā darbā varu uzlabot. Tāpat interesējos par vasaras prakses iespējām klīnikās un medicīnas fakultātēs ārpus Latvijas, jo īpaši vēlos apgūt iemaņas, prasmes un jaunu informāciju, kura nav iekļauta mūsu studijuursos.

Nobeigumā vēlos pateikties par iespēju saņemt šo stipendiju. Paldies ziedotājiem, vērtētājiem, sveicējiem. Paldies LĀZA un Profesora Lazovska medicīnas fondam.

Novēlu ikkatram skaistu Ziemassvētku laiku!

Rita Turkina

AO foundation rīkotajā seminārā Beisingstokā, Apvienotajā Karalistē

Vienmēr esmu ticējusi, ka manā dzīvē liela loma ir sakritībām un veiksmīgi izdarītām izvēlēm. Jo, kā gan citādi lai skaidro to, ka pavisam neilgi pēc tam, kad manā kontā bija ierīpojusi Profesora Ilmāra Lazovska fonda stipendija, kārtējo reizi pārlapojot AO foundation piedāvāto semināru, konferenci un apmācību kursu klāstu traumatoloģijā, manu uzmanību piesaistīja aktivitāte, kas mērķēta tieši vecāko kursu studentu un rezidentu auditorijai, proti, paši pamati traumatoloģijā, teoriju papildinot ar praktiskām nodarbībām.

Pateicoties stipendijai, ilgi nevilcinoties, aizpildīju pieteikuma anketu dalībai un rezervēju izdevīgākās

lidmašīnas biļetes uz Londonu. Tikai tad, kad tas bija darīts, sapratu, ka šis būs mans pirmais patstāvīgais brauciens uz svešu valsti, kurā nezinu praktiski neko, un sāku bažīties, vai maz tikšu ar sevis izvirzīto misiju galā.

Un šeit nu jāteic, ka bažas kļiedēja kārtējā pareizā izvēle un spēja uzdrošināties. Mērķtiecīgi sazinājos ar prof. Uģi Gruntmani un vaicāju pēc Londonā dzīvojošu latviešu izcelsmes ārstu kontaktiem. Saņēmu vairākas e-pasta adreses, taču intuitīvi pirmajam izlēmu rakstīt Andrejam Ivanovam. Atbildi saņēmu negaidīti drīz, un tā bija pozitīva – esmu atradusi gan naktmājas, gan mentoru ceļojumam.

Izmantojot iespēju, vēlos pateikt lielu paldies LĀZA un Uģim Gruntmanim par starpniecību, kā arī Andrejam Ivanovam (*Barts Cancer Institute – a Cancer Research UK Centre of Excellence Queen Mary, University of London*) ar ģimeni par silto uzņemšanu un izmitināšanu savās mājās, un citāda veida palīdzību it visā ceļojuma laikā.

Apkopojot braucienā pieredzēto, secinu, ka ieguvumi ir vairāki: pirmkārt, gūta neatsverama pieredze un jaunas zināšanas interesējošajā medicīnas jomā, otrkārt, esmu iepazinusies ar medicīnas un medicīnas izglītības sistēmu Anglijā, treškārt, guvusi vairākus jaunus kontaktus, bet, ceturtkārt, protams paplašinājusi savu kultūras redzesloku.

Noslēgumā mazliet par mani pašu. Nāku no pašas Vidzemes vidienes – Cesvaines – un varu lepoties, ka mācījos vienā no pēdējām klasēm, kas mācības uzsāka Cesvaines pils telpās esošajā skolā pirms postošā ugunsgrēka 2002. gadā. Neesmu nākusi no mediķu ģimenes, taču to, ka būšu ārste, zināju jau kopš bērna kājas, tāpat uz medicīnas studijām virzījies mērķtiecīgi.

Pavisam nejauši no visām medicīnas nozarēm vistuvāk esmu sadraudzējusies ar traumatoloģiju. Pašlaik aktīvi voluntēju Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīcā, regulāri darbojoties traumpunktā – uzņemšanas nodaļā, kā arī asistējot operācijās. Runājot par līdzšinējiem sasniegumiem šajā nozarē, jāpiemin, ka šogad kļuva par ikgadējās Latvijas traumatologu un ortopēdu labākās mutiskās prezentācijas autori. Paralēli studijām LU Medicīnas fakultātes 4. kursā un interesei par traumatoloģiju darbojos arī Latvijas Ārstu biedrībā kā žurnāla *Ārsti.lv* medicīnas redaktore.

Arnita Baklašova

Saņemot ārsta diplomu no LU rektora prof. Indriķa Muižnieka

„Medicīna reizē ir amats, zinātne un māksla,” tā savulaik teicis viens no izcilākajiem latviešu ārstiem Pauls Stradiņš. Jau pamatskolā, lasot Paula Stradiņa biogrāfiju, mani tik ļoti iedvesmoja šī ārsta pašaieliedzība un izcilība, ka arī es nolēmu kļūt par ārstu un ziedot savu dzīvi, lai atvieglotu citu cilvēku ciešanas. Protams, tas nav bijis viegls ceļš – no pirmās nodarbības šūnu bioloģijā pie prof. M. Kalniņas līdz pēdējai – ķirurģijas nodarbībai pie asoc. prof. A. Jezupova, – aizritēja seši emocijām bagāti gadi. Bet šo gadu laikā es nekad neesmu nožēlojusi savu izvēli studēt medicīnu, tāpat kā nekad neesmu nožēlojusi, ka par savu *alma mater* saucu Latvijas Universitāti.

Medicīnu kā zinātņi man palīdzēja atklāt prof. Gustavs Latkovskis – profesora vadībā no 2015. gada pavasara piedalos klīniskā pētījumā *Statīnu terapijas ietekme uz trimetilamīna N-oksīda un acilkarnitīnu koncentrāciju asinīs*. Pētījuma pirmie rezultāti tika apkopoti arī manā diplomdarbā, kas saņēma izcilu vērtējumu. Prof. G. Latkovska vadībā tapa arī mans pirmais raksts par *Tikagrelora lietošanu akūta koronāra sindroma gadījumā*, un kopš tā laika esmu līdzautore vēl piecām publikācijām medicīnas jomā, no kurām svarīgākās ir pētījuma tēzes par sarkoidozi Krievijas izdevumam *Терапия* un Amerikas

izdevumam *Endocrine Reviews*.

To, ka savu dzīvi saistīšu ar kādu no internās medicīnas specialitātēm, sapratu jau ceturtajā kursā. Kopš tā laika apzināti esmu gājusi uz šo mērķi. No šī gada 1. oktobra esmu kļuvusi par ārsti rezidenti internās medicīnas specialitātē Paula Stradiņa klīniskajā universitātes slimnīcā. Pēc internās medicīnas rezidentūras vēlos apgūt hematologa vai reimatologa specialitāti.

Grāmatas ir mana lielākā kaislība, tāpēc daļu no iegūtās stipendijas izlietoju tieši medicīnas grāmatu iegādei – gan dzimtajā, gan angļu valodā, gan lietotas, gan jaunas. Jo, kā teicis franču filozofs D. Didro: „Cilvēki pārstāj domāt, ja pārstāj lasīt.” Atlikušo stipendijas daļu izmantoju (un izmantošu) Latvijas medicīnas konferenču dalības maksu segšanai.

No visas sirds vēlos pateikties LĀZA par iespēju kļūt par Profesora Ilmāra Lazovska medicīnas fonda stipendiāti!

Marija Litviņenko

Ar dzīves draugu un Ē. Niedriti, saņemot LĀZA stipendiju

Vispirms vēlētos atkārtoti pateikt paldies par izrādīto uzticību un atbalstu, piešķirot man Profesora Ilmāra Lazovska medicīnas fonda stipendiju. Stipendiju esmu izlietojusi daļēji – abonēju medicīnas žurnālu *Doctus* uz 15 mēnešiem, kā arī iegādājos medicīnisko virsvalku un lukturīti – ikdienas darbiem ar pacientiem. Pārējo stipendijas daļu pagaidām neizmantoju un, visticamāk, lūgšu padomu kādam no pasniedzējiem, lai izlemtu, kādai medicīnas literatūrai būtu obligāti jābūt topošam ārstam uz galda.

Vasarā strādāju Latvijas Onkoloģijas centrā (esmu pacientu reģistratore Diagnostiskās radioloģijas nodaļā), kā arī turpināju plānot projektus Latvijas Medicīnas studentu asociācijā. Vēlētos atzīmēt, ka rudenī šie projekti arī tika realizēti, un 15.–16. septembrī tika rīkotas Plaušu dienas, kad izglītojām interesentus par

hronisku obstruktīvu plaušu slimību, tuberkulozi un smēķēšanu, pievēršot īpašu uzmanību tādām mūsdienās aktuālām problēmām kā ūdenspīpju un elektronisko cigarešu lietošana. Savukārt oktobrī turpinājām runāt par veselības jautājumiem – šoreiz par psihoemocionālo stāvokli. Sadarbojoties ar Psihosomatikas klīniku, tika rīkotas lekcijas, kuras varēja apmeklēt jebkurš interesents. Abi pasākumi bija veiksmīgi, dalībnieki aktīvi iesaistījās diskusijās un bija patīkama sajūta, skatoties uz to, ka mūsu iniciatīva nepalika bez atbalsta.

Runājot tieši par medicīnisko izglītību, jau no septembra sākuma kā brīvprātīgā piedalījās tādās konferencēs kā *European forum for Primary Care* 4.–6. septembrī un Latvijas Pirmā reto slimību konference 1. oktobrī. Abās konferencēs bija vairākas iedvesmojošas uzstāšanās, kas motivē virzīties uz priekšu un cerēt, ka kādreiz arī es varēšu stāvēt plašas auditorijas priekšā un prezentēt jaunus ziņojumus. Lai tie nebūtu tukši vārdi, tagad uzsāku darbu pie klīniskā gadījuma apraksta, ko plānoju prezentēt RSU Starptautiskajā studentu zinātniskajā konferencē. Pašlaik mani vairāk saista neiroloģija, tāpēc arī klīniskais gadījums ir ar to saistīts. Turpinu studijas RSU 5. kursā.

Nākotnē ir daudz plānu, neskaitot uzstāšanos konferencē, ļoti ceru, ka šogad varēšu papildināt savus sasniegumus ar rakstu kādā medicīnas žurnālā, protams, plānoju tālāk aktīvi iesaistīties Latvijas Medicīnas studentu asociācijas projektos, turpināt darbu studentu zinātniskajā pulciņā – esmu Neiroloģijas un neiroķirurģijas, kā arī Terapijas pulciņa biedrs, kas nozīmē, ka būs jāgatavo prezentācijas un jāuzstājas kolēģu priekšā. Ļoti ceru, ka viss ieplānotais izdosies. Vēlos pateikt paldies savai ģimenei, pasniedzējiem, kolēģiem un draugiem, kas atbalsta un palīdz soli pa solim piepildīt sapni kļūt par ārstu.

Lauma Putniņa

Esmu Rīgas Stradiņa universitātes 4. kursa studente Lauma Putniņa. Vēlētos teikt lielu paldies visai Latviešu ārstu un zobārstu apvienībai par atbalstu Latvijas medicīnas studentiem, piešķirot Prof. Ilmāra Lazovska stipendiju. Katrs atbalsts – gan emocionāls, gan finansiāls – ir stimuls censties un domāt, kā uzlabot esošo situāciju Latvijas medicīnā.

Par iegūto LĀZA finansiālo atbalstu esmu iegādājusies jaunu *Littmann* fonendoskopu un jaunu medicīnas uzsvārci, šobrīd ir iecere pasūtīt grāmatu *Harrison's Principles of Internal Medicine*.

Šogad man sācies 4. gads medicīnas studijās. Katru dienu tiek iegūtas jaunas zināšanas un idejas jauniem projektiem. Vasara pagāja ļoti ātri, bija nepieciešams pilnveidoties un iziet praksi Cēsu klīnikā. Veicu ne tikai

medicīnas māsas pienākumus, bet bija iespēja vērot un asistēt operācijās. Šajā mācību pusgadā sāku zinātnisko darbību, veicu pētījumu par psihosomatiskajām reakcijām studentu vidū, kas pastiprinās sesijas laikā, ietekmējot pašu medicīnas studentu veselības stāvokli. Otrs zinātniskais darbs tiks veikts *Dr.med. Zenona Narbuta* vadībā par epitēlijķermenīšu vēzi Latvijā. Ir vēl viena pētnieciskā ideja, kas pagaidām vēl ir apstiprināšanas procesā, – par celiakijas diagnostikas kritērijiem.

Vēlos ieguldīt arī savu laiku medicīnas attīstībā Latvijā, ne tikai studējot medicīnu un strādājot klīnikā, tāpēc kandidēju Latvijas Medicīnas studentu asociācijas valdes vēlēšanās, un šī gada 6. novembrī tiku ievēlēta par Latvijas Medicīnas studentu asociācijas valdes priekšsēdētāju. Idejas, ko vēlamies realizēt šī gada laikā, ir veidot sadarbību ar Igaunijas Medicīnas studentu asociāciju, kas pašlaik cīnās par esošo alkohola reklāmu ierobežošanu sabiedriskajos medijos, kā arī aktualizēt jautājumu par esošo rezidentu atalgojumu un noslogojumu.

Papildus mācībām un zinātniskajai darbībai nodarbojos ar sportu – apmeklēju lakrosa treniņus. Šajā ziemas sezonā notiek gatavošanās, lai iekļūtu Latvijas izlases sastāvā. Nākamajā vasarā Londonā notiks pasaules čempionāts lakrosā, kur piedalīsies arī Latvijas izlase. Iekļūt Latvijas lakrosa komandas izlases sastāvā – tas ir arī viens no maniem mērķiem.

Pirmajos studiju gados man, tāpat kā daudziem medicīnas studentiem, bija domas doties ārpus Latvijas robežām rezidentūras laikā, taču ar laiku sapratu, cik dzimtene man ir mīļa, un kurš tad cits veidos mūsu nākotni, ja ne mēs paši! Šobrīd mana pārliecība ir cīnīties par to, kas mums pienākas, un par to, kas pienākas arī Latvijas iedzīvotājiem, – kvalitatīva medicīna un atbilstošs finansējums. Novembris ir laiks, kad īpaši novērtējam to, ka esam latviešu tauta un varam dzīvot brīvā un neatkarīgā valstī. Domājot par Latvijas nākotni, prātā nāk Viktora Igo teiktais: „Lai veidotu nākotni, nekas nav tik nepieciešams kā sapnis par to.”

Lauma Putniņa un Ēriks Niedritis

OJĀRA VEIDES STIPENDIJU FONDS

Kaspars Tūters, Ojāra Veides stipendiju fonda priekšsēdis, LĀZA valdes loceklis

K. Tūters pie K. Padega pieminekļa Rīgā 2016. gadā

Ojāra Veides stipendiju fonda galvenais mērķis ir atbalstīt Latvijas jaunus ārstus un rezidentus. LĀZA mājaslapā sadaļā *Stipendijas* ir izskaidrota pieteikšanās kārtība un prasības. Atšķirībā no daudzām citām stipendijām O. Veides stipendijai pieteikumus var iesūtīt visu gadu laza@lazariga.lv. Fonda valdē kandidātu pieteikumu informācija tiek rūpīgi izskatīta un pārrunāta. Trīs līdz pieciem spējīgākajiem kandidātiem katru gadu tiek piešķirtas stipendijas \$1000–3500 apjomā. Tas palīdz šiem kolēģiem iegūt augsta līmeņa zināšanas medicīnas iestādēs ārzemēs savā specialitātē un vest tās atpakaļ uz Latviju, kur viņu uzdevums ir dalīties ar šo informāciju un praktisko pieredzi ar pārējiem Latvijas kolēģiem.

Kā tas ir jau bijis iepriekšējos gados, Ojāra Veides fondam ir bijuši daudzi pieprasījumi finansiālā atbalsta stipendijām no Latvijas kolēģiem.

Lielākoties pieprasījumi nāca no jauniem ārstiem/ rezidentiem, kuriem bija izdevība kādu laiku (no 2 nedēļām līdz 3 mēnešiem) papildināt zināšanas viņu specialitātē ārzemju slimnīcās. Viens no nosacījumiem ir, ka stipendiāts nodos tālāk savas tehniskās un teorētiskās zināšanas saviem kolēģiem Latvijā – caur lekcijām, darba semināriem un publikācijām.

2015. gadā Ojāra Veides stipendiju fonda atbalstu saņēma:

Anna Saliņa – Rīgas Stradiņa universitātes rezidente iekšķīgajās slimībās.

Viņa pavadīja vienu mēnesi Teksasas universitātes iekšķīgo slimību nodaļā.

Liene Melberga – Rīgas Stradiņa universitātes rezidente vispārējā ķirurģijā.

Pavadīja divus mēnešus apmācībās Dublinā Īrijā, *St. Vincent University Hospital*.

Vita Melne – Rīgas Stradiņa universitātes rezidente uroloģijā.

Pedalijās speciālos kursus Londonā Anglijā, *Masterclass in Genito-Urethral Reconstructive Surgery*.

2016. gadā atbalstu saņēma:

Rasma Vārna – Rīgas Stradiņa universitātes rezidente iekšķīgajās slimībās.

Pavadīja vienu mēnesi, apgūstot iekšķīgās slimības, Teksasas universitātē.

Vita Skuja – Rīgas Stradiņa universitātes rezidente iekšķīgajās slimībās un Doktorantūras nodaļas 1. studiju gada doktorante.

Bija divu mēnešu apmācībās Oslo universitātes Klīniskās medicīnas institūtā Norvēģijā.

Liene Bērze – Rīgas Stradiņa universitātes rezidente psihiatrijā (darbavieta Daugavpils psihoneiroloģiskā slimnīca).

Pavadīja sešas nedēļas Islandes universitātē, Reikjavīkā.

Krista Lesiņa – Rīgas Stradiņa universitātes rezidente iekšķīgajās slimībās.

Devās uz viena mēneša mācībām iekšķīgās slimībās un kardioloģijā uz Teksasas universitāti.

Ir prieks redzēt, ka tik daudzi spējīgi un augsti motivēti jaunie Latvijas ārsti „kļauvēja pie mūsu durvīm”.

Nav viegli izvēlēties, kuri ir labākie kandidāti.

Gan 2015., gan 2016. gadā Ojāra Veides stipendiju fonds atbalstīja Profesora Ilmāra Lazovska medicīnas fondu ar \$ 5000.

Līdzekļus fonda izveidei deva ārste Emma Irēne Groduma (1916–2007), vēloties saglabāt savu brāļa piemiņu. Viņas brālis Ojārs Veide, būdams jauns medicīnas students Latvijā, zaudēja savu dzīvību, cīnoties Otrā pasaules karā. 2019. gadā fonds atzīmēs savu divdesmito darbības gadu.

NEATSVERAMĀ PIEREDZE

Rasma Vārna, Ojāra Veides fonda stipendiāte

Rasma Vārna (pirmā no labās puses) apmācību komandā

Katru gadu Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas internās medicīnas rezidenti tiek dota iespēja piedalīties atklātā konkursā par iespēju doties mēnesi ilgā pieredzes braucienā uz *The University of Texas Southwestern Medical Center* uz Dallasu, ASV. Šogad man laimējās iegūt šo iespēju un doties absolūti neatsveramā pieredzes braucienā. Pateicoties Ojāra Veides stipendiju fondam, tika segti aviobiļešu izdevumi, un pēc dažu formalitāšu nokārtošanas ceļojums varēja sākties. Pirmais iespaids par slimnīcu bija spēcīgs. Pirmkārt – plašums, „everything is bigger in Texas” ir patiesība. Otrkārt – tehnoloģiskā attīstība. Slimnīcā ir pieejamas neskaitāmas datorizētas darba stacijas, un par redzēto tehnoloģiju pieejamību mēs varam tikai sapņot.

Pirmās divas nedēļas es pavadīju *Parkland Hospital*, piedaloties apmācāmās komandas darbā Uģa Gruntmaņa

vadībā. Konstatēju, ka darbs slimnīcā ir organizēts nedaudz citādāk – ārsti un apmācāmās komandas nav piesaistītas kādai noteiktai nodaļai, bet gan pacienti tiek iedalīti dažādās nodaļās. Vēlos uzsvērt komandas apmācības modeli, kas man bija lielākais un interesantākais atklājums. Kādēļ? Komandas sastāvā ir 3. un 4. gada medicīnas studenti, tas dod iespēju jau studiju laikā reāli darboties medicīnā, pieņemt atsevišķus lēmumus, meklēt diagnozes un mācīties smalko un sarežģīto komunikācijas mākslu ar pacientu. Vēl komandas sastāvā ir 2 pirmā gada internās medicīnas rezidenti un viens trešā gada rezidents, kas uzņemas komandas vadību un, protams, atbildīgais ārsts, kurš veic ne tikai ārsta, bet arī skolotāja funkciju. Darbs/apmācība šādā komandas modelī dod iespēju mācīties studentiem ne tikai no atbildīgā ārsta, bet arī no jaunākajiem rezidentiem, jaunākajiem rezidentiem no vecākā un vecākajam rezidentam – kā vadīt darbu komandā, veikt apmācību. Nākamās divas nedēļas pavadīju kardioloģijas nodaļās, kurās ieguvu informāciju par sirds transplantācijas pacientu aprūpi un sirds asistējošo ierīču darbības principiem. Vēlos uzsvērt laipnību un atvērtību, ar kādu saskāros *UT Southwestern MC*. Studentu un rezidentu zinātkāre un iniciatīva darboties tiek atbalstīta un stimulēta, tiek rūpīgi analizētas pieļautās kļūmes studentam/rezidentam nepazemojošā veidā. Diskusiju un izglītojošu, iedvesmojošu lekciju veidā tiek rosināta vēlme darboties papildus darbam un izglītoties. Tiek radīta vide, kas iedvesmo darboties. Nav grūti saprast, kādēļ *UT Southwestern MC* ir viena no labākajām apmācošajām slimnīcām valstī.

Dažos vārdos nav iespējams ietvert pieredzi un iespaidu, ko dod un atstāj šāda iespēja izglītoties, un esmu pateicīga visiem, kas nodrošināja man šo iespēju, ar īpašu paldies Uģim Gruntmanim!

LĀZA grāmatu klubs

Ar *Paul Kalanithi* grāmatu *When Breath Becomes Air* 2016. gada aprīlī iesākās LĀZA Grāmatu klubs. „Nosēdos un pēc 5 stundām biju izlasījis. Man šķiet, tā jāizlasa mums katram... Gan smējos, gan raudāju... Šī grāmata mūs padarīs par labākiem ārstiem, cilvēkiem. Mums katram ir savas iemīļotas un iedvesmojošas grāmatas, kas veidojušas mūsu pasaules uzskatu, devušas vērtīgas atziņas gan par profesiju, gan dzīvi visumā,” Uģa Gruntmaņa atklātie vārdi arī bija par ierosmi Grāmatu klubam.

Mēs neviens nezinām, kura ir īstā grāmata, līdz tā nonāk mūsu rokās. Bet ceļu līdz īstajai var saīsināt.

Te palīdzēs Grāmatu kluba biedru ieteikumi.

Aicinām dalīties ar saviem atradumiem grāmatu pasaulē un komentēt jau ieteiktās vērtības LĀZA Facebook portālā LĀZA Pasaulē!

Kluba grāmatu plauktā šobrīd ir:

1. *Paul Kalanithi When Breath Becomes Air.*
2. Aksels Munte *Stāsts par Sanmikelu.*
3. Arčibalds Dž. Kronins *Citadele.*
4. Džons Ērvings *Sidra nama likumi.*
5. Semjuels Šems *Dieva dziednīca.*
6. *Rebecca Skloot The Immortal life of Henrietta Lacks.*
7. *Francois Jacob The Statue Within...*

8. *Judith Miller Et al Germs.* Fantastiska grāmata par bioterorismu, vēsturiski tiek apskatīti bioterorisma akti pasaulē. Iesaka Helēna Dauvarte.
9. *Genius on the Edge: The Bizarre Double Life of Dr. William Stewart Halsted.*
10. *Emma Healey Elizabeth is Missing.*
11. *Benjamin Ginsberg The Fall of Faculty.*
12. *Richard Dawkins The selfish gene.*
13. *Naoki Higashida The reason I jump.*
14. *Patrick Gale A place called winter.*
15. *Ben Goldacre Bad Pharma.*
16. *Best 2016 Summer Books for Doctors*
17. *Nikolajs Skuja. No Skuju dzimtas arhīva.*

LATVIJAS MEDICĪNAS FONDA (LMF) 2016. GADA STIPENDIJAS

Foto: Jānis Brenčis

Zariņu medicīnas studiju ceļojuma stipendijas laureāti kopā ar profesoru Bertram Zariņu – Jevgēnijs Kravčuks, Jānis Vilmanis, Marija Ose, Bertrams Zariņš, Zanda Pučuka, Artūrs Ozoliņš (P. Stradiņa KUS ķirurgs), Jurijs Nazarovs

2016. gada 31. maijā Latvijas Ārstu biedrības telpās sirsnīgā gaisotnē Hārvarda Universitātes ortopēdijas profesors Bertrams Zariņš pasniedza piecas Latvijas Medicīnas Fonda stipendijas, kopsummā 50 000 ASV dolāru apjomā. Papildus tradicionālajām stipendijām, kas paredzētas jauno ārstu profesionālajai pilnveidei un medicīnas studentu izglītības atbalstam, pirmo reizi tika piešķirta jauna stipendija **Akadēmiskā attīstība un izcilība** sertificētiem ārstiem specialitātē savas profesionālās, akadēmiskās un vadības karjeras attīstībai.

Jaundibināto stipendiju 20 000 ASV dolāru vērtībā saņēma Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcas **Aknu transplantācijas vienība**. Kā norādīja vienības vadītājs un slimnīcas galvenais ķirurgs Jānis Vilmanis: „Komandas sastāvā ir ne tikai ķirurgi, bet arī gastroenterologi, anesteziologi un infektologi, kuri jau šogad dosies uz Portugāli, kur divus vai trīs mēnešus varēs piedalīties praktiskās

operācijās.” Latvijā valsts apņēmusies tuvākajā laikā apmaksāt pirmās aknu transplantācijas operācijas no valsts budžeta. Diemžēl mediķu apmācībai finansējums nebija paredzēts. Zariņu stipendija ir lieliska palīdzība sagatavot aknu transplantācijas ārstu komandu.

Zariņu stipendiju **Akadēmiskā attīstība un izcilība** 15 000 ASV dolāru apjomā saņēma Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas (BKUS) Neatliekamās medicīniskās palīdzības un observācijas nodaļas virsārste **Zanda Pučuka** jaunu ārstniecības metožu un darba organizācijas pieredzes apguvei Zviedrijā, Somijā, Londonā un Romā.

„Paldies profesoram Bertramam Zariņam par atbalstu jaunajiem ārstiem un jaunajiem vadītājiem. Es ceru, ka tas pastiprinās sajūtu, ka mediķu darbam ir nozīme. Darbs neatliekamajā palīdzībā ir ļoti dinamisks un sarežģīts. Pacientu plūsmu plānošana, ātra lēmumu

pieņemšana ir ikdiens, tāpēc man ir liels prieks par gūto iespēju atbalstīt mūsu jaunus speciālistus, kas ir lielākā vērtība mūsu veselības aprūpes sistēmā,” stipendiju pasniegšanas brīdī teica toreizējā Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas valdes priekšsēdētāja, tagad veselības ministre Anda Čakša.

Zariņu medicīnas studiju ceļojuma stipendijas 5000 ASV dolāru apjomā saņēma trīs laureāti:

Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīcas ārste traumatoloģe, ortopēde **Marija Ose**, kas 2017. gadā plāno realizēt studijas *Rizzoli* institūtā Boloņā Itālijā, papildinot zināšanas un praktiskās iemaņas minimāli invazīvās mugurkaula ķirurģijas tehnikā;

ārsts patologs **Jurijs Nazarovs**, kas pašlaik uzņēmis Stradiņa slimnīcas Patoloģijas institūta vadību, kā arī strādā Rīgas Austrumu klīniskajā universitātes slimnīcā. Viņš dosies pieredzes apmaiņas un mācību braucienos uz Itālijas un Zviedrijas klīnikām;

RSU rezidents neatliekamajā palīdzībā **Jevgēnijs Kravčuks**, kurš strādā Stradiņa slimnīcas Neatliekamās medicīnas centrā un plāno apmeklēt neatliekamās palīdzības slimnīcu Somijā.

Zariņu medicīnas studiju stipendijas Latvijas ārstiem tika izveidotas 2003. gadā. Idejas ierosinātājs bija mecenāts Normans Naitis (ASV), kas ziedoja Latvijas Medicīnas fondam ar mērķi atzīmēt un novērtēt latviešu ārstu no ASV – brāļu Bertrama Zariņa un Kristapa Zariņa – **ieguldījumu Latvijas medicīnas attīstībā**. Stipendijas saņēmēji nu jau 36 jaunie speciālisti kopsummā par 215 000 ASV dolāru.

Latvijas Medicīnas fonds ir dibināts 1990. gadā ASV kā privāta bezpeļņas organizācija ar mērķi atbalstīt veselības aprūpi Latvijā.

Kamena Kaidaka,
LĀZA biroja vadītāja Latvijā

ATBALSTS IZGLĪTĪBĀ – MANA PIEREDZE

Man dotā motivācija, kas nezūd

Ieva Grinberga

Ieva Grinberga

Pirmo reizi Amerikas Savienotajās Valstīs biju 16 gadu vecumā, kad izmantoju iespēju veselu gadu mācīties Rūzvelta vidusskolā Sietlā. Toreiz pēc 17 stundu garā lidojuma Rīga–Sietla man aizkrita ausis un nekādi nespēju tikt ar šo problēmu galā. Sietlā dzīvojošie latvieši ieteica konsultēties ar bērnu ārsti Zaigu

Alksni Phillips, kura ieteica, kā ātri un efektīvi šo problēmu atrisināt.

Septiņus gadus vēlāk, 2015. gada vasarā, jau kā tikko ceturto kursu pabeigusi medicīnas studente devos praksē pie ārstes Zaigas Phillips. Tā kā pati biju iepriekš dzīvojusi un mācījusies Sietlā, pilsēta jau bija pazīstama un likās kā lieliska vieta vasaras praksei. Arī mana padziļinātā interese otorinolaringoloģijā bija kā radīta praksei pediatrijas klīnikā, jo lielākajai daļai pacientu ir tieši šī profila slimības. Jāpiebilst, ka, atrodoties pavisam citā kontinentā, paspēju saskarties un iepazīties ar slimībām, kuras iepriekš studiju gaitā biju apguvusi tikai teorētiski. Zaigas mīlestība pret savu profesiju un rūpīgums darbā ar pacientiem deva papildu enerģiju un iedvesmu turpināt padziļināti

Zaiga Alksne Phillips

apgūt medicīnu un sasniegt aizvien labākus rezultātus studijās. Tagad, 2016. gada rudenī, studēju jau 6. kursā Rīgas Stradiņa universitātes Medicīnas fakultātē, un šī savulaik viena mēneša laikā iegūtā motivācija nav zudusi.

Atmiņas par Ainu Galēju Dravnieci

Juris Lazovskis, LĀZA sekretārs

Juris Lazovskis

No Ainas Galējas Mineapolē pirmo vēstuli saņēmu 1993. gadā. Viņa atsaucās manam lūgumam – palīdzēt Latvijas ārstiem tikt pie tālākas izglītības Amerikas slimnīcās. Biju nesen atgriezies no sava pirmā Amerikas brauciena. Kopā ar ārstu Gunti Ķilkutu mums toreiz tika dota iespēja 3 mēnešus pavadīt Dalasas Metodistu slimnīcā

kā novērotājiem kopā ar iekšķīgo slimību rezidentiem. Vērojot dažādu valstu jaunos ārstus apgūstam ASV medicīnas pēcdiploma izglītību un praktiskās iemaņas, tīri dabīgi radās sapnis par to, ka Latvijas ārsti varētu iegūt šo pieredzi. Vien divus gadus pēc Latvijas valstiskās neatkarības atjaunošanas joprojām dzīvojot ar savu PSRS laika medicīnas pieredzi, kontrasts šķita tik liels un iespēja – teorētiski reāla. Uz vēstuli *Latviešu Fonda Apkārtrakstā* ar lūgumu palīdzēt apmaksāt ASV ārsta eksāmenus atsaucās Aina Galēja.

A. Galēja apņēmas segt eksāmena maksu – ap 1000 dolāru, kas Latvijas iedzīvotājam 1993. gadā bija neiespējama summa. Ar A. Galējas finansējumu tika sagādātas arī grāmatas, kas palīdzēja sagatavoties USMLE eksāmeniem.

Nākamo pāris gadu gaitā Latvijas ārstiem šādā veidā tika dots

pamudinājums turpināt mācīties tālāk. Aptuveni desmit ārstu šo pamudinājumu izmantoja, un četri no mums arī veiksmīgi nokārtojām eksāmenus un iekļuvām rezidentūrā: Atis Bārzdiņš un Uģis Gruntmanis – iekšķīgās slimībās, attiecīgi Ņujorkā un Konektikutā, Gundars Katlaps – ķirurģijas rezidentūrā Kalifornijā. Es 1997. gadā nokļuvu Minesotā iekšķīgo slimību rezidentūrā *Abbott-Northwestern* slimnīcā.

Aina atvēra savas mājas durvis, kad ieradāties Mineapolē. Ar ārsti Ainu Galēju un viņas vīru Frici Dravnieku izveidojās cieša draudzība. Varu teikt, ka daudzo gadu gaitā mums bija privilēģija veldzēties no Ainas labestības, sirsnības un vienkāršības, no Ainas smalkjūtības pilnā tiešuma un gudrības.

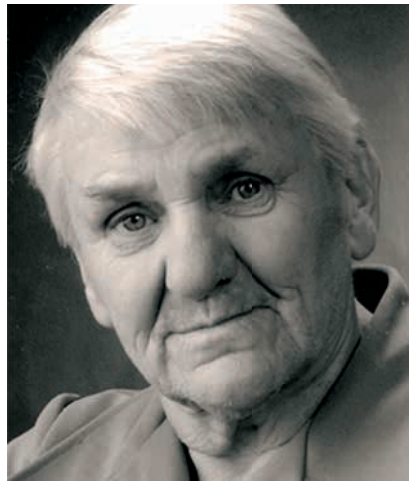
1941. gada izsūtīšanā zaudējusi savu tēvu, Latvijas Universitātes stomatoloģijas docentu, Aina

ar māti bēgļu gaitās 1944. gadā nokļuva Vācijā un 1951. gadā – Mineapolē, Minesotas štatā ASV. Bēgļu gaitās piedzīvotais un personiski pārdzīvotā netaisnība – dzimtenes okupācija A. Galējai, tāpat kā daudziem Rietumu latviešiem, lika saliedēties un ieguldīt savu enerģiju un darbu Latvijas nākotnē, neizmirstot pagātni.

A. Galēja palīdzējusi Latvijas okupācijas muzejam, *Latviešu fondam* un citām organizācijām. Viņa bija žurnāla *Akadēmiskā Dzīve* redakcijas locekle.

Aina Latvijas nākotni saredzēja izglītībā. Tur arī viņa ieguldīja savus līdzekļus – veiksmīgi strādājot vietējā universitātē un vēlākos gados – par praktizējošu patoloģi islaicīgos darbos (*locum*) ārpus Minesotas štata, nereti pārņakšņojot vietējo patologu mājā, kurus viņa aizvietoja. Izdevumu samazināšanas un vietējā kolorīta iepazīšanas nolūkā Aina ar Frici nakšņoja teltīs vai uz *pick-up* mašīnas aizmugurē ielikta matrača. Apvienojot darbu ar ceļošanu, viņi iespēja lēti apskatīt teju visus ASV štatus.

Veiksmīgi ietaupījumi un ieguldījumi ļāva A. Galējai jau 90. gadu sākumā sākt atbalstīt Latvijas studentu apmācības ASV. Aina labdarību neuzskatīja par ko īpašu. Tas viņai šķita kaut kas tik pašsaprotams un fundamentāls. Ainas pamatīgumā bija kaut kas no klasiskās pirmskara skandināviski baltiskās mentalitātes. Interesantā veidā tā labi saskanēja ar minesotiešu skandināviskām saknēm. Visapkārt bija vai nu zviedru, norvēģu, vai somu pēcteči. A. Galēja un baltieši šajā vidē iederējās gluži organiski – atbilstot grūti tulkojamam somiskajam vārdam *sisu*, kas apzīmē stipru apņēmību, neatlaidību, nevis islaicīgu, bet ilgstošu drosmi. Ne tikai tātumā no dzimtenes, bet arī Minesotas aukstumā un svešumā šīs īpašības noderēja gan pēckara latviešu bēgļiem, gan skandināvu ieceļotājiem iepriekšējos simts gados.

Aina Galēja Dravniece (1926–2013)

Ainas izteiciens „man jau ir bieza āda”, kad viņa skaidroja savu spēju nesatraukties par kādām neveiksmēm vai dzīves nebūtiskiem niekiem, arī demonstrēja viņas būtiskā redzējumu.

Būtiskums atspoguļojās Ainas apkārtnē – gan tiešā, gan pārnēstā nozīmē. Ainas māja Mineapolē, kur nereti ciemojāmieš, bija latviska un vienkārša. Šķīta neparasti 90. gadu beigās ieraudzīt ASV praktizējoša ārsta mājā 50. un 60. gadu virtuves iekārtas. Tās, saprātīgi koptas, turpināja pildīt savu funkciju un nesagādāja neērtības, par spīti modes pārmaiņām. Neskaitāmās grāmatas, kārtīgi savirknētas, joprojām atradās vienkāršajos un praktiskajos Friča roku darinātajos plauktos, kas tapuši, tikko iebraucot ASV 1951. gadā un daļa pat vēl no Vācijas DP nometnēm. Kad tie iztukšoti un sastatīti viens uz otra, tie vairāk līdzinājās gariem trušu būriem bez restēm, ne grāmatplauktiem. Ainas uztverē ārējais veidols bija nebūtisks.

A. Galējas dzīvē būtiskais ir bijis tālredzīgi palīdzēt. Palīdzēt pacelties pāri. Pāri pierastajam un par normu uzskatītajam. Ļaut sasniegt jaunus apvāršņus Latvijas studētgrībētājiem.

A. Galējas stipendiju programma Latvijas jauniešiem ārstiem un pētniekiem turpinājās vēl vairākus gadus, finansiāli atbalstot studijas un tālākizglītību dažādās Eiropas un ASV klīnikās. 2005. gadā ar A. Galējas

finansiālu atbalstu tika izveidota stipendiju programma Latvijas patoloģijas rezidentiem.

Kopš 1992. gada pastāv stipendiju programma divu semestru studijām Oklēras universitātē Viskonsinas štatā, pateicoties tai, jau vairāk nekā 50 Latvijas studentu guvuši ASV studiju pieredzi.

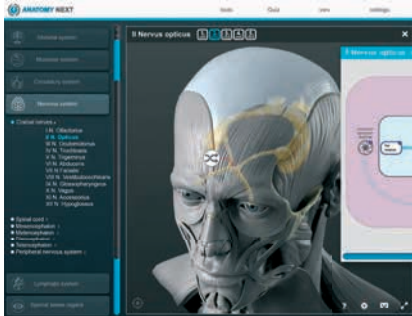
Aina savā rīcībā, tostarp atbalstot jaunus Latvijas censoņus, bijusi allaž konsekventa – ar pamatīgumu un noturību. Kandidāti stipendijām vienmēr tika nopietni izvērtēti. Lai arī Ainas vērīgais acu skats ļāva ar atzīstamu precizitāti noteikt pretendenta spējas „pēc deguna” īsas sarunas laikā, visi kandidāti tika nopietni vērtēti. Ar respektu A. Galēja uzklusēja profesora Valda Pīrāga viedokli, lemjot par potenciāli daudzsolāšākajiem jaunajiem ārstiem, kurus atbalstīt. Profesoram Paulam Lazdam tika uzticēts lemt par Latvijas studentu mācībām Oklēras universitātē. Atmiņā palikuši Ainas reizēm lietotie neizvairīgi tiešie raksturojumi pretendentiem – „vanckars” un „lietaskoks”. Tie lika padomāt, kādai kategorijai katrs sevi var pieskaitīt.

A. Galēja allaž ar neviltotu cieņu pieminēja atbalstītos Latvijas ārstus un citus savus stipendiātus, kas veiksmīgi beiguši studijas un atgriezušies Latvijā. Lepnums un gandarījums tad iemirdzējās Ainas acīs. Mineapolietis Jānis Dimants savulaik trāpīgi raksturoja Ainu kā „mecenāti ar mātes sirdi”.

Aina Galēja ir tikai viena no liela skaita labdaru, kas ar savu pienesumu no trimdas palīdzējusi Latvijas izglītībai, medicīniskai izglītībai un zinātnei. Ir zināmi arī daudzi citi, taču daļa ir arī vēl neapzināta. Ar šo rakstu uzaicinu arī citus LĀZA biedrus un *Apkārtraksta* lasītājus pastāstīt par savu ceļu uz medicīnisko izglītību, par nozīmīgām personām, kas šai ceļā palīdzējuši. Varbūt palīdzētāji esat jūs paši. Rakstiet!

ANATOMY NEXT

Ieva Grinberga

Komandas fotogrāfija: (no kreisās) Jānis Kondrāts, Sandis Kondrāts, Ieva Grinberga, Uldis Zariņš, Reinis Jansons, Reinis Znotiņš, Agnis Vēgners, Kristaps Raits

Anatomy Next ir projekts, kura pirmsākumi meklējami 2013. gadā, kad tēlnieki Uldis Zariņš un Sandis Kondrāts izveidoja mācību grāmatu *Anatomija tēlniekiem*. Veidojot figurālās skulptūras, ir īpaši svarīgi izprast ķermeņa formu un uzbūvi, kam pamats ir cilvēka anatomijas zināšanas. Tēlnieki nonāca pie secinājuma, ka pieejamām anatomijas mācību grāmatām ir daudz trūkumu, kuru dēļ anatomijas apgūšana ir apgrūtināta. Lielie, noputējušie anatomijas atlanti ar melnbaltiem zīmējumiem nav saistoši, izpratni veicinoši, tāpēc tēlnieks Uldis Zariņš radīja jaunu, unikālu anatomijas grāmatu, lai palīdzētu citiem tēlniekiem iedziļināties un izprast svarīgas cilvēka anatomijas detaļas. Papildus tika izveidota tīmekļa platforma, kuras izveidē talkā nāca Sanda brālis programmētājs Jānis Kondrāts. Projekts *Anatomija tēlniekiem* izrādījās finansiāli veiksmīgs projekts, un nopelnītie līdzekļi kļuva par pamatu turpmāko projektu attīstībai.

Projekts ieguva jaunu attīstības virzienu šī gada pavasarī, kad komandai pievienojās divi medicīnas

studenti – Ieva Grinberga un Reinis Jansons. Ieva Grinberga ir Rīgas Stradiņa universitātes 6. gada studente. Viņa vēlas turpināt mācības otolaringoloģijas rezidentūrā, savukārt Latvijas Universitātes Medicīnas fakultātes 3. gada studentu Reini Jansonu interesē neiroķirurģija. Studenti tika iesaistīti komandā, lai konsultētu nākamās grāmatas *Galvas un kakla anatomija* autoru Uldi Zariņu, kurš jau bija sācis strādāt pie projekta. Darba gaitā komanda secināja, ka līdzīgi modeļi un vizualizācijas būtu noderīgi arī medicīnas izglītībā. Anatomiju medicīnas studenti sāk apgūt jau no pirmās mācību dienas, jo anatomijas zināšanas ir pamatu pamats visam turpmākajam topošo ārstu darbam. Arī medicīnas studentiem bieži vien nepietiek ar informāciju, ko var gūt no melnbaltajiem, *plakanajiem* atlantiem, tāpēc studenti arvien meklē jaunus, alternatīvus mācību materiālus. Visbiežāk studentiem grūtības sagādā tieši nervu anatomijas apgūšana, tāpēc tiek zīmētas dažādas shēmas un diagrammas, kur studenti cenšas attēlot nervu un vadīšanas ceļu gaitu.

Ideja radīt tieši nervu aplikāciju šķita vispiemērotākais, ar ko sākt būvēt jaunu, interaktīvu mācību platformu, kas orientēta speciāli uz medicīnas studentu zināšanu un prasmju attīstīšanu. Aplikācijas mērķis ir padarīt līdz šim sarežģīto neuroanatomiju vienkāršāku, sistematisku un viegli uztveramu. Pirmais solis bija izveidot kranīālo nervu gaitu shēmas apvienojumā ar 3D galvas un kakla vizualizāciju. Galvenā aplikācijas vērtība ir tā, ka aplikācija ir interaktīva un reāli izmantojama kā mācību materiāls. Vairākums aplikāciju, kas attēlo 3D cilvēka anatomijas modeļus, ir neprecīzas un tik un tā lietojamas kopā ar grāmatām, lekciju materiāliem un pierakstu kladēm. Šī iemesla dēļ *Anatomy Next* aplikācijas veidotāji galveno uzsvāru liek uz satura precizitāti, kas tiek iegūta, kombinējot magnētiskās rezonanses attēlus ar reālu anatomisko preparātu 3D skenējumiem.

Pašlaik komanda ir pieaugusi jau līdz 8 cilvēkiem un jaunā produkta izstrādē piesaista studentus gan no Eiropas, gan ASV. Tiek uzklausi studentu viedoklis,

komanda vēlas topošo produktu pēc iespējas pielāgot medicīnas studentu vajadzībām un prasībām, jo mērķis ir izveidot aplikāciju, kas palīdz studentiem mācīties. *Anatomy Next* cieši sadarbojas ar Latvijas Universitātes Medicīnas fakultātes mācībspēkiem, kas uzrauga produkta tapšanas gaitu un kvalitāti, kā arī notiek pārrunas par programmas iekļaušanu mācību sistēmā. Sadarbība sniedzas arī pāri okeānam, kur pozitīvs darba vērtējums ir saņemts no Vašingtonas universitātes profesoriem, kas labprāt iesaistās projekta popularizēšanā. Pašlaik ir izveidota plaša medicīnas

studentu grupa no vairākām Eiropas augstskolām, kuri izmēģinās jauno aplikāciju.

Mūsdienu tehnoloģiju iespēju laikmetā ir jāizmanto visi pieejamie līdzekļi, lai uzlabotu studentu mācību procesu un kvalitāti. Ir svarīgi, lai topošie speciālisti ne tikai iekļūtu no galvas mācību vielu, bet lai studijas raisītu viņos interesi par anatomiju, veidotu dziļāku izpratni par cilvēku kopumā. *Anatomy Next* komandas vīzija ir radīt pilnu, anatomiski precīzu cilvēka ķermeņa modeli ar visām anatomiskajām struktūrām un sistēmām, kuru kā mācību līdzekli var izmantot ne tikai medicīnas

studenti, bet arī medicīnas speciālisti savas un arī pacientu izglītošanas nolūkos. *Anatomy Next* komanda ir pārliecināta, ka jaunais produkts palīdzēs topošajiem ārstiem visā pasaulē būt aizrautīgiem, ziņošiem un profesionāliem.

Jebkurš, kam ir interese uzzināt vairāk par projektu vai izmēģināt aplikāciju, ar mums var sazināties, rakstot e-pastu, sekojot sociālajos tīklos.

Mājaslapa: www.anatomynext.com/
www.facebook.com/anatomynext/
 ieva.grinberga@anatomynext.com;
 sandis.kondrats@anatomynext.com

LĀZA FACEBOOK

Daina Dreimane, LĀZA valdes locekle

Daina Dreimane

Vēl viens ražīgs Latviešu ārstu un zobārstu apvienības gads tuvojas noslēgumam. Mums ir daudz jaunu biedru un sekotāju, un ir lieli plāni nākamajam – jubilejas gadam.

LĀZA Facebook (LĀZA pasaulē) vietne ir izveidojusies par labu platformu gan informācijas izplatīšanā, gan viedokļu un kontaktu apmaiņā. Mums ir 446 sekotāji, un

kopienā valda dažādība (*diversity*). Piedalās dažādu vecumu un dzīves gājuma ārsti, zobārsti, rezidenti un studenti, kā arī medicīnas māsas, un citas ar veselības aizsardzību saistītas personas. Aktīvi darbojas arī mūsu Skandināvijas kolēģi. Valdošās valodas ir latviešu, angļu, bet var rakstīt arī citās valodās. Ir taču *Google tulkotājs*...

Kā jau tas pienākas, mūsu valdes priekšsēdis Uģis Gruntmanis ir visčaklākais publicētājs un komentētājs, kas katru dienu atrod ko interesantu, ar ko padalīties. Viņa ziņojumi sniedzas no medicīniskās apkalpošanas sistēmu analīzes, dažādu veidu interešu konfliktu apspriešanas līdz interesantu gadījumu publicēšanai. Uģis seko publikācijām Latvijas presē un bieži komentē arī Facebook vietnē. Viņš arī „izrok” informāciju par studiju un pētniecības grantiem, kas var interesēt LĀZA biedrus un sekotājus. Paldies!

Labo grāmatu un publikāciju

apmaiņa ir vēl viens interesants aspekts, un ceru, ka tas turpināsies. Pēc jaunākajiem pētījumiem, lasīšana palēnina novecošanu un uztur prāta asumu, tāpēc, mīļie draugi un kolēģi, lasīsim un ieteiksim!

Sociālā tīkla vietnē un arī mūsu mājaslapā ļaujām saviem kolēģiem ienākt *Starmeša gaismā*. Gada laikā savu stāstu izstāstījuši ārsti Roberts Ozols, Edgars Grīns, Kaspars Tūters, Alise Grāmatniece, Atis Bārzdīņš, Roberts Feders, Andrejs Avots-Avotiņš, Juris Lazovskis, un par to viņiem paldies. Ir tik interesanti uzzināt par mūsu kolēģu un draugu dzīves gājumiem un sasniegumiem. Cerēsim, ka nākamajā gadā tam būs turpinājums. Gribu iedrošināt arī studentus, rezidentus un jebkuru citu no mums, kam ir ko teikt, sūtīt savas pārdomas. Nav svarīgi, kur dzīvojat un strādājat un kādu amatu ieņemat: mūs visus vieno medicīnas profesijas un rūpe par Latvijas tautas veselību.

Tiksimies LĀZA konferencē un Latviešu ārstu kongresā!

STĀVOT STARMĒŠA GAISMĀ

Atis Bārzdiņš, hematologs-onkologs Sietlā, ASV

Atis Bārzdiņš

Laikam savā būtībā esmu ideālists un sapņotājs: izaugot Padomju Latvijā 70. un 80. gados, idealizēju to, kā mums tobrīd nebija – ļoti gribējās brīvu Latviju. Taču, kad tas piepildījās, savu vietu Latvijā nevarēju ieraudzīt. 1994. gadā, absolvējis Latvijas Medicīnas akadēmiju, pieprasījumu pēc sapņaina ārsta intelektuāļa nemanīju. Tā nu nolēmu doties pasaulē laimi meklēt.

Uz Ameriku atbraucu, pateicoties Ainas Galējas-Dravnieces sagādātajām grāmatām un stipendijai, ko Juris Lazovskis viņas vārdā bija izsludinājis. Viņš palīdzēja gatavoties, nokārtot nepieciešamos eksāmenus un atrast vietu rezidentūrā ASV. Tā divu gadu mācīšanās USMLE eksāmeniem bija transformējošs process, kas prasīja lielu neatlaidību, un tā tobrīd atradās.

1997. gadā ierados ASV un sāku iekšīgo slimību rezidentūru Ņujorkā. Turpat, Ņujorkā, *St. Luke's and Roosevelt Hospital* 2000.–2003. gadā specializējos hematoloģiskajā onkoloģijā.

Pēc specializācijas hematoloģijā un medicīniskajā onkoloģijā 2003. gadā manu tālāko karjeras trajektoriju lielā mērā noteica tas, ka ASV biju ieradies apmaiņas studenta statusā ar J-1 vīzu. Lai izpildītu tās nosacījumus un paliktu ASV, turpmākos piecus gadus strādāju izsludinātajos ārstu trūkuma rajonos Kolorādo un Floridā. Ar to vēl aizvien naivo priekšstatu par ASV, kāds bija izveidojies pirmajos sešos

gados, dzīvojot liberālajā un kulturāli bagātajā Manhetenā, dzīve un darbs nomaļās un konservatīvās lauku pilsētās bija milzīgs kultūršoks.

Šajos prakses uzsākšanas lauku gados nācās iepazīt tos finansiālos apsvērumus, kas nosaka ASV medicīnas apriti. Onkoloģija tolaik (ap 2003.–2005. gadu) piedzīvoja milzīgas pārmaiņas ķīmijterapijas apmaksā. Līdz tam vairākums onkologu strādāja savās privātpraksēs un varēja nopelnīt pienācīgus procentus no ķīmijterapijas zāļu cenām: jo vairāk un dārgāk ārstēja, jo vairāk arī nopelnīja. Nopelnīt tiešām varēja labi, taču valdība sistēmu mainīja tā, ka šie peļņas procenti kļuva daudz mazāki. Tā nu, lai izdzīvotu, praksēm bija vai nu jāaug, jāapvienojas, vai – visbiežāk – pēc dažu gadu ilgas finansiālas agonijas jāpārdodas slimnīcām vai citām lielpraksēm. Šis bija ļoti komplicēts un bieži pat traģisks laiks. Mani pirmie darba devēji bija onkologi, kas cīnījās par sava biznesa izdzīvošanu. Laikā, kad būtu noderējis pieredzējuša kolēģa padoms komplicēta slimnieka ārstēšanā, uzsvars bija uz peļņas nodrošināšanu, turklāt risinājās nebeidzamas intrigas ar konkurentiem, kuru, pat par spīti oficiālam ārstu trūkumam, bija pietiekami.

Lai gan šie pirmie darba gadi bija ārkārtīgi grūti, tie norādīja un deva milzīgu pieredzi. Par spīti ārējiem procesiem, kad durvis aizvērās un biju palicis aci pret aci ar slimnieku un viņa problēmām, varēju izmantot visas zināšanas, ko biju ieguvis apmācības gados, un izkopt efektīvu prakses stilu. Hematoloģija piedāvāja intelektuālu izaicinājumu, liekot kļūt izveicīgam diagnostikā, jo daudzas hematoloģiskās problēmas ir labi paslēptas un komplicētas citu orgānu slimības. Savukārt onkoloģija bija izaicinājums vairāk slimnieka un arī pašam savas būtības izpratnē, rodot iemaņas, kas ir nepieciešamas, vadot cilvēkus cauri kritiskam dzīves posmam, bieži vien līdz tās beigām. Par spīti bieži atkailinātām un skarbām

emocijām, izveidojās jauna izpratne par to, kā cilvēciskais trauslums savijas ar mūsu nebeidzamo varenību. Tā nu noteikti esmu atradis gandarījumu savā darbā, par ko liktenim esmu ļoti pateicīgs.

Šobrīd strādāju lielā daudzprofilu praksē Sietlā un varu teikt, ka beidzot man ir normāls darbs. Te ārstiem ir standartizēti līgumi un fokuss uz to, kur tam ir jābūt, – uz slimnieku aprūpi.

Lai gan darbs sniedz gandarījumu, līdz īstam piepildījumam vēl ir tālu. Pēdējos gados man ir kļuvis svarīgi pārdomāt savu lomu vēža aprūpes procesā, kas ir ļoti nepilnīgs. Kaut gan ir daudz jaunu sasniegumu, ciešanas, kas ir saistītas ar vēzi, nesamazinās. Mēs neesam iemācījušies rūpēties vispirms par to, kas pašiem slimniekiem ir svarīgākais, turklāt šobrīd onkoloģija ASV ir uzņēmusi kursu, kas varētu izputināt sabiedrību. Te pamatā ir trīs faktori: milzīgā attīstība jaunās vēža ārstēšanas metodēs, īpaši mērķētās zāles un procedūras un imūnterapija; nekontrolētā zāļu kompāniju patvaļība, nosakot zāļu cenas, kas neatspoguļo nedz to radīšanas izmaksas, nedz noderīgumu; vēzim vēl aizvien ir baismīga stigma – un aizvien vairāk cilvēkiem tas tiek atrasts, un aizvien vairāk cilvēku ar to turpina dzīvot.

2013. gadā radīju savu blogu www.oncouniverse.com, kur proponēju *OncoUniverse* ideju – sistēmu, kas ļautu vēža ārstēšanas procesam funkcionēt, izmantojot digitālo tehnoloģiju iespējas. Būtu jāpārvar daudzas barjeras, kas šobrīd stāv ceļā datu apmaiņai. Lai gan ne viegli, bet tas būtu iespējams, un, izveidojot anonimizētas un interaktīvas medicīniskās datubāzes, varētu radīt vēža informācijas plūsmu, kas – līdzīgi internetam – paātrinātu un vienkāršotu attīstības procesu. Doma, šķiet, ir vienkārša, taču šobrīd tai vēl netic: ne tam, ka barjeras ir pārvaramas, ne tam, cik liels potenciāls šādam vēža informācijas lielceļam varētu būt. Kopš 2014.

gada ar grupu līdzdomātāju uzsākām projektu www.cancer-story.com, lai sekmētu neformālu vēža informācijas apmaiņu.

Jūtu, ka manā dzīvē ir pienācis brīdis atjaunot saikni ar Latvijas ārstiem. Tāpēc esmu ļoti pateicīgs Uģim Gruntmanim un jaunajai LĀZA

valdei par tās aktualizēšanu un aicinu kolēģus, kuri no Latvijas – līdzīgi mums – ir izbraukuši, iesaistīties tās aprīvē. Es domāju, ka ir ļoti svarīgi noturēt šo saikni, gan lai mūsu pieredze noderētu Latvijā, gan arī lai mēs paši saglabātu šo saikni. Vai plānoju atgriezties Latvijā? Es to tiešām neizslēdzu, lai gan apstākļi

šobrīd tam nav piemēroti. Mani ļoti uztrauc Latvijas demogrāfiskā krīze un tas, cik maz par to redzu Latvijā runājam. Nemainot pastāvošo dinamiku, Latvijai var nebūt spēka un apņēmības izaugsmei un attīstībai. Varbūt tautas veselīguma jautājuma kustināšana varētu kļūt par vienu no LĀZA misijām.

LĀZA SADARBĪBAS PARTNERI

Kamena Kaidaka, LĀZA biroja vadītāja, Apkārtraksta redaktore

Kamena Kaidaka

Latviešu ārstu un zobārstu apvienība kā organizācija nav „vientuļa sala”. Latvietība, rūpes par savas nozares likteni, izglītība un atbalsts tai – tās ir jomas, kuras LĀZA vieno ar daudzām citām sabiedriskām organizācijām, medicīnas un izglītības iestādēm, kultūras un mākslas pasauli.

Ļoti cieša un ilglaicīga sadarbība ir ar Latvijas Medicīnas fondu un Bertram un Kristapu Zariņiem, tāpat Kristapu Keggi un Ojāra Veides fondu, jo mūsu darbības mērķi – atbalstīt ārstu izglītību – ir kopēji.

LĀZA stipendijas ir viens no iemesliem sadarbībai ar Latvijas augstskolām – RSU un LU. Nākamajā gadā kopēji rīkosim LĀZA konferenci un jubilejas pasākumus Rīgā 20. un 21. septembrī. 8. Latvijas ārstu kongress būs tas, kas mūs nākamgad vienos ar Latvijas Ārstu biedrību. Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejā vienmēr esam mīļi gaidīti un uzņemti. Tajā glabājas arī LĀZA vēstures arhīvs, ko varēs apskatīt

LĀZA jubilejas izstādē 2017. gada rudenī.

LĀZA mājaslapā no šī gada esam izveidojuši jaunu sadaļu – *Sadarbības partneri*. To skaits jau sniedzas pāri diviem desmitiem.

LĀZA vārds Latvijas sabiedriskajos medijos kļūst arvien atpazīstamāks un arī respektējamāks. Te liels nopelns arī LĀZA priekšsēdim Uģim Gruntmanim par ļoti aktīvu darbu, LĀZA viedokļa un savu domu atklāsmi presē.

Gribu pieminēt tikai dažas no publikācijām, kas raisījušas plašas diskusijas un veicinājušas vismaz domu apmaiņu, ja ne tūlītējus labus darbus.

- Atklātā vēstule valsts augstākajām amatpersonām *Par grozījumiem rezidentu sadales un rezidentūras finansēšanas noteikumos* 2016. gada 14. martā, ko parakstīja 255 medicīnas studenti, rezidenti, medicīnas māsas, ārsti, zobārsti un mācībspēki no Latvijas, ASV, Kanādas, Vācijas, Francijas, Šveices, Anglijas, Īrijas, Zviedrijas, Norvēģijas, Somijas un kas publicēta arī LĀZA mājaslapā, raisīja plašas diskusijas sabiedrībā. Kā pirmais vēstuli publicēja žurnāls *IR*.

- Uģa Gruntmaņa raksts *Haoss un neprofessionalitāte Veselības ministrijā* 2015. gada 18. augustā un intervija *Veselībā vajadzīgas fundamentālas pārmaiņas* 2016. gada 17. jūnijā.

- *Latvijas Avīze*, 2016. gada 20. jūnijs, Māras Libekas intervija ar U. Gruntmani *Lai ministrs gadu sēž rindā*.

- 16. augustā portālā *IR* U. Gruntmaņa raksts *Kā izvēlēties labāko veselības aprūpes finansējuma modeli* ar Pasaules Bankas ieteikumu vērtējumu.

Vislielāko rezonansi laikam gan raisīja 15. novembra intervija LTV 1 raidījumā *Viens pret vienu*, kurā LĀZA prezidents atbildēja Gundaram Rēderam par to, kas, viņaprāt, notiek veselības aprūpē Latvijā un ko darīt.

Visus šos materiālus publicējam arī LĀZA mājaslapā www.lazariga.lv.

Jau seno sadarbību ar laikrakstu *Brīvā Latvija* un *Laiks* redakciju turpina kopēji veidotās Apaļā galda diskusijas. LĀZA darbus palīdz celt gaismā arī Pasaules Brīvo latviešu apvienība un tās pārstāvniecības vadītājs Jānis Andersons. PBLA elektroniskajā avīzē vienmēr atrodas vieta arī LĀZA aktuālajām ziņām. No šī gada esam izveidojuši arī savu lapu portālā www.Latviesi.com.

Svaiga elpa jūtama LĀZA un ELA attiecībās. Eiropas ārstu sazināšanās (tiklošanās) nu daļēji uzkrauta ELA pleciem. Bet ceram, ka LĀZA biedri, kuru skaits Eiropā strauji aug, aktīvi piedalīsies Eiropas Latviešu kongresā, par ko plašāk stāsta Elīna Pinto savā rakstā un kas notiks 2017. gada 28.–30. jūlijā.

Sadarbība – šim vārdam ir milzīgs spēks un saturs. Tuvojas LĀZA 70 gadu jubilejas gads un 8. Latvijas Ārstu kongress. Ceram, ka draugu un sadarbības partneru loks kopējiem labiem darbiem vēl paplašināsies. Ja jums ir ideja, kā varam sadarboties, tad droši rakstiet laza@lazariga.lv.

LĀZA 70 GADU JUBILEJAS KONFERENCES 1.07. UN 20.09.

Moto: „Gūt var dodot!”

2017. gads ir LĀZA dibināšanas un darbības jubilejas gads. Tāpēc vēl jo patīkamāk būs visiem kopā tikties, lai runātu gan par nākotnes darbiem, gan atskatītos uz paveikto un, galvenais, pieminētu visus tos labos un atsaucīgos cilvēkus, kas nesavtīgi ir palīdzējuši latviešiem iet medicīnas ceļu.

1. jūlijā Baltimorā

1. jūlijā Baltimorā notiks Latviešu ārstu un zobārstu apvienības 70 gadu dibināšanas konference un valdes sēde XIV vispārējo latviešu dziesmu un deju svētku laikā. Pasākuma dalībniekus gaida gan svētku mielasts, gan muzikāls sveiciens un patīkamas sarunas. Būs arī iespēja ziedot LĀZA darbībai.

Plānotā norise

1. No 12.00 reģistrācija un muzikāls sveiciens.
2. Dr. Kristaps Zariņš *Pārskats par LĀZA vēsturi*
3. Dr. Kamena Kaidaka (LĀZA biroja vadītāja Rīgā) *Par padarīto gada laikā.*
4. Dr. Gundars Katlavs *Par sirds transplantācijas attīstību, no Chris Barnard līdz mūsdienām. Vai Latvijā to vajag attīstīt?*
6. Dr. Daina Dreimane *Par distances medicīnas iespējām bērniem ar cukura diabētu, un kā to attīstīt Latvijā?*
7. Dr. Juris Lazovskis *Choosing Wisely reimatoloģijā, kā varam ārstēt, ietaupot naudu un nezaudējot kvalitāti, un kā to attīstīt Latvijā?*
8. Dr. Zaiga Alksne Phillips *Latvijas bērnu veselība un aprūpe – ko mainīt, kā uzlabot?*
9. Dr. Jānis Tupesis *par savu darbu WHO, kas ir Global Health un vai Latvijai ir loma un atbildība tajā*

10. Dr. Ēriks Smagris *par savu zinātnisko darbu University of Texas Southwestern, un kāpēc LĀZA ir svarīgi atbalstīt jaunos latviešu ārstus zinātniskās pieredzes apgūšanai.*

Ja vēlaties ne tikai būt klāt, bet arī uzstāties ar ziņojumu, lūdzu, rakstiet laza@lazariga.lv vai LĀZA priekšsēdim Uģim Gruntmanim

XIV Vispārējo latviešu Dziesmu un deju svētki uzsāks Amerikas latviešu svinīgo ceļu uz Latvijas simtgadi un notiks pirmoreiz austrumu piekrastē kopš 1978. gada. Tiek veidota izcila programma mūzikas, tautas deju un mākslas sarīkojumos no 29.06.–3.07., kas notiks skaistajā Baltimoras pilsētas *Inner Harbor* rajonā.

Katrā ziņā jāizmanto katra izdevība mums visiem būt kopā, kas tikai virza darbus uz priekšu.

20. septembrī Rīgā

Rīgā LĀZA savu gadadienu atzīmēs pirms 8. Latvijas Ārstu kongresa 20. septembrī.

Ritu sāksim ar konferenci *Medicīnas izglītības pārveide nozares krīzes laikā – vai pasaules pieredze var noderēt?*, ko LĀZA organizē sadarbībā ar Rīgas Stradiņa universitāti. Norises vieta – RSU Medicīnas izglītības tehnoloģiju centra telpās Anniņmuižas bulv. 26a.

Norises laiks no 9.00 līdz 17.00 (reģistrācija no 8.30)

Konferences dalībnieki – RSU un LU vecāko kursu studenti, rezidenti un ārsti.

Mēs kā konferences organizatori visvairāk vēlamies, lai tā būtu ar visaugstāko lietderības koeficientu konferences dalībniekiem. LĀZA plašais biedru loks gan no dažādām specialitātēm, gan atšķirīgo pasaules

pieredzi ļaus mums sagatavot plašu un vispusīgu programmu. Konferences saturu veidos referāti; paneldiskusijas par noteiktu tēmu vai specialitātes problēmu, izvirzot divus trīs galvenos jautājumus un fiksējot iespējamo optimālo risinājumu; darbs simulāciju laboratorijās, kurās nodarbības ir individuālas pēc pieraksta (reģistrācija būs iespējama jau pirms konferences www.lazariga.lv un konferences laikā, ja ir brīvas vietas). Konferences noslēguma sēdē apkoposim dienas rezultātus konferences rezolūcijā un teiksim paldies izglītības mecenātiem.

Dienu noslēgsim ar svinīgo pieņemšanu Latvijas Universitātes Lielajā aulā.

Izstāde 21. septembrī

Bet 21. septembrī P. Stradiņa Medicīnas vēstures muzejā Antonijas ielā 1 atvērsim izstādi *LĀZA 70*, kā arī būs LĀZA jubilejas pastmarkas zīmogošana, jo tradicionāli uz savām jubilejām LĀZA izdevusi dekoratīvas pamarkas, bet šogad būs arī pastmarka ar nominālvērtību.

Loti ceram, ka ar jūsu kopēju atbalstu LĀZA jubilejai izdosim grāmatu par LĀZA vēsturi, cilvēkiem un notikumiem. Lūdzam visus, kam ir ar LĀZA vēsturi saistīti materiāli mājas vai darba arhīvā, rakstīt uz laza@lazariga.lv.

Plašāka informācija par LĀZA jubilejas pasākumiem un iespēja uz tiem pieteikties būs rodama arī www.lazariga.lv un www.latviesi.com.
Uz tikšanos! LĀZA valde

BIEDRU NAUDAS UN ZIEDOJUMI LĀZA DARBĪBAI

Zaiga Alksne Phillips, LĀZA viceprezidente, valdes kasiere

Zaiga Alksne Phillips

Mūsu mājaslapā izveidots ērts un vienkāršs veids, kā samaksāt biedra naudu un ziedot LĀZA darbībai un arī kā kļūt par LĀZA biedru!

Biedra naudu aicinām nomaksāt līdz 31. janvārim par gadu. Ir iespējams veikt maksājumu arī par vairākiem gadiem, maksājuma mērķi norādot gadus. No 2016. gada ir iespēja veikt maksājumu LĀZA mājaslapā bez komisijas, maksājot ar *PayPal*. Šo ērto sistēmu izmanto daudzas organizācijas, kuru darbība ir starpvalstu un starp kontinentiem. Tāpat var maksāt ar pārskaitījumu uz kontu, bet tad starptautiskiem pārskaitījumiem ir komisijas maksa. LĀZA konts ir arī mājaslapā sadaļā *Maksājumi*.

Saņēmēja nosaukums: *Latvian Medical and Dental Assoc.*

Saņēmēja bankas reģistrācijas kods un nosaukums: 111000025 Bank of America

Bankas adrese: 5116 Greenville ave, Dallas, TX 75206, USA

Konta numurs: 488048982579

ASV un Kanādā ierasta ir maksāšana ar čeku, sūtot uz LĀZA, c/o Zaiga A. Phillips MD

10040 NE 27th Street, Bellevue, WA 98004-1952, USA

Latviešu ārstu un zobārstu apvienība ar pateicību pieņems ziedojumus gan no privātpersonām, gan organizācijām LĀZA darbības atbalstam, kā arī konkrētiem mērķiem vai arī cita veida palīdzību LĀZA darbības nodrošināšanai.

LĀZA ziedojumiem ir nodokļu atlaides ASV. (*The Latvian Medical and Dental Association is a qualified 501(c) (3) tax-exempt organization and all donations to the organization are tax deductible in United States.*) Mūsu organizācija darbojas uz pilnīgas brīvprātības principa, un katrs jūsu ziedojums palīdzēs organizācijai attīstīties, tie nonāks stipendijām un LĀZA 70 gadu pastāvēšanas konferences organizēšanai 2017. gadā 1. jūlijā Baltimorā XIV Vispārējo latviešu dziesmu un deju svētku laikā un 20. septembrī, kad visi kopā pulcēsies Rīgā, kā arī LĀZA vēstures saglabāšanai.

Ziedojumi 2015

ZIEDOJUMI LĀZA DARBĪBAI

ANDREJEVA WRIGHT, LĪVA	\$ 100.00
BARZDINS, ATIS	\$ 100.00
BEKERIS, RUTA	\$ 10.00
BERZINS, BIMINITA	\$ 10.00
BLAKIS, MARA	\$ 200.00
BLUMBERGS, EDVINS	\$ 200.00
CIGUSIS ALDERMA,	
ALEKSANDRA	\$ 70.00
CILNIS, JURIS	\$ 30.00
DINDZANS, VINCENTS	\$ 100.00
DREIMANE, DAINA	\$ 1100.00
GRUNTMANIS, UGIS	\$ 1000.00
HOAG, SILVIJA	\$ 70.00
JANNERS, SIGURDS	\$ 100.00
KATIS UPELNIIEKS, LAUMA	\$ 100.00
KISIS, ILONA	\$ 250.00
(DR. ANDREJA ĶIŠA PIEMIŅAI)	
KRUMINS, ANDREJS	\$ 20.00
KULITIS, ZINTA	\$ 20.00
LIZLOVS, SILVIJA	\$ 50.00
MEDENIS, VIDVUDS	\$ 20.00
MUIZNIEKS, ANSIS	\$ 10.00
NAGOBADS, VISVALDIS	\$ 20.00
OZOLIN, ARTHUR	\$ 100.00
OZOLINS, ANDREJS	\$ 100.00
PAMOVSKIS, AINA	\$ 50.00
PONE, JANIS	\$ 10.00
RUTINS, INTA	\$ 80.00
SEJA GRISLIS, RITA	\$ 50.00
SCHULTZ, BIRUTA	\$ 20.00
SCHWARTZ, ILZE	\$ 20.00
SKAPARS, ANTONIA	\$ 20.00
SURITIS, ZIGURDS	\$ 50.00
STRAUBS, VICTOR	\$ 100.00
ZADVINSKIS, ZIGURDS	\$ 140.00
ZARINS, BERTRAMS	\$ 200.00
ZARINS, KRISTAPS	\$ 1000.00
ZARINS, LAIMA	\$ 200.00
WALTER BALKS, EDITE	\$ 20.00

ZIEDOJUMI PROF. ILMĀRA LAZOVSKA FONDAM:

KRUMINS, ANDREJS	\$ 10.00
MUIZNIEKS, ANSIS	\$ 10.00
NAGOBADS, VISVALDIS	\$ 50.00
OZOLIN, ARTHUR	\$ 100.00
OZOLINS, ANDREJS	\$ 100.00
PAMOVSKIS, AINA	\$ 100.00
PONE, JANIS	\$ 10.00
REINIGERS, SIGRIDA	\$ 500.00
SKAPARS, ANTONIA	\$ 50.00
VEVERBRANDTS, EGILS	\$ 50.00

ZIEDOJUMS DR. STRAUBA GRĀMATAI:

BALODIS, ANITA	\$ 50.00
----------------	----------

LĀZA biedra nauda gadā (*membership dues a year*)

	Ārpus Latvijas	Latvijā
Praktizējošiem ārstiem/ zobārstiem	\$100/ EUR 90	EUR 35
Citiem medicīnas profesionāļiem	\$40/ EUR 35	EUR 15
Pensionāriem/ studentiem/ rezidentiem	\$30/ EUR 25	EUR 10

8. LATVIJAS ĀRSTU KONGRESS

Jānis Vētra, 8. LĀK prezidents

Godātie kolēģi!

Latvijas Ārstu kongress ir lielākais medicīnas forums Latvijā, kurš notiek reizi četros gados un kurā ik reizi ir piedalījušies vairāki tūkstoši ārstu no Latvijas, kā arī latviešu tautības un ar Latviju saistīti ārsti no visas pasaules.

Pirmie trīs Latvijas Ārstu kongresi notika 20. gadsimta pirmajā pusē, starpkaru periodā. Bet Pasaules latviešu ārstu kongresa ideja pieder ASV ortopēdam profesoram Bertramam Zariņam. Viņš kopā ar profesoru Kristapu Keggi un profesoru Viktoru Kalnbērzu atrada iespēju rīkot Rīgā Pirmo vispasaules latviešu ārstu kongresu 1989. gadā, kas kļuva par vienu no Trešās atmodas kulminācijām. Kongress deva impulsu un radīja priekšnoteikumus būtiskām pārmaiņām praktiski visās medicīnas nozarēs.

8. Latvijas Ārstu kongress notiks 2017. gada 21.–23. septembrī Starptautiskajā izstāžu centrā Ķīpsala vienlaikus astoņās konferenču zālēs, semināru un apspriežu telpās.

Latvijas Ārstu kongresu rīko Latvijas Ārstu biedrība sadarbībā ar Latviešu ārstu un zobārstu apvienību. Zinātniskās komitejas vadītājs ir profesors Alvilis Krams.

Ārstu kongress dos iespēju ārstiem no Latvijas un visiem tiem, kas jūtas Latvijai piederīgi – ir dzimuši, auguši, mācījušies vai strādājuši Latvijā, vai arī viņu dzimtas saknes nāk no Latvijas –, īstenot dzīvē Latvijas Ārstu biedrības devīzi „*Gens una sumus*” – būt kopā profesionālajos svētkos, neņemot vērā specialitātes, pieredzes, amata, zinātniskā grāda,

akadēmiskā nosaukuma vai kāda cita apstākļa it kā radītos ierobežojumus.

8. Latvijas Ārstu kongresa formas un satura kopsaucējs ir ikvienam ārstam labi pazīstamais jēdziens – klīniskais gadījums. Kongresa mērķis ir dot iespēju visu nozaru praktizējošiem ārstiem caur *klīniskā gadījuma prizmu* dalīties ar savu pieredzi, novērojumiem, atziņām un neatbildētajiem jautājumiem. Klīniskā gadījuma skatpunkts ir arī visnotaļ piemērota platforma, lai notiktu profesionāla un atbildīga saruna par atsevišķām kongresā īpaši aktualizētām tēmām – mātes un bērna veselība, paliatīvās aprūpes problemātika, veselības aprūpes finansēšana, ārstniecības personu darbības tiesiskais re-gulējums, *qou vadis*, farmācija, primārās veselības aprūpes attīstība Latvijā, Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta attīstības sa-bremzēšanās pusceļā –, kā arī ārstu un veterinārārstu sadarbības jautājumiem. Kongresā atsevišķi apspriežamo tēmu saraksts vēl nav noslēgts.

8. Latvijas Ārstu kongresā ieplānots atvēlēt būtisku vietu vispārējām diskusijām par dalībniekiem aktuāliem veselības aprūpes organizācijas, prakses, izglītības vai zinātnes jautājumiem. Šim nolūkam tiks organizētas sēdes ar īsām prezentācijām. Būtisks jauninājums būs arī delegātu kolektīvā viedokļa izziņāšana par kongresā prezentētajiem un apspriestajiem jautājumiem, izmantojot modernās elektroniskās saziņas tehnoloģijas.

Latvijas Ārstu kongress tradicionāli ir viens no nozīmīgākajiem ārstu tālākizglītības pasākumiem. Arī šajā reizē dalība kongresā tiks novērtēta ar tālākizglītības punktiem (TIP). Kongresa dalībniekiem būs pieejams elektroniskais kongresa prezentāciju tēžu krājums. Ņemot vērā kongresa nozīmību un starptautisko ska-nējumu, LĀB Sertifikācijas padome ir atzinusi, ka kongress ir vērtējams kā starptautisks. Tādējādi par iesniegtām

un akceptētām tēzēm (klīnisko gadījumu!) tiks piešķirti 10 TIP. Labākos klīniskos gadījumus būs iespēja demonstrēt stenda referāta veidā (20 TIP) vai uzstājoties ar ziņojumu (30 TIP).

Viena no sasāpējušajām problēmām ir Latvijas, īpaši reģionu, ārstu iesaiste LĀB aktivitātēs. Arī iespēju iegūt tālākizglītības punktus (TIP) attālakos reģionos strādājošajiem ir salīdzinoši mazāk nekā Rīgas kolēģiem. Zinātniski pētījumi ir galvenokārt zinātnieku un Rīgas universitāšu slimnīcu ārstu prerogativa, toties klīniskais gadījums ir unikāla iespēja nepastarpināti iesaistīties kongresā jebkuram ārstam, arī reģionos strādājošajiem. Protams, klīniskie gadījumi kongresā tiks prezentēti dažādi – kā vienkāršas demonstrācijas, starpdisciplināra analīze vai kā klīniskais gadījums ar teorētisku apskatu, inovācijas Latvijas medicīnā caur klīniskā gadījuma prizmu utt. Ceram, ka arī profesionālās asociācijas neliegs atbalstu.

Esam pārliecināti, ka katram Latvijas ārstam ir unikāla profesionālās dzīves pieredze. Katrs ārsts varētu pastāstīt vismaz desmit interesantus īsos stāstus par un ap savu ārsta darbu vai studiju gadiem. Komiskus, skumjus, pamācošus, bet gaišus! Kongresa laikā LĀB ir nolēmusi sākt šo stāstu pierakstīšanu. Veidot kaut ko līdzīgu digitālam Dainu skapim. Šie stāsti varētu skanēt Latvijas Radio, tikt publicēti presē, palīdzot veidot pozitīvu un cilvēcīgu ārsta tēlu sabiedrības acīs. Iespējams, nākotnē žurnāla *Ārsti.lv* nākamo numuru cilvēki īpaši gaidīs tieši šo stāstu dēļ. Kongresa laikā sniegsim iespēju autoriem izstāstīt savu stāstu kameras priekšā.

Par tradīciju var uzskatīt, ka Latvijas ārstu kongresi ietver arī bagātīgu pašu dalībnieku un profesionālu mākslinieku sarūpētu kultūras programmu.

8. Latvijas Ārstu kongress 2017. gadā kultūras programmas ziņā, protams, nebūs izņēmums!

Datumi un laiki, kurus jau tagad ir vēlams atzīmēt savos plānotajos:

21.09.2017. plkst. 14.00–18.00 Kongresa atklāšana un koncerts Ķīpsalas starptautiskajā izstāžu centrā.

22.09.2017. plkst. 8.30–18.00 Kongresa sēdes, diskusijas, semināri un citi programmā paredzētie pasākumi.

23.09.2017. plkst. 8.30–18.00 Kongresa sēdes, diskusijas, semināri un citi programmā paredzētie pasākumi.

23.09.2017. vakarā – kongresa noslēgums un svinīgs pasākums.

Reģistrācija kongresam tiks atvērta 2017. gada sākumā. Sekojiet līdzi informācijai mājaslapās www.arstukongress.lv un www.arstubiedriba.lv!

Aktuālākā informācija tiks atsevišķi izsūtīta e-pastā.

Kongresa organizētāji aicina LĀZA biedrus gan piedalīties kongresā, gan uzstāties ar īsāku vai garāku ziņojumu. Pieteikt savu ziņojumu kongresā varēs elektroniski jau no **2017. gada sākuma** www.arstukongress.lv.

8. LĀK PRESIMPOZIJS

Cien./ God. Collega!

Laipni aicinām Jūs piedalīties ar ziņojumu Latvijas ārstu 8. kongresa presimpozijā, kuram izvēlēti divi temati:

- Personības loma veselības aprūpes procesos;
- Medicīnas grāmata un tās autors.

2017. gada 20. septembrī Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejā Rīgā, Antonijas ielā 1.

Presimpozija tematika aptver laikposmu no 18. gadsimta līdz mūsu dienām, ziņojuma autora izvēlei atstājot konkrētas personības, grāmatas un to autorus vai arī plašākā skatījumā noteiktu veselības

aprūpes jautājumu risinājumu, tāpat noteiktas ievirzes vai grupējuma izdevumu analīzi un vērtējumu, kas mūsdienu salīdzinošā skatījumā varētu izskanēt pietiekami aktuāli.

Pieteikumu un īsrakstus lūdzam iesniegt līdz **2017. gada 15. aprīlim** elektroniski uz e-pasta adresi arnis.viksna@mvm.lv vai museum3@apollo.lv. Īsraksta apjoms līdz 2 lapām datorrakstā ar 12 p. Times New Roman. Pieļaujams pievienot vienu skenētu attēlu un literatūras sarakstu līdz 5 vienībām. Jānorāda autora[-u] uzvārds, vārds, amats, darbavieta un elektroniskā adrese. Īsraksti tiks recenzēti un publicēti krājumā, kur no autoriem atkaļā no sponsoru

atsaucības pieļaujams neliels vairāku eiro līdzmaksājums.

Presimpoziju rīko Latvijas Medicīnas vēsturnieku apvienība sadarbībā ar Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeju, Latvijas Ārstu biedrību un abām medicīnas augstskolām. Tā laikā muzejā tiks atklāta tematiska izstāde.

Visiem kolēģiem, kas īsrakstus iesniegs norādītajā laikā, tiks atbildēti un presimpozija programma nosūtīta 2017. gada jūlijā.

Papildinformācija un precizējumi gūstami norādītajās adresēs.

Uz sadarbību cerot – rīkotāji

IZVEIDOTA MEDICĪNAS DARBINIEKU ATBALSTA GRUPA KONS

Karīna Beinerte, atbalsta grupas KONS vadītāja

2016. gada jūlijā darbību sāka medicīnas darbinieku atbalsta grupa KONS, kuru izveidojuši ārzemēs dzīvojošie LĀZA biedri no psihiatrijas un psihoterapijas nozarēm – viņu vidū Kaspars Tūters, Vineta Juhņeviča, Roberts Klotiņš, Dace Sortland,

Karīna Beinerte un Renāte Skadiņa. Grupas mērķis ir sniegt atbalstu ārzemēs dzīvojošiem un medicīnā strādājošiem kolēģiem, kas nonākuši garīgās un emocionālās grūtībās. Pasaulē arvien vairāk sāk runāt par garīgās saslimšanas un atkarību izplatību medicīnas darbinieku vidū, un daudzās valstīs jau darbojas organizācijas, kas palīdz mediķiem ar emocionālām un garīgām problēmām.

Grupās KONS atbalsts ir pieejams medicīnā strādājošajiem, kas nonākuši grūtā situācijā un vēlas privātu un konfidenciālu sarunu ar speciālistu no pašu vidus

dzimtajā valodā. Emocionālo atbalstu, palīdzību orientēties situācijā un vispiemērotāko tālākās rīcības identificēšanu nodrošina KONS sastāvā esošie psihiatri un psihoterapeiti. Visi atbalsta sniedzēji darbojas brīvprātīgi. Interesenti var sazināties ar KONS atbalsta grupu caur LĀZA mājaslapā atrodamo kontaktinformācijas baneri KONS. Šī atbalsta grupa tika izveidota un nosaukums KONS dots jauna un talantīga kolēģa piemiņai. Pagaidām grupai atbalstu neviens nav lūdzis, bet aicinām kolēģus būt vēriem un iejūtīgiem pret saviem studiju un darba biedriem.

LĀZA SVEIC!

PBLA 60

Pasaules Brīvo latviešu apvienības (PBLA) sešdesmitgades pasākumus Rīgā ieskandināja koris *Sola*. 4. oktobrī Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā izskanēja Pasaules latviešu kora mūzikas koncerts, atzīmējot PBLA darbības 60. gadskārtu un pasaulē dzīvojošo tautiešu ieguldījumu Latvijas attīstībā un kultūras dzīvē.

6. oktobrī Rīgā viesnīcas *Radi un draugi* konferenču zālē PBLA valdes sēde sākās ar patīkamu mirkli – Latviešu ārstu un zobārstu asociācijas apsveikumu. PBLA valdes priekšsēdis Jānis Kukainis saņēma LĀZA Atzinības rakstu par latviešu kopības stiprināšanu un ieguldījumu tautiešu izglītošanā kopā ar sveicieniem no LĀZA valdes, ko nodeva Rīgas biroja vadītāja Kamena Kaidaka. Kultūras fonda priekšsēdis Juris Ķeniņš dāvanā saņēma rakstnieka Kārļa Štrāla triloģijas *Karš* jauno izdevumu, kura ievaddaļā autors savā atmiņu stāstā ir pieminējis arī Ati Ķeniņu. Tā gadsimti satiekas – caur grāmatām.

Sveicam Visvaldi Georgu Nagobadu

LĀZA iepriekšējais priekšsēdis Jānis J. Dimants sveic Visvaldi Georgu Nagobadu 95 gadu jubilejā un pasniedz LĀZA Atzinības rakstu 2016. gada 11. novembrī Mineapolē

Latviešu ārstu un zobārstu apvienība sveic vienu no saviem dibinātājiem, izcilu ārstu un lielisku draugu – **Visvaldi Georgu Nagobadu** – 95 gadu jubilejā. 18. novembris ir viņa dzimšanas diena, bet 11. novembrī Mineapolē, Minesotā, *Edina Contry Club* telpās, Jānis J. Dimants pasniedza Visvaldim Georgam Nagobadam Latviešu ārstu un zobārstu apvienības Atzinības rakstu kā vienam no LĀZA dibinātājiem 1947. gadā Eslingenē un pateicās viņam par ieguldījumu ārzemju latviešu ārstu apvienošanā un apvienības darba veicināšanu. Ar savu dzīvi jubilārs ir apliecinājis savu gara stiprumu un dvēseles dāsnumu.

Kā ASV Olimpiskās hokeja komandas ilggadēju ārstu, labvēli un visa kārtotāju un izlīdzinātāju Visvaldi Nagobadu sveica daudzi Olimpiskās hokeja komandas dalībnieki, kas bija sabraukuši no Amerikas un pat ārzemēm. Sumināšana notika sirsnīgā un mīlā gaisotnē, ko bija sarūpējušas abas meitas – Silvija un Brigita. Sveicēju vidū arī latvieši pienācīgi pārstāvēti. Visvaldis Nagobads ir sarakstījis grāmatu *Gold, Silver, Bronze*, ko autors 2016. gada 5. janvārī ir dāvinājis arī Latvijas Nacionālajai bibliotēkai.

Eiropas Latviešu apvienībai 65

Foto: Diāna Taube

Kristaps Grasis, Jānis Andersons, Kamena Kaidaka un Armands Krauze ELA jubilejā 2016. gada 1. decembrī Rīgā

1. decembrī savu 65. jubileju Rīgā ar atskatu vēsturē un vērienīgu nākotnes ieceru prezentēšanu atzīmēja Eiropas Latviešu apvienība (ELA) – organizācija, kurā kopīgu interešu aizstāvībai un sadarbībai ir apvienojusies 21 latviešu nevalstiskā organizācija no 17 Eiropas valstīm. ELA šajā gadā ir kļuvusi par vienu no visbiežāk apciemotajiem LĀZA draugiem Latvijā, jo ir tik daudz, ko varam kopā darīt gan Latvijā, gan pasaulē esošo mediķu labā.

Eiropas Latviešu apvienību svinīgi sveica arī Valsts prezidenta kundze Iveta Vējone, Latvijas valsts simtgades biroja vadītāja Linda Pavļuta, Ārlietu ministrijas speciālo uzdevumu vēstnieks diasporas lietās Atis Sjanīts un PBLA pārstāvniecības vadītājs Jānis Andersons. ELA jubilejā sveica arī LĀZA biroja vadītāja Kamena Kaidaka, pasniedzot ELA priekšsēdim Kristapam Grasim *Atzinības rakstu* un nododot sveicienu no LĀZA valdes.

Ilmāra Lazovska balva kardiologam Gustavam Latkovskim

Apsveicam profesoru Gustavu Latkovski kā Profesora Ilmāra Lazovska balvas ieguvēju. Balvas izveidi finansiāli nodrošināja LĀZA biedres ārstes Lidijas E. Kazainis (1910.5.12–2004.25.01.) (ASV) atstātais mantojums.

Profesora Ilmāra Lazovska balva dibināta 2011. gadā. Balvas laureātu balsojumā nosaka Latvijas Ārstu biedrība, un laureāts tiek paziņots 1. septembrī – profesora Lazovska vārdadienā un Zinību dienā. Līdz šim balvu saņēmuši: 2011. gadā kardiologs profesors Andrejs Kalvelis, 2012. gadā gastroenterologs profesors Anatolijs Danilāns, 2013. gadā torakālais ķirurgs Jāzeps Baško, 2014. gadā internists profesors Jānis Raibarts, 2015. gadā oftalmoloģe profesore Guna Laganovska.

Vītolu fonds piešķir Ilmāra Lazovska stipendiju 2016

Prof. Valdis Pīrāgs, Edīte Lazovska un Eduards Krustiņš

2016. gada 6. oktobrī Vītolu fonds Ilmāra Lazovska stipendiju piešķir P. Stradiņa slimnīcas Internās medicīnas klinikas rezidentam gastroenterologam Eduardam Krustiņam, klātesot Edītei Lazovskai un Vītolu fonda valdes priekšsēdētājam Vitai Diķei. Arī šīs stipendijas mērķis, tāpat kā LĀZA Ilmāra Lazovska medicīnas fonda stipendiju mērķis, ir atbalstīt izcilus un daudzsološus jaunos medicīnas speciālistus. E. Krustiņa kandidatūru izvirzīja slimnīcas Gastroenteroloģijas, hepatoloģijas un uztura terapijas centrs. Eduards Krustiņš ir arī LĀZA biedrs un ir stažējies *University of Texas Southwestern Medical Center*.

BŪT AKTĪVIEM!

Alise Grāmatniece, rezidente internajā medicīnā, LĀZA biedre kopš 2016. gada

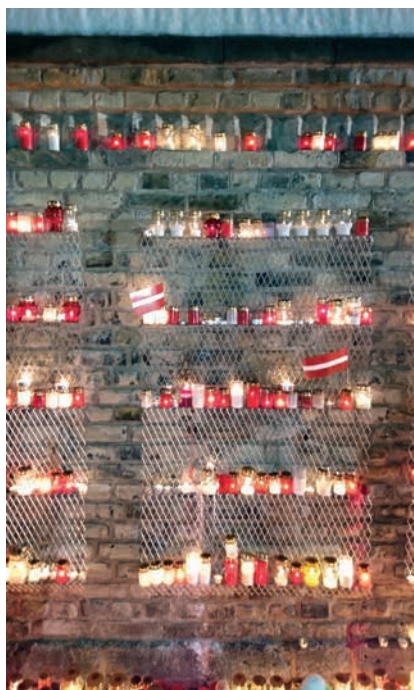
Latviešu Ārstu un Zobārstu apvienība mani uzrunāja ar lielisku ideju apvienot Latvijā un ārzemēs dzīvojošos medicīnas nozares profesionāļus un izveidot vidi domu apmaiņai un aktīvai diskusijai. Ļoti daudzi kolēģi šobrīd strādā ārzemēs, bet kontakti bieži vien pazūd vai netiek izveidoti, jo nav vienojošas organizācijas, kas palīdzētu saziņā. LĀZA, manuprāt, lieliski pilda komunikācijas platformas funkciju gan ar kontaktinformācijas sarakstu, kas tiek veidots, gan ar sociālajā vietnē Facebook izveidoto domubiedru grupu. Asociācija arī veicina ārstu izglītību ārpus Latvijas robežām, palīdzot gan materiāli, gan kontaktpersonu apzināšanā. Kad uzzināju, ka LĀZA uzņem biedrus, ne mirkli nešaubījos par pievienošanos – Latvijas tauta ir maza, bet kopā mēs varam paveikt lielas lietas! Noteikti aicinu arī citus kolēģus, kuri atbalsta LĀZA idejas, pievienoties asociācijai un būt

aktīviem! Domāju, ka medicīnas nozarē ļoti svarīga ir pieredzes apmaiņa ar kolēģiem ne tikai savas valsts robežās, bet arī ārpus tās. Latvijā joprojām medicīnā ir ļoti daudz veicamā. Tagad vairāk nekā nekad nepieciešama virkne uzlabojumu un aktīvi medicīnas nozares profesionāļi, kas būtu gatavi šīs pārmaiņas veikt, tāpēc redzesloka paplašināšana ir svarīga un sniedz gan jaunas idejas, gan iedvesmu. Pateicoties LĀZA valdes priekšsēdim Uģim Gruntmanim, arī man bija iespēja paplašināt redzesloku ASV, un tieši šis brauciens mani iedvesmoja nojaukt robežas manā rezidentūras apmācībā un doties papildināt zināšanas vairākās klīnikās Eiropā. LĀZA tiek veidota arī medicīnas darbinieku atbalsta grupa psiholoģiskas palīdzības sniegšanai kolēģiem, kas ir ļoti nozīmīga iniciatīva. Kā teicis Ziedonis: „Jums ir siltas rokas, bet kādam ir nosalušas. Kurš kuram

pieies pirmais?” Bieži ir ļoti grūti meklēt palīdzību, un šis mazais solis uz satikšanos ir nenovērtējams!

Nākotnē LĀZA redzu kā spēcīgu, idejām un realizētiem plāniem bagātu organizāciju, kas sniegs ne tikai materiālu un psiholoģisku atbalstu kolēģiem, bet būs kā iedvesmas, diskusiju un atkalsatikšanās platforma, kurā kaladināt plānus Latvijas veselības aprūpes sistēmas uzlabošanai! Vēlu gaišu domu un košu notikumu piepildītu gadu!

*In memoriam***Cik klusi tumst...**

Cik klusi tumst,
Kā apskauj zemi ēnas –
Kā sāpes sirdi, kura dziestot skumst.
Cik klusi tumst.

Cik īss bij rīts!
Cik diena ātri beidzās!
Krit saules biķers, mulsi izbaudīts.
Cik īss bij rīts –
Tā dzīves prieks un mīla garām
steidzās.

Kā lapas trīc,
Paretam kritot pļavā!
Krit dienas vaiņags zelta lapām līdz...

Cik klusi tumst!
Ir karstā kalngalā, ir vēsā gravā
Cik klusi tumst...

/Kārlis Štrāls/ 1923

2016. gadā aizsaulē aizgājuši arī

Ņina Čerņavska (dzim. Viduce), *D.D.S.*
4.02.1925–19.05.2016 Toronto
(Kanādā)

Ņina Podniece Eglīte
(dzim. Jagodkina Rozenieks), *D.D.S.*
31.08.1920–1.10.2016 (ASV)

Sigurds Otto Krolls, *D.D.S.*
12.11.1931 Rīgā – 26.10.2016
Medisonā, Misisipi (ASV)

Vidvuds Medenis, *M.D.*
31.05.1923 Lejasješkās, Praulienas
pag. – 28.01.2016 Garezerā,
Mičiganā (ASV)

Varidots Dainis Jēkabs Mekšs, *M.D.*
16.11.1938 Slokā – 14.05.2016
Sanpaulu (Brazīlijā)

Viktors Straubs, *M.D.*
1.05.1918 Ukrainā – 6.09.2016
Klīvlendā (ASV)

Pieminot visus, kas reiz bija ar mums,
LĀZA valde

Viktors Straubs (1918.1.05.–2016.6.09.)

Klīvlendas klinikas Rietumu rajona Pilnvaroto padome (*Board of Trustees of the Cleveland Clinic Western Region*) pirms dažiem gadiem ziņoja, ka Dr. Viktors Straubs atzīts par Medicīnas pilāru. Medicīnas pilāra (*Pillar of Medicine*) balvu, godinot par medicīnā ieguldīto mūža darbu, Dr. V. Straubam pasniedza Klīvlendas kliniķā 2008. gada 17. decembrī.

Viktors Straubs dzimis Feodosijā, Ukrainā, bērnību un agros skolas gadus pavadījis Rūjienā, kur viņa tēvs bijis ārsts. Medicīnas grādu ieguvis Latvijas Universitātes Medicīnas fakultātē. Diplomu saņēmis 1944. gada 31. martā un tūlīt iesaukts Latviešu leģionā, lai ārstētu ievainotos. Viņam palaimējās izkļūt no ielenkuma Jelgavā. Dienās, kad 15. divīzija pārceļta uz apmācībām Rietumprūsijā, V. Straubs saslimis ar difteriju, ilgāku laiku uzturējās slimnīcā un tādējādi izvairījās no 1945. gada janvāra smagajām kaujām Austrumu frontē.

Karam beidzoties, viņš nokļuva gūstā, sākumā Putlosā, vēlāk Zēdelgemā. Arī gūstā viņš strādāja savā profesijā, kaut ārstēšanas iespējas bija visai primitīvas. Pēc atbrīvošanas strādāja vairākās bēgļu nometnēs Lībekas un Hamburgas apkaimē, kā arī Lībekas bērnu slimnīcā. Šajā laikā iepazinās un apprecējās ar

bērnu slimnīcas māsu Eriku Hilsmani. 1950. gadā piedzima meita Brigite. Dr. V. Straubs sešus mēnešus bija kuģa ārsts (*Escort Medical Officer*) Starptautiskās bēgļu organizācijas dienestā (IRO). Piecas reizes šķērsojis Atlantijas okeānu abos virzienos, bet sestajā līdzī ņēma savu ģimeni un ieceļoja ASV uz pastāvīgu dzīvi. Pēc divu gadu prakses Bruklinā, Ņujorkā, nokārtojās Ohaijo pavalsts eksāmenus, 1954. gadā sāka privātprakti Klīvlendā. Starp viņa pacientiem bija daudz latviešu. Papildinot zināšanas un pēc pārbaudījumiem V. Straubs kļuva par diplomētu ģimenes ārstu (*Diplomate of American Board of Family Practice*) un par šīs organizācijas biedru dibinātāju. 1976. gadā viņš izveidoja Ģimenes ārstu apmācību programmu *Fairview* slimnīcā, līdztekus privātpraksei kļūstot arī par mācībspēku. 1990. gadā V. Straubs pārtrauca ārstēt slimniekus, bet aizvien bija ģimenes ārstu apmācības padomdevējs. Slimnīcas vadība viņu godināja, atzīstot viņa ģimenes ārstu apmācības programmas dibinātāja nopelnus. *Fairview* slimnīcas vestibālā pie sienas ir piestiprināta plāksne ar Dr. V. Strauba attēlu.

No 1993. gada V. Straubs bija pensijā, bet par garlaicību nesūdzējās – septiņas reizes bija Latvijā, kur satikās ar skolas un studiju biedriem, piedalījās ārstu kongresos Rīgā, būdams klausītājs un lek-

Viktors Straubs

tors. Viņš uzrakstījis atmiņu triloģiju. Tās pirmajā daļā (trīs grāmatas) *Sava laikmeta liecinieks*, kas iznāca 2001. gadā, aprakstīta autora bērnība un kara laika piedzīvojumi līdz ieceļošanai ASV. Otrā daļa *Trīs armijās* iznāca 2003. gadā, trešajā grāmatā ar nosaukumu *Neziņas gadi* aprakstīti notikumi Putlosas un Zēdelgemas gūstekņu nometnēs, dzīve bēgļu nometnēs un gatavošanās izceļošanai. Triloģijas otrā daļa *Latviešu ārsta dzīve Amerikā* iznāca 2013. gadā, un to finansiāli atbalstīja LĀZA. Viktors Straubs bija ilggadējs LĀZA biedrs un savulaik bija arī Ohaijo kopas valdes loceklis. 98 mūža gadi iegūlušī viņa grāmatās, lai ārsta domas nezustu un būtu pasaules izziņas avots nākamajām paaudzēm.

Paldies rūjieniešiem un Maijai Grenzdei no Klīvlendas Latviešu biedrības par Viktora Strauba piemiņas saglabāšanu.

LAZA BIEDRU e-pasta ADRESES

Cien./god. LĀZA biedri! Lūdzu, pārbaudiet vai mūsu datu bāzē ir Jūsu e-pasta adrese.

Par visām izmaiņām, kas saistītas ar pasta adresi vai e-pasta adresi, lūdzu rakstiet laza@lazariga.lv vai sazinieties ar LĀZA sekretāru dr. Juri Lazovski. Diemžēl pagaidām mūsu ziņas ir nepilnīgas, kas traucē kopēju LĀZA darbu. Ceram, ka līdz 2017. gadam caurumus aizpildīsim.

A Ābele Gunars gunnabele@gmail.com; Āboliņa Inta -; Adamovičs Andris andrisa@hotmail.com; Ādamsons Schranz Glorija gschranz@aol.com; Alberts Pēteris peterisbalerts@hotmail.com; Alksnis Phillips Zaiga zap@uw.edu; Andersone Inguna inguna.anderson@skane.se; Andersons Anda andaart@earthlink.net; Andrejeva Wright Līva liva.andrejeva@yale.edu; Andrejevs Georgs/Anita anitaandrejeva@yahoo.com; Apine Ilze dr.ilze.apine@gmail.com; Apsite Agita agitaa87@inbox.lv; Ašņēvica Dace dace.asnevica@gmail.com; Auce Pauls pa13@inbox.lv; Auskāpe Aina -; Austrīnš Kārlis -; Austrīnš (v) Miķelis mastrins2@cs.com; Austruma Evija evija.austruma@skane.se; Austrums Edmunds edmunds.austrums@skane.se; Auziņš Baiba bausinsch@comcast.net; Avots-Avotiņš (v) Andrejs aavots@gmail.com;

B Babiels Baiba -; Bajars Sandris sandrisb@hotmail.com; Bailey Ieva -; Balodis Lidija -; Balodis Anita anitabalodis@sbcglobal.net; Bandrevičs Vidvuds bvics2@aol.com; Barkāns Artūrs arturs.barkans@gmail.com; Bartkeviča Linda -; Bartkevičs Māris marisbarktevics@gmail.com; Bārdziņš Atis atisbmd@onconiverse.com; Basko Inga inga.basko@gmail.com; Bauer Lindbergs Vija vblindbergs@gmail.com; Bauman Irēna irenabauman@aol.com; Beinerte Karina karina.beinerte@gmail.com; Beķeris Rūta rgbekeris@q.com; Bergmane-Raistere Inese ineser@comcast.net; Bertholds Ēriks eric.bertholds@vregion.se; Bērziņa Biminita -; Bērziņš Lūcija -; Bērziņš (v) Uldis Jānis ujberzins@aol.com; Bite (v) Uldis bite.uldiss@mayo.edu; Blāķis Pārsla ansisbl@hotmail.com; Blāķis Eglāja Māra blakiseglajs@msn.com; Blokmanis Andris -; Bokums Kristaps bokums@gmail.com; Borins Elmārs Patriks elmars.p.borins@gmail.com; Blumbergs (v) Edvīns edblumberg@msn.com; Boršteins Rota rotab@adelphia.net; Bott Vladimīrs valbott@hotmail.com; Böttcher Baiba -; Bottomley Sylvia sylvia-bottomley@ouhsc.edu; Brakmanis Andis andis.brakmanis@gmail.com; Brundin Viktorija -; Buhs Igors -; Buņķis Juris bunkis@ocps.com; Buzijānis Anrijs anrijs.buzijans@gmail.com;

C Čakuls Pāvils pcakuls@rogers.com; Čakuls Tūters Laila pcakuls@rogers.com; Care Inese dakterecare@gmail.com; Celma Zinta -; Celms Juris -; Chapetta Cathy -; Cīgulis Alderman Aleksandra nelson1442@gmail.com; Cilnis (v) Juris cilnis@earthlink.net; Cirulis Normunds -; Cuibe Juris -;

D Daniševskis Pēteris danisevskis@t-online.de; De Long Ērika -; Dimants Jānis, Jr. dimants@hotmail.com; Dindzans Vincents vindin23@gmail.com; Djaiņi Georgs george.djaiņi@uhn.ca; Doblinger Sandra sdoeblinger@sympatico.ca; Doboostāne Tatjana -; Dobrovolsky Irene staivd@gmail.com; Doze Kārlis -; Dreimane Daina dreiman@fastmail.fm; Dreimanis Ilmārs -; Druviņš Ilgvars -; Dubņiķis Māris maris.dubniks@med.lu.se; Dundurs Reinis reinis.dundurs@t-online.de;

E Edler Dzintra -; Ermane Līga līga.ermane@gmail.com; Ērgle Dīana diana.ergle@gmail.com; Ertel Inta ertel@med.umich.edu;

F Faustov Ilja -; Feders Roberts roberts.feders@gmail.com; Fitiņa-Forsberg Daina daina.f@home.se; Foglele Zane -; Freiberg Carmen ddsccarmen@hotmail.com; Freibergs Arnis -; Freimanis Atis freimanis@yahoo.com; Freimanis Rita Rita.Freimanis@ucsf.edu; Frost-Gērmanis Guna guna.frost-germanis@ds.se;

G Gailis Jānis janis.gailis2@gmail.com; Gailītis Jānis -; Galejs Laris galejs@michiganurology.com; Galindoma Gundega g.gundega@gmail.com; Garlejs Gints -; Gauger Grant, Austrā -; Gincburga Mārīte -; Gincburgs Elmārs -; Gonia Luīze cgft@aol.com; Gonzalez Tālbergs Līga ligagon@hotmail.com; Gordins Pāvils pavels.gordins@nhs.net; Grāmatniece Alise alise.gramatniece@gmail.com; Grīns Edgars edgars.grins@skane.se; Grīnups Egils egils@telia.com; Grūbe Baiba bjgrube@gmail.com; Gruntmanis Ūģis ugis.gruntmanis@utsouthwestern.edu; Gulēns Voldemārs vgulens@gmail.com;

H Hauksson Inese inese.hauksson@gmail.com; Henkhuzens Stefānija -; Hoag Mirdza Silvija mshoag@comcast.net; Holsts Ginters ginters.holsts@skane.se; Hoogland-Krasts Mudīte -; Horton Aija -;

I Iesalnieks Igors iesalnieks_igors@hotmail.com; Irbe (v) Dainis dainisleep@yahoo.com; Irbe Henmalm Andra andrai@allt2.se; Irkle Agnese airkle@gmail.com; Ivanovs Andrejs andrejs.ivanov@qmul.ac.uk; Ivahno Pjotrs peter.ivahno@gmail.com;

J Janavs Jina Lisa -; Jankovskis Ilga -; Jannērs (v) Sigurds sjanners@up.net; Jansons Uldis -; Jansons Mirdza akalnins@woh.rr.com; Janusonis Silvija -; Jaunmuktane Zane zane.jaunmuktane@uclh.nhs.uk; Jaunozola Lauma lauma.zarina@gmail.com; Jesinskis Larisa larisa.jesinskis@gmail.com; Juhņēviča Vineta vineta.juhnevica@gmail.com; Jurģe Sabīne sabineju@googlemail.com;

K Kalniņš Aleksandrs alekskalnins@gmail.com; Kalniņš Andrejs juris02@earthlink.net; Kalniņš Āris akalninsmd@gmhl.com; Kalniņš Guntis kalninsg@hotmail.com; Kalniņš Ilze ilze.kalnins@utoronto.ca; Kalniņš Juris kalnins@wideopenwest.com; Kampe Ilze -; Kancāns Monika -; Karols Egils -; Karols Mārga -; Katis-Upelnieks Lauma lauma@katis.net; Katlāps Gundars katlps@vcu.edu; Kaufmanis Aldis a.kaufmanis@adc77.org; Keggi Kristaps kristaps.keggi@yale.edu; Kerans Viesturs viesturs.kerans@riks.hospitalet.no; Kēsteris Uldis uldis.kesteris@skane.se; Kilkuts Sandra -; Kilman Līga -; Kirsons Inga d.riip@sympatico.ca; Kivulis Juris -; Kļaviņš Jānis jvklavins@yahoo.com; Klešmite Rudīte r.klesmite@gmail.com; Klotins Roberts roberts.klotins@gmail.com; Konstante Rita rita.konstante@gmail.com; Klucniķis Andris andriskl@aol.com; Knipsis Artis aknapsis@gmail.com; Knipše Agnese aknipse@gmail.com; Koetser Zane zane.koetser@outlook.com; Kolbjēr Sintia sintia.kolbjer@karolinska.se; Kopeika Uldis Drkopeika@gmail.com; Koro Pauls paulkoro@live.com; Kozlova Kristīne kristiine.kozlova@gmail.com; Krauze Agnese -; Kravīns Margārs -; Kravīns Jānis jkravins@rogers.com; Krečko Valentīns kreckov@aol.com; Kreicbergs Andris andris.kreicbergs@karolinska.se; Krivovs Oļegs krivov.oleg@gmail.com; Krievs Leonard Vivita vkrievs@aol.com; Krustiņš Eduards eduardskrustins@gmail.com; Krūmiņš Andrejs faci2@roadrunner.com; Krūmiņš Pēteris krumaster@venture.com; Kundzina Rita rita.kundzina@uit.no; Kūlte Zinta kzinta@comcast.net; Kurme Evita evita_kurme@gmx.net;

L Laimīna Ligita l.laimina@gmail.com; Laktigala Ilze ilze131@verizon.net; Lapiņa Liene liene.lapina@gmx.net; Lapiņš Jan jan.lapins@karolinska.se; Lase Ieva ievalase@gmail.com; Lazovskis Juris Juris.Lazovskis@nhs.uk; Ledīnš Jānis -; Leice Antra antra298@inbox.lv; Lelkes Valdis valdislelkes@gmail.com; Levita Andra -; Ligere Santa s.k.ligere@gmail.com; Ligers Pēteris peteris.ligers@gmail.com; Lisuhina Rita -; Livšits Tatjana -; Lizlovs Silvija lizlovs@aol.com; Lizunova Margarita -; Lūsis Aldons jlusis@mednet.ucla.edu; Lūsis Jānis jlusis@sympatico.ca; Lūsis Ēriks luisise@hotmail.com;

M Mačs Juris jurismacs@gmail.com; Maslow Kowal Ņina ninamaslow@gmail.com; Matinsone Ieva -; Matuss Maija maija.matuss@gmail.com; Mediņš-Knops Marija -; Melberga Liene lienemelberga@gmail.com; Mellis Irene -; Mičule Nora -; Motīvāns Aina aina-motivans@live.com; Muiznieks Ansis ansis.ingrid@gmail.com; Müller-Rašmane Dace dacemueller@bluewin.ch; Munters Manfrēds -;

N Nagobads Visvaldis -; Neiders Mirdza neiders@buffalo.edu; Neimane Ieva ineimani@mcmaster.ca; Niedrītis Ēriks erikniedritis@msn.com; Nilsson Nora Nora.Nilsson@karolinska.se; Nystrom Vija -;

O Ogunnāke Lūksma -; Otlāns Pēteris potlans@gmail.com; Otto Rota rotaotto@shaw.ca; Ozolins Andrejs aazolins2004@msn.com; Ozolins Artūrs ozolin@mindspring.com; Ozoliņš Arno -; Ozoliņš Kārlis -; Ozols Marina -; Ozols Roberts robertozols@comcast.net;

P Paiman Emadi -; Pamoovskis Aina -; Paukšens Kārlis pauksens@akademiska.se; Pāvulāne Ausma ausma.pavulans@vregion.se; Pelēķis Vaira vairap@comcast.net; Pēss Einārs -; Peterson Krūze Dagnija dagnijapeterson@aol.com; Pilickis Mareks marekspilickis@inbox.lv; Pirāgs Valdis pirags@latnet.lv; Pitkeviča Kristīne kristina.pitkevica@gmail.com; Pogulis Valija -; Pone Jānis docjanis@aol.com; Pourzan Cyrus Andris -; Priede Berger Antra -; Priedkalns Jānis jpuika@chariot.net.au; Priedkalns Juris epriedkalns@yahoo.com; Pruitt Ron scopeman1@msn.com; Puķīte Astrīda puk@umn.edu; Punell Georgs -; Quintero Elena Maria -;

R Radvany Martins mradvany@gmail.com; Ramiņš Tāniss Ingrīda tannis@istar.ca; Rancāne Beatrise beatrise.rancane@gmail.com; Rašmanis Gundārs gundars.rasmanis@karolinska.se -; Rautiānēne Linda linda.eihvalde@gmail.com; Raterman Leonīds maruraterm@aol.com; Raterman Maruta maruraterm@aol.com; Rauhvarģers Valts -; Reinis Ainārs -; Reneslācis-Nordh Anita -; Rāviņa Kristīne kristine.ravina@gmail.com; Renigers Skgrīda -; Ribens Akseļs akseļribenis@yahoo.co.uk; Riders Armands armands.riders@gmail.com; Rimša Alfrēds -; Rimša Elīze Gaidā -; Ritmanis Andris aritmanis@icloud.com; Rozankowsky Helmi -; Rozenbachs Mirdza -; Rozentāls Jānis rozentall@att.net; Rubenis Andris andrisrubenis@rogers.com; Rudzītis Ēriks eriks29@gmail.com;

S Saliņa Anna anna.salina@gmail.com; Rūtiņš Inta silverinta@verizon.net; Saule Ieva ievasaule@yahoo.com; Sāns Laura laura.sans@telia.com; Schultz Biruta -; Schwartz K. Ilze ilze.rich.schwartz@juno.com; Sēja Grīslis Rita sejar@aol.com; Semjonova Jelizaveta jelizavetta@gmail.com; Sevele Holsts Dace dace.seveleholsts@skane.se; Shelley Peter peter.shelley@gmail.com; Siksnā Aina aina.siksnā@telia.com; Silda Anna annasild@yahoo.co.uk; Silins Astrīda asilins@comcast.net; Siliņš Ilvars ilvars.silins@surgsci.uu.se; Siliņš Vilnis vilnisilins@yahoo.fr; Simone Guna gunal.simon@aol.com; Sīpols Alfrēds Jānis -; Skadiņa Renāte -; Skride Andris andris.skride@gmail.com; Škapars Antonina -; Šketris Ingrīda ingrid.sketris@dal.ca; Skomba Mirdza -; Slesers Juris jurisslesers@aol.com; Sliede Daina -; Sliede-Terlūte Astrīde -; Slucis Aivars aslucis@comcast.net; Smaģris Ēriks eriks.smagris@utsouthwestern.edu; Sokolovs Dmitrijs xyphos_dei@yahoo.com; Sortland Dace dace.sortland@hotmail.com; Soutar Bērziņš Ināra -; Spēlmane Ināra -; Šteinbreķera Baiba baiba_steinbrekera@uiowa.edu; Strēlis Ilze -; Strobels Frīcis -; Strunskis Maksims strunsky@gmail.com; Sūksis Ruta rutas@comhem.se -; Sūrits Zigurds zigurdmd@gmail.com; Svāns Imants imantsmvs@comcast.net; Svāns Valdis vsvans@aol.com; Svitra Paul -;

T Tarasovs Ruslāns -; Teivens Aina aina.teivens@forodont.se; Treimane Ilona -; Tupēsis Jānis P.janistupesis@mac.com; Tūters Kaspars ktutors@utoronto.ca;

U Ulase -; Ullis Kārlis kullismd@gmail.com; Upēnieks Eduards ejupen@hotmail.com; Urtāne Alda aldus12@inbox.lv;

V Vallis Dzintris -; van Valkenburgh Ilva ilvamd@hotmail.com; Vasiļevskis Edgars edgars.vasilevskis@inbox.lv; Vasiļkovs Ingrid ivasilkovs@verizon.net; Vaško Daina -; Vaško Pēteris peter.vasko.se; Varna Rasma rasma.varna@gmail.com; Vaters Juris yvater@yahoo.com; Veide Laima lveidis@election.com; Veiss Aira leonveiss@aol.com; Veiss Leo -; Vēverbrants Egils verbants@hotmail.com; Vēveris Ieva -; Vīksne Vilnis vilnisv@verizon.net; Vilciņš Jānis -; Vilde Evija evijavilde@inbox.lv; Vinters Harry hvinters@mednet.ucla.edu; Vaters Juris yvater@yahoo.com; Walter Balts Edite -; Weaver Brigita -; Wright Andrejeva Līva liva.andrejeva@yale.edu;

Z Zadvinskis Davids davidZad@aol.com; Zadvinskis Zigfrīds zpzd@aol.com; Zalcmānis Māra maraz@swijpnet.se; Zālītis Egils -; Zariņa Lauma lauma.zarina@gmail.com; Zariņa Regina regina_zarina@inbox.lv; Zariņš Bertrams BZARINS@mg.harvard.edu; Zariņš Kristaps zarins@heartflow.com; Zariņš Laima lzarins@caregroup.harvard.edu; Zariņš Raymond rzarins@cox.net; Zariņš Pasčuzzi Marija -; Zēgners Ģirts -; Zemīte Maira -; Zemītis Andris zemitis@online.de; Zemjānis Jānis vijolnieks@gmail.com; Zidēra Vita dzidere@gmail.com; Ziedīnš Eduards eduardziedins@vtmednet.org; Ziedonis Douglas douglas.ziedonis@umassmemorial.org; Zirnis Lūcija -; Ziverts Lilija -; Zommers Ints zommers.ints@gmail.com; Zvārgulis Jānis jzvargulis@comcast.net; Zvejnieks Ilmārs -; Zvirbulis Dace zvirbulis@att.net;

ENGLISH SUMMARY

Edited and translated by Kārlis Streips

WHAT HAS THE PAST YEAR BEEN LIKE FOR THE LAZA?

By **Uģis Gruntmanis, LAZA chairman**

The author reviews the work of the Latvian Association of Physicians and Dentists, writing that the organisation has brought greater order to its membership rolls, set up a Facebook page, established a book club, and started preparations for the New Year. In 2017, the LAZA will celebrate its 70th anniversary, with a jubilee conference scheduled for July in Baltimore, and then another one in Rīga, Latvia, in advance of the Latvian Congress of Physicians, in part starting to celebrate Latvia's centenary, which will be in 2018.

AWAITING THE LAZA'S 70TH ANNIVERSARY

By **Rita Grāvere, Latvian Museum of the History of Medicine**

The author reviews the history of the LAZA, noting that it was part of the 20th century history of Latvian medicine. The LAZA was established at a displaced persons' camp in Germany, Esslingen, in 1947 by Dr Kārlis Apinis, and the primary goal for the organisation was to help Latvian doctors and dentists to prepare the documents that they needed to restore their careers abroad. Branches of the organisation were established in the United States, Sweden, Australia, Canada, Great Britain and elsewhere. Membership rolls began to shrink in the 1980s, but the organisation found a second breath after the restoration of Latvia's independence, when its members could start to help their colleagues in their newly liberated fatherland.

QUO VADIS, MEDICINE IN OUR FATHERLAND

This is a roundtable discussion

that was organised by the American Latvian newspaper *Laiks* in Rīga. Participants talked about the situation with health care and medicine in Latvia, discussing problems in the sector, particularly in Latvia's countryside. The participants also spoke about how many people in Latvia are too poor to afford proper care. They discussed the issue of whether young graduates from medical programmes should be obliged to spend some time working in the countryside if they have received state financing for their studies and residency.

PATH TOWARD HEALTH MUST CONTINUE; WE MUST CREATE IT TOGETHER

By **Anda Čakša, minister of health, Republic of Latvia**

The minister reviews the goals of her ministry and the challenges that it faces, noting that Latvia is far behind the European Union average when it comes to people's life spans, critical diseases, etc., adding that it is clear that government spending on health care is insufficient to meet everyone's needs. The minister discusses plans related to the procurement of health care products and services in a more centralised manner, the need for people to be active in caring for their own health, and so on.

EUROPEAN LATVIAN ASSOCIATION CALLS UPON MEDICS TO FORM NETWORKS IN PREPARATION FOR CENTENNIAL

By **Elina Pinto, board member, European Latvian Association**

The author reviews the history of the European Latvian Association and the work that it has been doing since the restoration of Latvia's independence. It particularly focuses

on Latvians who live abroad, helping them to preserve their language and their culture, and working with the Latvian government to deal with the needs of the diaspora. The author particularly calls for the establishment of networks of people from various professions to cast bridges between those who live in Latvia and those who live abroad.

PROF ILMĀRS LAZOVSKIS MEDICINE FUND SCHOLARSHIPS

By **Ēriks Niedritis, LAZA board member, director, Prof Ilmārs Lazovskis Scholarship Fund**

The author reviews this year's awarding of scholarships from the fund, reporting that four medical students in Latvia received full scholarships of \$1,000, and another four won facilitation scholarships worth \$250. The author reports that the quality of candidates this year was at a particularly high level, so it was by no means easy to select the winners. This issue of the journal also contains letters of thanks from the scholarship recipients.

THE OJĀRS VEIDE SCHOLARSHIP FUND

By **Kaspars Tūters, board chairman, Ojārs Veide Scholarship Fund, LAZA board member**

The author reports that this fund granted support to four medical students from Latvia who could thus spend time studying at foreign universities in the United States, Norway and Iceland. Here, too, the author reports that there were many highly qualified candidates, so it was not easy to choose the winners, and here, too, the journal contains letters of thanks from those who received the stipends.

LATVIAN MEDICINE FUND SCHOLARSHIPS

By Kamena Kaidaka, LAZA office manager, Latvia

The author reports on five scholarships that were presented this year by the Latvian Medicine Fund, totalling \$50,000 in all. One of the stipends went not to an individual, but instead to the liver transplant team at the Pauls Stradiņš Clinical University Hospital – \$20,000 in all. Four individuals, however, also received scholarships to study abroad.

ANATOMY NEXT

By Ieva Grinberga

The author reports on the *Anatomy Next* project, which was established in 2013 by two sculptors in Latvia in 2013 to teach sculptors about human anatomy. They wrote a special book on the process and also established a Webpage where sculptors and art students could learn more about the subject. The team that works on the project is always looking for new ways of sharing the information.

SUPPORT FOR MEDICAL EDUCATION: EXPERIENCE

By Ieva Grinberga

The author recalls her experience as a teenager who spent a year at a high school in Seattle, Washington, in the United States, writing that after the long flight from Latvia, her ears were constantly popping, and she visited a paediatrician in Seattle who took care of the problem immediately. A number of years later, when the author finished her fourth year in medical school, she visited the same doctor, only this time as an intern.

MEMORIES ABOUT DR AINA GALĒJA DRAVNIECE (1926-2013)

By Juris Lazovskis, LAZA board member

The author commemorates Dr Aina Galēja in Minneapolis, who

responded to a call from Latvia for financing to allow Latvian physicians to study in America in the early 1990s. The author and another physician from Latvia spent three months as observers at a hospital in Dallas, Texas, and at the end of the process there was an exam for them to take. The exam cost \$1,000, which they didn't have, and Dr Galēja agreed to cover the cost. She herself was a pathologist who helped many other doctors from Latvia, as well.

THE LAZA ON FACEBOOK

By Daina Dreimane, LAZA board member

The author reviews the Facebook page of the Latvian Association of Physicians and Dentists, discussing the various elements thereof and the people who have helped to put it together. One element is "Under the Spotlight," which allows doctors of various kinds to tell their life stories. The journal contains one of those life stories, that of Dr Atis Bārzdiņš, who works as a haematologist and oncologist in Seattle in the United States.

SUPPORT GROUP FOR MEDICAL WORKERS ESTABLISHED

By Karina Beinerte, director, KONS support group

The author reports on a group that has been set up by foreign members of the LAZA who are psychiatrists and psychotherapists who want to help colleagues abroad who face spiritual or emotional difficulties. She writes that there are many such groups in the world, and now Latvian medical workers have one that is available to them.

MEMBERSHIP FEES AND DONATIONS TO THE LAZA

By Zaiga Alksne Phillips, LAZA vice president and treasurer

The author reviews the organisation's membership fee structure and the way in which membership fees can be paid. She

also reports on how donations can be made to the organisation.

LAZA PARTNERS

By Kamena Kaidaka, LAZA office manager, Latvia

The author reviews the partnerships that the LAZA has established over the course of time, including relationships with the Latvian Medicine Fund and a number of individual physicians in Latvia and particularly abroad. She writes that of particular importance have been scholarship programmes for medical students, but also reports that the LAZA has attracted far more attention from the mass media in Latvia, with many newspapers and Websites writing about the organisation and its work.

GREETINGS FROM THE LAZA!

This is a series of greetings to other organisations – the World Federation of Free Latvians (PBLA) on the 60th anniversary of its establishment and the European Latvian Association on its 65th anniversary, as well as Dr Visvaldis Georgs Nagobads on his 95th birthday.

LET US BE ACTIVE!

By Alise Grāmatniece, medical resident, LAZA member

The author discusses her experience with the LAZA, expressing the hope that it will continue to be active in Latvia and elsewhere, particularly in terms of maintaining contacts among medical professionals all around the world.

This issue of the journal also discusses plans for the 70th anniversary conference of the LAZA, the 8th Congress of Latvian Physicians, and a pre-symposium at that congress. There is also a review of the journal itself, noting that this is the 165th edition thereof. The editor writes that she hopes that colleagues will continue to be active in submitting materials to the journal for publication and in the work of the LAZA as such.

APKĀRTRAKSTS

Kamena Kaidaka, LĀZA biroja Latvijā vadītāja, Apkārtraksta un mājaslapas redaktore

Šis ir 165. *Apkārtraksts*. Tātad kaut kur dzīvo visi iepriekšējie 164 izdevumi. Ceru, ka tie ir ar nolocītiem stūriem, iekrāsotām vārdzīdām, mazliet cietuši no kafijas tasītes – tātad lasīti. Šajā laikmetā, kad tik daudz informācijas ir internetā, kad tajā var ievietot visu un censties atrast kaut ko, arī LĀZA valdē bija pārdomas, vai ir vajadzīgs uz papīra drukāts vārds. Kā apliecinājums, ka lēmums turpināt izdot *Apkārtrakstu* arī taustāmā formā, ir pareizs, man rokās nāca žurnāla *Rīgas Laiks* 2013. gada janvāra numura raksts ar jauku nosaukumu *Skartā un neskartā grāmata* un mazu apakšnosaukumu

E-lasīšana nav lasīšana. No tā atļausos citēt tikai pirmo rindkopu: „Mūsdienu šķietami nebeidzamajās debatēs par lasīšanas nākotni nebūtu piemirstams kāds nenoliedzami būtisks fakts: lasīšana nenotiek tikai ar smadzenēm; mēs lasām ar savu ķermeni. Lasīšana ir neatņemama daļa no mūsu pieredzes, mūsu izjūtas par esību šai pasaulē...”

Apkārtraksta lapas lasītāja rokās ļauj ne tikai uzzināt, tās ļauj sajukt to otru cilvēku, kas rakstījis, tās dienas krāsas, par ko kāds stāstījis. Nemetiet ārā vecos *Apkārtrakstus* – tā ir dzīvākā no vēstures liecībām, kas ir, tā ir jūsu ārstu saimes vēsture!

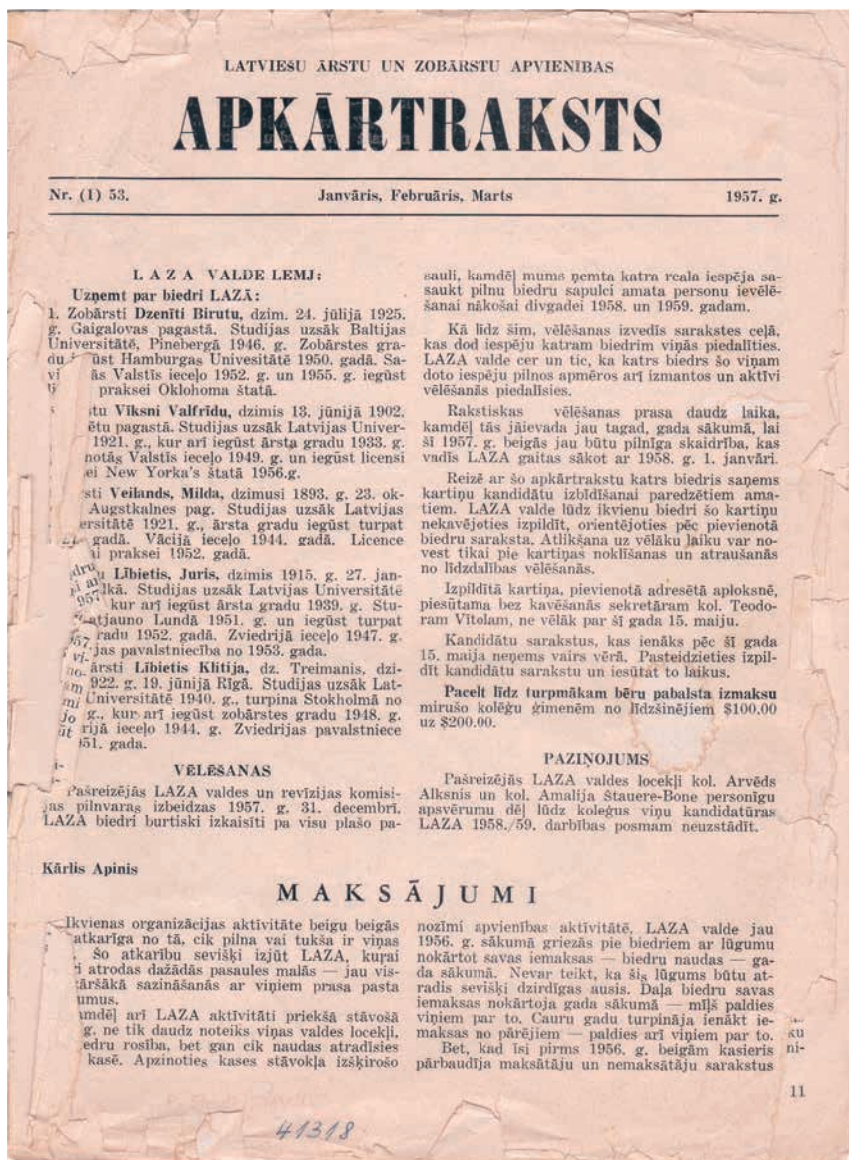
Latvijas Nacionālajā bibliotēkā glabājas *Apkārtraksti*, bet līdz šim tiem piekļuve bija iespējama tikai LNB telpās. No šī rudens tas mainījies. Ar LĀZA valdes lēmumu tagad visus elektronizētos *LĀZA Apkārtrakstus* var lasīt ikviens www.periodika.lv. *Apkārtraksts* ir kļuvis brīvi pieejams internetā.

Pirmais *Apkārtraksts* dienas gaismu un savu trimdā nonākušo lasītāju satika pavisam drīz pēc Latviešu ārstu apvienības trimdā nodibināšanas – 1947. gadā. Par *Apkārtraksta* lomu pirmajos LĀZA pastāvēšanas gados Pēteris Edgars Lakstīgala pēc J. Dimanta lūguma raksta *Apkārtraksta* Nr. 143, kad LĀZA atzīmē savu piecdesmitgadi.

„Vēl 20 novembrī 1951. gadā LĀZA nosaukums bija LAAT – Latviešu ārstu apvienība trimdā. 1949. gadā ceļa kulē Dr. Kārlis Apinis atveda LAAT Eiropas valdes pilnvaras „Apzināt un vienot Latvijas ārstu un zobārstu saimi”. Korespondences ceļā LAAT valdes vēlēšanās par priekšnieku ievēlēja Kārlī Apini – valdes locekļi Jēkabs Prīmanis, Pēteris Ābele, Pāvils Purviņš un Teodors Staprāns. Vēlēšanās piedalījās 82 biedri. Biedru nauda gadā bija \$6.00 USA, 6 markas Vācijā, 6 kronas Zviedrijā un citur pa visu pasauli izklīdinātajiem biedriem 6 naudas vienības. Kārlis Apinis centās attālos un bieži vientuļos zemeslodes stūros novestos kolēģus iesaistīt līdzdalībā un vienotas saimes veidošanā. Sākotnēji apkārtraksti un saraksti bija mašīnrakstā – kopijas izsūtīja biedriem.

Apkārtraksts šajā laikā deva norādījumus par darba iespējām, apstākļiem, atalgojumu, licences iegūšanas nosacījumiem dažādās pavalstīs, deva iespēju sazināties ar kolēģiem, iztīrāja problēmas, deva brīdinājumus. Tas bija gaidīts viesis un deva pārskatu, kaut arī pati organizācija bija vēl tapšanas stadijā.”

No 1. līdz 165. numuram žurnāla dzīvē ir bijuši grūti un ļoti grūti laiki, bet tos visus tas kopā ar

saviem redaktoriem un autoriem ir pārvarējis, jo vienmēr palīdzēja sajūta, ka žurnāls ir vajadzīgs.

Apkārtraksta redaktori bijuši: Kārlis Apinis, Jānis Arvids Āboliņš, Raimunds Pavasars, Pāvils Vasariņš, Laila Vehvilainena, Dace Micāne-Zālite, Ansis Muižnieks un pēdējos 15 gadus Maija Pozemkovska.

LĀZA žurnāla nosaukums tēlaini raksturo tā sūtību – apkārt pasaulei sūtīt ziņu par latviešu ārstiem un priekš latviešu ārstiem. *Apkārtraksts* glabā sevī neapzinātus un nenovērtētus dārgumus – LĀZA vēsturi. Bet katra vēsture reiz bijusi šodienā – tāpēc aicinu visus, kam ir savas domas, pārdomas, kam ir savi stāsti, ko der zināt arī citiem kolēģiem, neturēt sveci zem pūra. *Apkārtraksta* sūtība arī turpmāk būs vēstīt par LĀZA biedru un atbalstītāju veikumu, par problēmām un to risinājumiem medicīnas jomā, par profesionālo izglītību un veidiem, kā to stiprināt, par sadarbību starp ārstiem dažādās zemēs, par emocionālajiem pārdzīvojumiem, ar ko nākas un nāksies saskarties medicīnas laukā esošajiem, par pieredzi, kā *nenoašiņot dzīves ērkšķos*, par labajām un nebaltajām dienām, par personībām medicīnā, kuru vārdi un darbi ir paraugs nākamajām paaudzēm, par gada lielākiem un mazākiem notikumiem, kas visi kopā veido LĀZA vēsturi. Kad lasīju Žaņa Karlsona rakstu par *Apkārtraksta* likteni *Būt vai nebūt?* 1957. gada Nr. 53, varēju gan smiet, gan raudāt, cik viss laikmetīgi, tie paši jautājumi un tās pašas atbildes. Bet lielā atbilde – būt!

LĀZA's Amerikas Rietumu krasta kopa Oregonā.

Docents Kārlis Apinis iecelja Amerikā 1949. gadā. Viņš uzsāka dzīvi Amerikas rietumu krastā Oregonas štatā. Tur viņš dabūja darbu Pēlbeltonas pilsētā, strādājot par nodaļas vadītāju veco ļaužu slimības. Vēlāk viņš arī pārņēma farmācijas nodaļu. 1951. gadā ģimene piebiedrojās viņam no Vācijas nometnēm. Viņa meita Dr. Ilga Apine apprecēja Dr. Vladimiru Balodi un viņi visi palika dzīvot šini Amerikas daļā. Tur arī dzīvoja citi latviešu ārsti un zobārsti, starp tiem Dr. Ritmanis, Dr. Lietuvietis, Dr. Skreija, Dr. Būmanis. Netālu uz dienvidiem dzīvoja doc. Arvēds Alksnis.

Dr. V. Balodis

Atmiņas docentu Kārli Apini

Es pazinu Doc. Apini no manas bērnības. Pirmo reizi es iepazinās ar viņu, kad es biju pamatskolas pirmajās klasēs. Tani pašā laikā es iepazinās ar viņa meitiņu, ko es gadiem vēlāk apprecēju. Tagad viņa ir Dr. Ilga Balodis.

Mana pirmā problēma bija ar Doc. Apini, kad es apprecējos, jo viņš uzaicināja uzrunāt viņu, kā uz "tu". Es principā negribēju viņu saukt par tēvu, jo man pašam bija savs tēvs. Man bija tik liels respekts pret viņu, ka es neiedrošinājos saukt viņu par Kārli. Tā 3 gadus es viņu nekad nesmu uzrunājis. Ja es gribēju kautko prasīt jeb pateikt es gaidīju izdevīgu brīdi un vienkārši sāku runāt. Mans atrisinājums gadījās vēlāk, kad piedzima mūsu meitiņa (tagad Dr. Anita Balodis). No tā brīža es sāku viņu saukt par vectētiņu. Tikko Anita sāka runāt, viņa vārds mainījās, no docenta uz vectētiņu. No tā laika viņš paturēja šo vārdu.

18 LĀZA Apkārtraksts 143 697

Docents Kārlis Apinis

Visus daudzos gadus, kad es strādāju kopā ar viņu, jeb dzīvojām kopā, gan bēgļu gados, gan, kad viņš aizgāja penzijā, vienmēr mani pārsteidza viņa raksturs. Visus tos daudzos gadus es nevienu reizi neredzēju, ka viņš būtu dusmīgs, jeb izpaustu savu niknumu.

Man palika ļoti atmiņā, kad es savas kļūdas dēļ devu viņam lielu iemeslu būt niknam, jeb dusmīgam uz mani. Tas bija laiks pirms Otrā pasaules kara. Es strādāju Doc. Apina Reimera kliniņā un asistēju viņa operācijas. Kādu dienu viņš darīja ļoti komplikētu darbu, kad viņš pārvietoja acu muskuļus. Tikko muskulis bija atgriezts, viņš ievēra zīda diegu, ko uzmanīgi novietoja sānus, lai beigās viņu varētu pareizā vietā sašūt. Kad es operācijas laikā runāju ar žēlsirdīgo māsu, es ar pinceti aizķēros un sajaucu visus diegus. Pagāja kādas 15 vai pat 20 minūtes pirms mēs varējām izvietot diegus pareizā stāvoklī. Man bija liels pārsteigums, kad Doc. Apinis neteica ne vienu vārdu. Pēc operācijas mēs aizgājām uz viņa kabinetu. Es gaidīju, kad nu tagad sāksies liela dusmošanās un pārmētumi. Tomēr viņš bija ļoti mierīgs it kā nenkas nenotika. Tikai labu laiku vēlāk Doc. Apinis garām ejot man pateica: "Es domāju, ka operācijas laikā ir labāk pievērst visu uzmanību operācijai un nevis māsīpām!"

LĀZA Apkārtraksts Nr.143, 1997/6

Aicinu jūs rakstīt laza@lazariga.lv un arī sūtīt gan rakstus, gan attēlus, lai kopā veidotu bagātu žurnālu vismaz vienu reizi gadā, kas būs kā gadagrāmata par pagājušo gadu un ieskats nākamajā.

Bet ir vēl kāda iecere, ko gribam realizēt līdz Latvijas simtgadei – LĀZA vēstures grāmata, kuru veidosim kā triloģiju un kuras tapšanā arī jūs varat piedalīties.

EPILOGA VIETĀ

Svinēsim LĀZA 70 gadu jubileju Baltimorā 1. jūlijā un Rīgā 20. un 21.septembrī!

Bet ikdienā tiksimies www.lazariga.lv un Facebook vietnē LĀZA Pasaulē.

LĀZA AICINA!

Neaizmirst tos, kas mums darījuši labu!

Atminieties un rakstiet mums par tiem cilvēkiem plašajā pasaulē, kas palīdzējuši jums ceļā uz medicīnisko izglītību jebkāda veidā – gan apmācībā, gan arī dodot naktsmājas vai kā citādi jūs atbalstot. Lūdzam minēt cilvēka vārdu un uzvārdu, aprakstiet palīdzības būtību un laiku, kad to saņēmāt, kā arī, ja iespējams, atsūtiet kādu foto par šo cilvēku.

Personu skaits, kuras vēlaties nosaukt, nav ierobežots. Ja jūs pats esat sniedzis atbalstu, lūdzu, nekautrējieties, rakstiet mums.

Aprakstus sūtiet uz e-pastu laza@lazariga.lv vai pasta adresi

Augstienes iela 22, Rīga, LV-1024, ja e-pasta vēstuļu sūtīšana jums nav iespējama.

Apjaust mūsu veikumu pasaulē

Aicinām rakstīt partiem medicīnas jomas sasniegumiem, kam pasaulē ir būtiska nozīme un kuru radīšanā liela loma ir ar Latviju saistītiem ārstiem, zinātniekiem...

Lūdzam nosaukt sasniegumu, atklājumu un tā autoru vai autorus. Ja iespējams, arī plašāk aprakstīt sasniegumu.

Eiropas ārstus, zobārstus, māsas, zinātniekus uz tikšanos

Atsaucieties LĀZA un Eiropas Latviešu apvienības kopējam aicinājumam un dodieties uz tiklošanās vakariem – sākotnēji Zviedrijā Stokholmā 17. februārī un Vācijā Eslingenes dziesmu svētku laikā 17. jūnijā (e-pasts: ela@latviesi.com vai laza@lazariga.lv). Mēs esam viens otram vajadzīgi un svarīgi, kaut dažkārt to pat nejūtam. Plašāk par Eslingenes dziesmu svētkiem arī www.eslingen2017.de „Eslingenē pie Nekārupes latvieši pulcējās pirms 70 gadiem, un te mēs aicinām visus atkal satikties 2017. gada 15.–18. jūnijā, lai izzinātu un atdzīvinātu Eslingenes vēsturisko stāstu un pieskandinātu pilsētas ielas, parkus, pagalmus un koncertzāles ar mūsu bagātīgo latviešu tautas mantojumu – dziesmu, deju un folkloru!”

Nodrošināt LĀZA darbību ar savu biedra naudu un ziedojumu

„Ikvienas organizācijas aktivitāte beigu beigās būs atkarīga no tā, cik pilna vai tukša ir viņas kase.” LĀZA priekšsēdis Kārlis Apinis 1957. gadā.

LĀZA valde vēlas: atbalstīt grāmatas par Jēkabu Prīmani (LĀZA dibinātāju, anatomijas profesoru, zinātnieku

un domātāju) izdošanu. J. Prīmanim 2017. gada martā atzīmēsim 125 gadu jubileju. Manuskriptu sagatavojusi Rita Grāvere, antropoloģe, vēstures doktore.

Ar jūsu atbalstu vēlamies saglabāt LĀZA vēsturi un sagatavot un izdot triloģiju par LĀZA vēsturi, ļaudīm un notikumiem trīs vēsturiskos posmos. Darbu pabeigt ceram līdz Latvijas simtgadei.

Atbalstīt Latvijas simtgades ziedojuma fonda izveidi

Aicinām atbalstīt Latvijas simtgades ziedojuma fonda izveidi. Mūsu mērķis ar visu jūsu atbalstu ir tajā savākt 100 000\$. Šis fonds pastāvēs mūžīgi, un ik gadu peļņas procenti tiks izlietoti jauno kolēģu atbalstam Latvijā!

Atcerēties LĀZA jubilejas gada pasākumu moto: Gūt var dodot!

„Mums, LĀZA, jādara viss iespējamais, lai ar mūsu palīdzību jaunie ārsti un Latvijas medicīna kopumā sasniegtu iespējami augstāko līmeni pacientu aprūpē, zinātnē un tautas labklājībā.”

Profesors Kristaps Keggi

Atjaunot LĀZA biedru un atbalstītāju datu bāzi

Lai varētu ērti un ātri sazināties ar biedriem un LĀZA atbalstītājiem, lūdzam pārliecināties, vai mūsu datu bāzē ir pareizi norādīta jūsu e-pasta adrese. Ja tā nav, lūdzam savu e-pasta adresi un korespondences adresi atsūtīt uz laza@lazariga.lv.

Tāpat lūdzam turpmāk informēt par izmaiņām, ja tādas ir notikušas.

Tie, kas vēl nav iestājušies LAZĀ, mēs ļoti ceram, ka jūs iestāsieties un aktīvi darbosieties līdz mūsu kopējā organizācijā!

Jauni amati LĀZA

Apsveicam Zaigu Alksni Philips kā LĀZA viceprezidenti! LĀZA sekretāra amatu ieņems Juris Lazovskis. Novēlam sirds degsmi un kolēģu atbalstu, darbojoties atbildīgajos amatos.

LĀZA valdes sēdes lēmums 2016. gada 21. augustā un 25. septembrī

LĀZA BIEDRIEM SVARĪGI NOTIKUMI 2017. GADĀ!

Janvāris	Veidojam ārvalstīs strādājošo Latvijas izcelsmes zinātnieku datu bāzi, gatavojoties Pasaules latviešu zinātnieku IV un Latvijas vēsturnieku II kongresam Rīgā 2018. gadā no 18. līdz 21. jūnijam	chem@lza.lv; www.lza.lv	
Februāris	17. februārī tiklošanās vakars Zviedrijā, Stokholmā	ela@latviesi.com un laza@lazariga.lv	
Marts			
Aprīlis	Pretendenti iesniedz pieteikumus LĀZA un LMF stipendijām (Ojāra Veides stipendijai pieteikumus var iesniegt visu gadu)	laza@lazariga.lv	
Maijs	Reģistrējam savu dalību LĀZA jubilejas konferencē	laza@lazariga.lv	
Jūnijs	17. jūnijā tiklošanās vakars Vācijā Eslingenes dziesmu svētku laikā	ela@latviesi.com un laza@lazariga.lv; www.eslingen2017.de	
Jūlijs	1. jūlijā Baltimorā notiks Latviešu ārstu un zobārstu apvienības 70 gadu dibināšanas konference un valdes sēde XIV vispārējo latviešu dziesmu un deju svētku laikā 28.–30. jūlijā ELA paspārnē uz prāmja Rīga–Stokholma–Rīga notiks pirmais Eiropas Latviešu kongress	laza@lazariga.lv ela@latviesi.com	
Augusts	Reģistrējam savu dalību LĀZA jubilejas konferencē	laza@lazariga.lv	
Septembris	20. septembrī Rīgā Latviešu ārstu un zobārstu apvienības 70 gadu dibināšanas konference RSU un svinīgā pieņemšana vakarā LU 21. septembrī izstādes LĀZA 70 atvēršana P. Stradiņa Medicīnas vēstures muzejā 21.–23. septembrī 8. Latvijas Ārstu kongress	laza@lazariga.lv www.lazariga.lv www.arstukongress.lv	
Oktobris			
Novembris			
Decembris	Lasām LĀZA Apkārtrakstu Nr. 166. Pavadām 2017. un sagaidām jauno 2018. gadu	www.lazariga.lv; laza@lazariga.lv	

GŪT VAR DODOT!

Lai Ziemassvētku miers, mīlestība un klusums dod ikkatram no Jums spēku visu cerību un domu piepildījumam Jaunajā gadā.

Zaiņa Alksne Phillips

Cerībā, ka 2017. gadā LĀZA varēs tikpat aktīvi sastrādāties ar Latvijas jauniem, spējīgiem ārstiem un rezidentiem, kā tas jau noticis 2016. gadā un pirms tam.

Vēlu visiem laimīgu un ražīgu Jauno gadu!

Kaspars Tūters

Novēlu ikdienas darbos saskatīt nozīmīgumu ikkatrs savai un mūsu kopējai Latvijas nākotnei. Lai tas palīdz rast gandarījumu un prieku!

Juris Lazovskis

Ticība padara visu iespējamu, cerība liek visām lietām darboties, bet mīlestība to visu izdaiļo. Novēlu, lai Jums ik dienu pietiek ticības, cerības un mīlestības. Lai jaunais 2017. gads atnes pārticību, mieru un labu satikšānu.

Daina Dreimane

Novēlu LĀZA biedriem nepagurt, strādājot visādos veidos mūsu visas tautas labā šajā tik saspringtajā laikā. Nedrīkstam atlaisties! Novēlu visiem laimīgu, veselīgu, možu un aktīvu Jauno gadu!

Jānis Dimants

Mans novelējums mums visiem nāk no brīvās Latvijas idejas pamatlicēja Krišjāņa Valdemāra teiktā: "Strādāsim katrs cītīgi savu darbu, taču ikviens pienākums ir ziedot daļu no sava laika vispārībai – latviešu tautai."

Uģis Gruntmanis

Paņem sauju prieka,
sauju iejūtības,
trīs saužas mīlestības
un iesēj savā sapņu pļavā!
Lai zied, lai neiznīkst!

Laimīgu gadu!

Kamena Kaidaka

